

Ya'ipi ma'sha caniaritërinso'

Yosë nani ma'sha acorinso'

1 ¹Yosë nani ma'sha acorinso sha'-huichinquëma': Iráca co manta ya'huërinhuë'. Yosëichin ya'huërin. Caniaritapon, pi'iro'të'ton acorin. Ina quëran isoro'panta', acorin. ²Naporo' isoro'paso', co ipora pochin nishátërarinhuë'. Ya'ipi marësáchin ninin, pa'pi anpotërin. Tashiri noyá i'copitërin. Naporo chachin Yosë ispiritonënso', i' aipi yanpo yanpónantarin.

³ Naporo' Yosë tapon: “¡Tashinantërinso nii'sohuanchin huachi!” tënin. Topachina, nii'sohuantërin huachi.

⁴ Nii'sohuantërinso nóya nicaton, nisha acorin. Tashinta', nisha acorin.

⁵ Nii'sohuantërinso: “Tahuëri,” itërin. Tashinaonta: “Tashi,” itërin. Tashirahuaton tahuërian-tahuachina, i'huaraya huarë' a'na tahuërira', nanirin huachi.

⁶ Ina quëran Yosë taantarín: “¡Niquë niquë i' ya'huëcaso marë' ya'copinamën ya'huë'in!” tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

⁷ Yosëri i' ya'copinamën nipachina, ina aipi i' ya'huërin. Inaanaquënta', i' ya'huërin.

⁸ Nani acohuachina, inápaquë ya'huërinso: “Pi'iro'të,” itërin. Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cato tahuëri nanirin huachi.

⁹ Ina quëran Yosë taantarín:

“¡Yaniro'pa' ya'nocaso marë' pi'iro'tëanaquë i' ya'huërinso', inaquëráchin niyontot'in!” tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

¹⁰ Yaniro'paso': “no'pa,” itërin. I' niyontoninsoso': “marë,” itërin.

Ya'ipi acorinsopita noyasáchin nisarin ni'nin. Ina nicaton, ¹¹Yosë taantarín: “¡Nisha nisha sharo'sa papoina! Nisha nisha panpatororo'santa nisha nisha ya'pirihuanpiso', papoina'. ¡Nisha nisha nararo'santa nisha nisha nitopisopita no'paquë papoina!” tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi. ¹²Ina nohuanton nisha nisha sharo'sa', panpatororo'sa', nararo'sa', inapita isoro'paquë paporin. Acorinsopita nicaton: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” tënin. ¹³Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cara tahuëri nanirin huachi.

¹⁴⁻²⁵ Ina quëran Yosë taantarín: “¡A'pininsopita pi'iro'tëquë ya'huë'in. Tahuëri, tashi a'pintacaso marë' ya'huë'in. Inapita a'pinpachina, tahuëri, tashi', nisha nisha acoarin. Naporahuaton yoquiros'a', pi'ipiros'a', inapitanta piyapiros'a' nitotapi huachi!” tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

¹⁶ Tahuëri a'pinacaso marë' panca masho acorahuaton, tashinta

a'pinacaso marë' hua'huishin miachin acorin. Tayoraro'-santa acorin.

- 17-18 Yosëri inapita isoro'pa' a'pintacaso marë' pi'iro'tëquë acorin. Tahuëri, tashi a'pintarin. Acorinsopita nicaton: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” ténin.
- 19 Tashiantarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' catapini tahuëri nanirin huachi.
- 20 Ina quëran Yosë taantarín: “¡Nisha nisha ma'sharo'sa i'quë ya'huëcaiso marë' ya'huë'in! Nisha nisha samiro'santa ya'huë'in. ¡Naporahuaton, nisha nisha inairaro'sa yanponacaiso marë' ya'huë'in!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.
- 21 Panca ma'sharo'sa nisha nisha nipisopita, marëquë ya'huëcaiso marë' acorin. Nisha nisha samiro'santa', acorin. Anpian-tëhuano'santa', acorin. Acorinsopita nicaton: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” ténin.
- 22 I'quë ya'huëcaiso nipisopita noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: “¡Na'amiatatoma marëro'saquë ya'huëco'!” itërin. Naporahuaton anpian-tëhuano'santa', sha'huitërin: “¡Na'amiatatoma canpitanta isoro'paquë ya'huëco'!” itërin.
- 23 Tashiantarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' a'natërápo tahuëri nanirin huachi.
- 24 Ina quëran Yosë taantarín: “¡Nisha nisha ma'sharo'sa ya'huë'in! Tananquë

ya'huëcaiso nipisopita, pë'tahuacaiso nipisopita, niohuaratacaiso nipisopita. ¡Inapita ya'huë'in!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

- 25 Inapita ma'sharo'sa, ya'ipi Yosëri acorin. Acorinsopita nicaton: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” ténin.
- 26 Naporo tahuëri chachin tapon: “¡Iporaso huachi piyapi niahua! Inaso canpoa pochachin nisarin. Chiníquën nanantaton, samiro'sa', anpian-tëhuano'sa', inapita hua'anëntarin. Ma'sharo'sa pë'tahuacaiso nipisopita, tananquë ya'huëcaiso nipisopita, niohuaratërin-sopita, ya'ipi inapitanta hua'anëntarin,” ténin.
- 27 Yosëri piyapi acoapon, inaora pochachin acorin. A'nara quëmapi, a'nara sanapi. Inaíchín ninin.
- 28 Noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: “Nóya ya'huëco'. Na'a hua'huasha ya'huëchin-quëma'. Shiparimapita na'atona', ya'ipi parti ya'huë'ina'. Ya'ipi hua'anëntoco'. Samiro'sa', ma'sharo'sa', anpian-tëhuano'sa', niohuaratërin-sopita, inapita hua'anëntoco',” itërin.
- 29 Napotahuatón, itaantarín: “Ni'quë'. Nisha nisha sharo'sa apapotërahuë nitërinso capamaso marë'. Notohuaro' nisha nisha nararo'santa nitërinso ca'quë', iroquë'. 30 Ma'sharo'sa', anpian-tëhuano'sa', niohuaratërin-sopita, inapitaso nipirinhuë', panpatoro acotërahuë capacaiso marë'” itërin. Napotohuachina,

inachachin nipi huachi. ³¹Naporo' Yosëri ya'ipi acorinsopita nicon: "¡Ma nóyacha ya'ipi acorahuë paya!" ténin. Tashiantarahuaton tahuërian-tahuachina, i'huaraya huarë' saota tahuëri nanirin huachi.

2 ¹Inapoaton Yosë: Isoro'pa', pi'iro'të', ya'ipi inaquëpita ya'huërinsoptarë chachin ténirin huachi.

²⁻³ Ya'ipi acorinsopita ténirahuaton, tahuëririnquë chinotërin. Napoaton, ina tahuëri noya ni'nin. Noya nicon, chinoto tahuëri acorin. Napoaton piyapi pënënin: "Naporo tahuëri chinotatoma', casá-chin yonquico," itërin.

⁴ Ina pochin Yosë iráca: Isoro'pa', pi'iro'të', inapita acorin. Ya'ipi no'tëquën sha'huitaranquëma'.

Itin nararoquë piyapi acorinso'

Sinioroso^a Yosë ni'ton, inapita ya'nan acoaponahuë', ⁵co sharo'sa ya'huëyátërarinhuë'. Co panpatoronta papoyátërarinhuë'. Co o'nan tëranta acoyátërarinhuë'. Naporahuaton co insonta isoro'paquë sha'tacaso marë' ya'huëyátërarinhuë'. ⁶Napoaponahuë', no'pa quëran chachin i'sha pipiton, së'cotërotárin. ⁷Naporo' Sinioroso Yosë ni'ton, yaniro'pa' amocan quëran quëmapi ninin. Nani nisahuaton, nancaso marë' pihuinitërin. Inapotohuachina, niirahuaton nanpirin huachi.

⁸Ina piquëran, Sinioroso noyápiachin nararo Itin itopiquë acorin. Inaso no'pa', Cortanii' quëran pi'i pipirinso parti quëparitërin. Inaquë ya'huëcaso marë' quëmapi nininso acorin. ⁹Naporahuaton,

^a 2.4 *Sinioro*: Sinioroso', iráca iprioro'sari Yosë nininën Yapi (YHWH) itopi. Ina pochin nohuitopiso', cacharonquë, Sinioro itopi.

nisha nisha noyápiachin cashino'sa apapotërin. Yashi yashin ca'chináchin nitërinso'pita apapotërin. Nararo huancánachin nanpirin nara apapotërin. Inaquë chachin a'nanta', apapotërin. Anitotacaso nara itopiso'. Ina ca'pachina', noya nininsopita nitotaponahuë', co noyahuë' nininsopitanta nitotapi huachi.

¹⁰Itinquë a'nara i' pipirin. Ya'ipi nararo asë'cotërotacaso marë' naporin. Ina quëran chachin catapini sël'parai' paltërin. ¹¹Ya'natiirinsoso', Pisonii' itopi. Inaso', Apira parti conimarin. Inaquë oro ya'huërin. ¹²Inaquë oro ya'huërinso', noya noya ninin. Pimo yaquinta noya noya nininso ya'huërin. Nisha na'pinta ya'huërin, onisi itopiso'. ¹³Ina quëran niantarinsonta', Quiconii' itopi. Inaso', ya'ipi Coso parti paltërin. ¹⁴A'nanta', Tiquirisii' itopi. Inaso', Asiria ninano pi'i ya'coninso parti quëran acorin. Ya'natomarinsoso nipirinhuë', Iopiratisii' itopi.

¹⁵Sinioroso Yosë ni'ton, Itin nararoquë quëmapi acorin. Inaquë sacataton a'palcaso marë' acorin. ¹⁶Naporo' iso pochin camairin: “Ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso', noya ca'quë', iroquë', inapoquë'. ¹⁷Anitotacaso nara nitërinsoíchin, co nohuantërahuë' capamaso'. Inaso ca'patan, noya nininso nitotaponahuë', co noyahuë' nininsonta nitotaran. Ama ina nitërinso ca'quësuhuë'. Ina ca'patan, tēhuēnchachin chiminanan,” itërin.

Yosëri sanapi nininso'

¹⁸Ina quëran Sinioroso Yosë ni'ton, taantarin: “Quëmapi inaora ya'huëcaso', co noyahuë'. A'na nianta'i nipachin, inari noya catahuacaso marë',” tēnin. ¹⁹⁻²⁰Ina quëran ya'ipi ma'sharo'sa', anpiantēhuano'sa', inapita no'pa quëran ninin huachi. Inapita nisahuaton, quëmapi quëshirin inari nininën acotacaso marë'. Pë'tahuro'sa', anpiantēhuano'sa', ma'sharo'sa'

tananquë ya'huërinso'pita, inapita nininën acotërin. Ma nininënsona acotohuachina, ina chachin ninihuanpi huachi. Napoaponahuë', co a'na ma'shari tēranta nani-tërinhuë', quëmapi noya catahuacaso'.

²¹Napohuachina, quëmapi noyáahuë'itërin. Huë'ëso', a'nara nininpitën ocoitërin. Ocoitahuaton, anoyataantarin huachi. ²²Ina nininpitë quëran chachin sanapi ninin. Capayatohuachina, sanapi nininso a'notërin. ²³Quënanahuaton, quëmapi pa'yanin. Pa'yataton, tapon: “¡Isocha tēhuēnchinsolo', ca pochachin Yosëri ninin! Cá quëran ninin ni'ton, sanapi itarahuë',” tēnin.

²⁴Napoaton quëmapi sa'apachin, pa'pin, a'shin inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso ya'huërin. Catoya'pi nipirinahuë', a'naíchin pochin nipi huachi.

²⁵Quëmapi sa'inë chachin noya ya'huërapí. Co a'moanaponaraihuë', co manta tapanpihuë'.

Co Yosë natëtonaraihuë', oshahuanpiso

3 ¹Sinioroso Yosë ni'ton, ya'ipi tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso'pita acorin. Ya'huanso nipirinhuë', a'napita ma'sharo'sa quëran yonqui yonquínahuan ninin. Sanapi yanonpintaton, paaparín nontacaso marë': —¿Tēhuēnchachin ta'ma Yosë apira-tërinquëma ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso capamaso to? itërin.

²⁻³—Ya'ipi nitërinso', noya capa'huaiso'. A'naíchin huancánachin huanirinsolo', co Yosë nohuantërinhuë': “Ama ina nitërinso', ca'cosuhuë'. Ama sē'huacosuhuë'. Ca'patama', tēhuēnchachin chiminarama',” itërincoi Yosë, itërin.

⁴⁻⁵—Co napoarínhuë'. Co chiminaramahuë'. Ca'patamaso', ya'ipi noya nininsopita, ya'ipi co noyahuë' nininsopitanta', nitotarama huachi. Inapita nitotatoma',

Yosë pochachin nisarama!. Ina nitotaton, Yosë apiratërinquëma!, itërin.

⁶Ina natanaton, sanapiso nara nitë-rinso ni'sárin: Noyápiachin nicaton ca'chináchin cancantërin.

“Ina ca'pato, ya'ipi nitotarahué huachi,” ténin. Napoyan quëran, sê'pashorahuaton ca'nin. So'ionta quëtohuachina, inanta ca'nin. ⁷Naporo chachin nisha yonquipi huachi: “I'nanpirashitë canposo pa'saré!” niitopi. Ninapotatona!, iquira huëron pipitopi. Inapoatona!, nipa'shianatopi.

⁸I'huanahuanquë huisontapaso!, Yosëri nararoquë huëcapairinso natanpi. Natanahuatona!, na'picaíso marë' ta'api.

⁹Na'pitopirinahuë!, inariso përarin:

—Atan^b. ¿Insëquëta ya'huaran? itërin.

¹⁰Natanahuaton, quëmapiso tapon:

—Co'ta o'maranso' natanai. I'nanpirashitëcoi ni'toi, të'huatërainquën. Naporahuaton tapantatëinquën, na'pirai, itërin.

¹¹—¡I'yan! ¿Onporahuatomata nitotapanamaso'! Nara a'naíchin nininso!: “Ama isoso nitërinso ca'quësohué!” itopiranquënhué!: ¡Nani ca'nan! itërin.

¹²—Iso sanapi quëtërancoso!, quëtërinco ni'ton, ca'nahuë, itërin.

¹³Napotohuachina, sanapi ya'huërë' tahuërë'tahuaton, itapon:

—¿Onpoatonta naporanso'! itërin.

—Ya'huan nonpintërinco ni'ton, ca'nahuë, ténin sanapi.

¹⁴Naporo' Sinioroso Yosë ni'ton, ya'huan ya'huërë' tahuërë'tahuaton, co huachi noya ya'huëcaso marëhuë' sha'huitërin:

—Piyapi nonpintëranso marë' a'napita ma'sharo'sa quëran, pa'pi co noyahuë' ni'nanquën. Napoaton ipora quëran huarë' cancanën quëran no'pa' pa'taran. Inapoaton, chiminaquë huarë' nosorotaran. ¹⁵Ca nohuanto sanapi

inimicotarinquën. Quëmarinta ina inimicotaran. Quëmá quëran pipipisopitanta!, sanapi quëran pipipisopitarë' niinimicotapona!. A'na tahuëri sanapi quëran pipirinsoari^c minsëmiatarinquën. Napoaponahuë!, quëmarinta chiníquën ina aparisitaran, itërin.

¹⁶Ina quëran sanapi ya'huërë' itapon:

—Co natërancoso marëhuë!, hua'huanpatan pa'pi iquin quëran huaiaran. Napoaponahuë!, so'yan ya'cariantaran. Naporahuaton, so'yan camaiinquënso ya'huërin, itërin.

¹⁷Ina quëran quëmapinta itapon:

—Sa'an natëton, nara nitërinso co capasohué nipirinhuë!, ca'nan. Naporanso marë' ya'ipiro'pa' co huachi noyatacaso marëhuë' sha'huitarahué. Napoaton nitapiarin. Pa'pi chiníquën sacataquë huarë' coshataran. Chiminaquë huarë' inapoaran. ¹⁸Naporahuaton, nahuano'sa!, shihuarino'sa!, inapita na'con na'con papotapon huachi. Nisha nisha canomë-ro'sa!, nararayaro'sa!, inapita yoniton, capon. ¹⁹Pa'pi chiníquën sacatahuarë' coshataran. Napoin quëran chiminarian huachi. No'pa quëran ninanquën ni'ton, no'pa chachin niantamaso ya'huërin, itërin.

²⁰Atanso!, sa'in nininën acotërin, Ipa itërin. Ina quëran ya'ipi piyapi na'acaiso ni'ton, ina pochin nohuitërin.

²¹Quëmapi sa'inë chachin a'mocaiso marë' ma'sha sha'huëtë quëran Yosëri nitërin. Ina quëtohuachina, a'moanpi huachi. ²²Naporo chachin ténin: “Iporaso!, piyapi canpoa pochachin nitotërin. Noya nininso nitotahuaton, co noyahuë' nininsonta nitotërin. Ni'quëna nanpirin nara nitërinsona ca'pachin. Napohuachinso!, nanpimiatarin,” ténin.

^b3.9 *Atanso'*: Piyapi tapon naporin. ^c3.15 *Sanapi quëran pipirinso topachina*: Quisocristo ninoton napotërin.

²³Napoaton Sinioroso Yosë ni'ton, noyápiachin nararo quëran quëmapi ocoirin. Ocoirahuaton, niquë acorin. Inaquë sacatacaso marë' acorin. No'paquë chachin sacatapon huachi. ²⁴Piyapi ocoirahuaton, pi'i pipirin parti quëran a'paito anquëniro'sa acorin. Inapitaso', quiropino'sa itopi. Noyápiachin nararo a'paicaiso marë' acorin. Ina ya'carinta', sahuëni orotaton huënin huënantárin acorin. Ama incari tëranta nanpirin nara ya'caricaso marëhuë', a'pairapi.

Atan ya'nan hui'ninpita napopiso'

4 ¹Atan sa'in hua'huanpachina, quëmapia'huaya huairin. “Yosë catahuarinco ni'ton, quëmapia'huaya hua'huanahuë huachi,” ta'ton, nininën acotërin. Caino itërin. ²Ina quëran hua'huaantarin. Quëmapi chachin huaiaantahuachina, Apiri itërin. Hui'napitohuachinara, Apiriso ohuicaros'a pë'tahuarin. Cainoso nipirinhue', imin camayo.

³A'na tahuëri cato chachin ofrenda quëcatona', Yosë chinotapi. Cainoso', sha'ninso quëran Yosë chinotacaso marë' quënin. ⁴Apiriso nipirinhue', ohuicanënpita ya'nan hua'huatopiso quënin. Amo amoshin nininsopita Yosë chinotaton tēpacaso marë' quënin. Yosëso Apiri nóya ni'nin. Ofrendanëonta nóya ni'nin. ⁵Cainoso nipirinhue', co noyahuë' ni'nin. Ofrendanëonta co noyahuë' ni'nin. Ina marë' Cainoso', pa'pi no'huitërin. No'huitaton, aquinorárin. ⁶Ina nicaton, Siniorori itapon: “¿Onpoatonta no'huitaton aquinoráran? ¡Ama huachi no'huitëquësohuë'!” ⁷Noya ninan naporini, noya cancanchitonhuë'. Nipirinhue', co nohuantëranhuë' noya nicacaso ni'quëhuarë', co noyahuë' nisápaso marë' oshanën minsëarinquën. Ina nipirinhue', noya nipatan, nanitëran ina minsëcaso' itërin.

⁸Natanaponahuë', co yanatëtërinhuë'. A'na tahuëri iin itapon:

—Huëquë iyara iminquë pa'a, itërin. Inaquë canconpachinara, iin ahuëaton, tēparin.

⁹Siniorori nitotaton, Caino itapon:

—¡Ma'sona iyaya onporinso', sha'huitoco! itërin. Napotohuachina, Cainoso tapon:

—Co nitotërahuë'. ¡Co ina a'pairá-pa'huaso ya'huërinhuë'! itërin. ¹⁰Napotohuachina, Siniorori itapon:

—¿Onpoatonta naporan? Iyaya tēpaton, pa'pi co noyahuë' ninan. Huëninën a'patëran ni'ton, co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitaranquën. ¹¹Iya'hua tēparanso marë' pa'pi co noyahuë' ni'nanquën. Huëninënquë no'pa' asë'cotëtëran ni'ton, ocoiaranquën. ¹²Iminaton, sha'topiranhuë tëranta', co huachi noyatarinhue'. Co huachi ya'huëmia ya'huaponhuë', patë patërantapon. Co huachi sano cancantaranhuë', itërin.

¹³—¡Ma'huantacha nisarahuë paya! Co ahuantochináchinhuë' ana'intaranco. ¹⁴Ipora tahuëri iso ro'të quëran ocoiaranco. Co huachi ya'huëmia ya'huapohue', patë patërantahuaso ya'huërin. Co huachi sano cancanta'huaso ya'huapohue'. Co chinota'huanquënso tëranta nanitapohue'. Napoaton inso tëranta quënanpachinco, tēpaponco tēnahuë, itërin Cainori.

¹⁵—Insosona tēpahuachinquën, inanta na'con na'con ana'intacaso ya'huërin. Canchisëro ana'intacaso ya'huërin, itërin Siniorori. Napotahuaton marca acotërin. Quënanpachina ama tēpacaiso marëhuë', inapotërin.

¹⁶Ina quëran Caino pa'nin. Yosë quëran pipirahuaton, Noto parti ya'huëconin. Inaso no'pa', Itin quëran pi'i pipirins parti quëparitërin.

Caino shinpita napopiso'

¹⁷Caino sa'apachina, hui'nahuanin. Hui'nin nasitohuachina, Inoco itërin. Ina quëran Caino ninano ocoihuachina: "Inoco ninano," itërin.

¹⁸Inoco hui'nahuanpachina, Irato itërin. Iratonta hui'nahuanpachina, Miocairo itërin. Miocairo ya'huërë' hui'nahuanpachina, Mitosairo itërin. Mitosaironta hui'nahuanpachina, Namico itërin. ¹⁹Namicoso', cato sa'ahuanin. A'naso', Ata itopi. A'nanta', Sira itopi. ²⁰Ataso hua'huanpachina, Caparo itopi. Caparo shinpitaso' pë'tahuatona'pi-ro'sa'. Napoaton në'mëtë pëiro'saquë ya'huëpi. ²¹Caparoso', a'nara iya'huain ya'huëtërin, Coparo itopiso'. Coparo shinpitaso', arpa míso pi'nipi. Nisha nisha pirinaonta míso pihuipi. ²²Siraso nipirihuë', hua'huanpachina, Toparocaino itopi. Inaso', hua'na camayo ya'conin. Hua'namia nitotahuaton, sha'pi hua'nanta nitotërin. Toparocainoso', a'nara oshin ya'huëtërin, Naama itopi.

²³A'na tahuëri Namicoso', sa'inpita itapon:

"Natanquë Ata. Quëmanta Sira, noya natanco sha'huichinquëma':

A'na quëmapi tëparahuë pë'sharincoso marë'.

Hui'napi nipirihuë', ahuerincoso marë' napotërahuë.

²⁴Iin tëparinso marë' Caino tëparhuachinaso', canchisëro aquëtë Yosëri i'huërëtapon.

Caso nipirihuë', tëpatërahuëso marë' tëparhuachinaco, canchisë shonca canchisëro aquëtë i'huërëtaçaiso ya'huërin," itërin.

Sito nasitërinso'

²⁵Oshaquëran Atan sa'in, hua'huaanta-huachina, Sito itërin. "Cainori tëparinso ya'huërënamën Yosë quëtaantarinco," ta'ton, ina pochin nininën acotërin. ²⁶Sitonta hui'nahuanpachina, Inosë itërin. Naporo quëran huarë' piyapiro'sa caniari-topi Yosë chinotatona', "Sinioro" itaçaiso'.

Atan shinpita napopiso'

5 ¹Atan shinpita napopiso sha'huichinquëma nitotoco'. Yosëri piyapi nipa-china, inaora pochachin ninin. ²Quëmapi, sanapi, nisahuaton, noya ya'huëçaiso marë' noya yonquirapiton sha'huitërin. Acorinso tahuëri chachin nohuitaton: "Isopitaso': 'Piyapiro'sa,' itarahüë," tënin.

³Atan pasa cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Sito itopi. Inaso', pa'pin noyá quëparin. ⁴Sito nasitërin piquëran Atanso', posa pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ⁵Ya'ipiya quëran Atanso', iscon pasa cara shonca pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

⁶Sito pasa a'natërápo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Inosë itopi. ⁷Inosë nasitërin piquëran Sitoso', posa pasa canchisë pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ⁸Ya'ipiya quëran Sitoso', iscon pasa shonca cato pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

⁹Inosënta iscon shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Cainan itopi. ¹⁰Cainan nasitërin piquëran Inosëso', posa pasa shonca a'natërápo pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ¹¹Ya'ipiya quëran Inosëso', iscon pasa a'natërápo pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

¹²Cainan canchisë shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Maarariro itopi. ¹³Maarariro nasitërin piquëran Cainanso', posa pasa cata-pini shonca pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ¹⁴Ya'ipiya quëran Cainanso', iscon pasa shonca pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

¹⁵Maarariro saota shonca a'natërâpo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Carito itopi. ¹⁶Carito nasitërin piquëran Maarariroso', posa pasa cara shonca pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ¹⁷Ya'ipiya quëran Maarariroso', posa pasa iscon shonca a'natërâpo pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

¹⁸Carito pasa saota shonca cato pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Inoco itopi. ¹⁹Inoco nasitërin piquëran Caritoso', posa pasa pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ²⁰Ya'ipiya quëran Caritoso', iscon pasa saota shonca cato pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

²¹Inoco saota shonca a'natërâpo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Matosarino itopi. ²²Inocoso', nani tahuëri Yosë chinotaton, ina nohuantërin sorâchin ninin. Matosarino nasitërin piquëran Inocoso', cara pasa pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ²³Ya'ipiya quëran Inocoso', cara pasa saota shonca a'natërâpo pi'ipi ya'huëtërin. ²⁴Inaso', Yosë nohuantërin sorâchin nininso marë' a'nanaya ayarin. Yosëri inâpaquë quëparin.

²⁵Matosarino pasa posa shonca canchisë pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Namico itopi. ²⁶Namico

nasitërin piquëran Matosarinoso', canchisë pasa posa shonca cato pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ²⁷Ya'ipiya quëran Matosarinoso', iscon pasa saota shonca iscon pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

²⁸Namico pasa posa shonca cato pi'ipitaso', a'nara hui'nin nasitërin. ²⁹Nasitohuachina, Noi itërin. "Siniorori piyapi co huachi noya ya'huëcaso marëhuë' sha'huitaton, ana'intërin. Napoaton isoro'pa' nitapirin. Pa'pi chiniquë sacataquë huarë' coshoro manë'. Iso hua'huasho nipurinhuë', nanan anoyatatonpoa achi-notarinpoa,'" ta'ton, ina pochin nininën acotërin. ³⁰Noi nasitërin piquëran Namicoso', a'natërâpo pasa iscon shonca a'natërâpo pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. ³¹Ya'ipiya quëran Namicoso', canchisë pasa canchisë shonca canchisë pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

³²Noiso', a'natërâpo pasa pi'ipitaquë huarë' hui'nin paninantërinso nasitërin. Ina quëran cato hui'ninpita ya'huëtaantarín. Hui'ninpitato: Simo, Camo, Cahuito, inapita itopi.

Piyapi'sa nitapicanpiso'

6 ¹Piyapi'sa na'asahuatona', yanquëpi huachi. Itohua itohua ninanoro'sa ocoiatona ya'huërapi. Na'a hui'ninapita nano'sa ya'huëtöpi. ²Yosë hui'ninpitari^d ina nano'sa ni'sahuatona', pa'yatöpi. Napoaton huayonatona huayonatona', costapiso mara'piapi. ³Napoaponahuë', Siniorori co costatonhuë' tapon: "Co piyapi'sa ya'huëmiatâpaso ya'huërinhuë'. Piyapi ni'ton, chiminacaiso ya'huërin. Napoaton pasa cato shonca pi'ipira', nanopona,'" tënin.

^d6.2 Yosë hui'ninpita topachina, ma'sona tapon naporinso': Co insonta nitotërinhuë'. "Yosë imaro'sa hui'nina'," topi a'naquë.

⁴Yosë hui'ninpitari ina sanapiro'sa macatona', hui'nahuanpi. Hui'nahuanpachinara, panca piyapiro'sa ya'huërin huachi. Ina quëran inapitasto', iráca quëran huarë' hua'ano'sa nahuinpispita ya'huëpi. ⁵Napoaponaraihuë', pa'pi co noyahuë' cancantopi. Co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi ni'ton, Yosëri co noyahuë' ni'nin. ⁶⁻⁷Ina nicaton, sëtërin: "Ma'marëcha piyapi acorahuë paya. Ata'huanchi nipachin. Ya'ipi pë'tahuaros'a', anpiantëhuano'sa', no'paquë niohuaratërinso'pita, inapitarë chachin ata'huantarahuë huachi," tënin. ⁸Napoaponahuë', Noiso nóya ni'nin.

Noi panca nancha nininso'

⁹Noi naporinso sha'huichinquëma': Noiso Yosëichin natëton, nóya ninin. Naporo tahuëri'sa inaíchin Yosë nohuantërinso ninin. ¹⁰Inaso', cara hui'ninpita quëmapisáchin ya'huëtërin: Simo, Camo, Cahuito, inapita.

¹¹⁻¹²Naporo' ya'ipi isoro'paquë ya'huëpispita nitapicancanpi. Pa'pi co noyahuë' nicatona', ahuëtacaisoráchin cancantopi. Napopiso Yosëri ni'nin. ¹³Ina nicaton, Noi itapon:

"Ya'ipi piyapiro'sa ata'huantarahuë. Pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, piyapi'sa co huachi sano cancantopihuë'. Napoaton ya'ipiro'paquë ya'huëpispita ata'huantarahuë huachi. ¹⁴Quëmaso nipirinhüë', panca nancha niquë'. Yaquihuan nara quëran nisahuaton, aipi quëran, acopo quëran, to'ni pochin nininquë to'níquëtëquë'. Patoanaro'santa acotëquë'. ¹⁵Nancha nipatan, iso pochin acoquë': Pasa cara shonca a'natërápo mitro naporopitërinso'. Cato shonca cato mitro miria pancanatërinso'. Shonca cara mitro miria inaparinso'. ¹⁶Naporahuaton, cara pa'cotë acotëquë'. Pëirapiranso ya'cari', miria mitro aquërinquë huintana acotëquë'.

Ya'coananta', a'natëran acotëquë'. ¹⁷A'na tahuëri panca pacon a'paarahuë, ya'ipiro'pa' imotarin. Ya'ipi piyapiro'sa', ma'sharo'sa', inapita taquitiapi. ¹⁸Quëmaro'coso nipirinhüë', anoyatarahuë ni'ton, nancha tënihuatán, sa'anë'quën chachin ya'conaran. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'conapi. ¹⁹Naporahuaton, ma'sharo'santa nisha nisha nipispita quëran, a'nara quëmapi, a'nara sanapi yontonquë'. Inapitanta canpita pochin cha'ëcaiso marë' yontonquë'. ²⁰Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaros'a', no'paquë niohuaratërinso'pita, ya'ipi inapita catoya catoya ya'conapona'. Canpitarë chachin ya'huantacaiso marë' ya'conapona'. ²¹Notohuaro' cosharo nisha nisha nininso'pita ayontonahuaton nanchaquë po'moquë'. Canpita capacamaso nisahuaton, ma'sharo'santa capacaiso marë' po'moquë'," itërin.

²²Napotohuachina, Noiso' ya'ipi Yosëri camairinso chachin ninin huachi.

Nanchaquë ya'conpiso'

7 ¹Ina quëran Siniorori Noi itapon: "Ya'ipi ipora ya'huëpispita a'porinaco. Quëmasáchin nohuantërahüëso ninan. Napoaton iporasos', sa'anë'quën chachin nanchaquë ya'conquë huachi. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'coina'. ²Chinotamacoso marë' ma'sharo'sa tëpacaiso nipispitasos', canchisë quëmapi nisahuaton canchisë sanapi nanchaquë po'moquë'. Ya'huë'rë' co ina marë' nipispitasohüë', a'nara quëmapi, a'nara sanapi inaíchin po'moquë'. ³Nisha nisha anpiantëhuano'santa', nanchaquë po'moquë'. Canchisë hua'anën, canchisë sanapinën na'antacaiso marë' po'moquë'. ⁴Canchisë tahuëri quëran ca nohuanto o'nanapon. Catapini shonca tahuëri, tashirë chachin o'namiatapon. ¡Napotato ya'ipi isoro'paquë acorahuëso'pita ata'huantarahuë!" itërin.

⁵Noiso', ya'ipi Siniotori camairinso chachin ninin.

⁶Noi saota pasa pi'ipitaso', paconi isoro'pa' imotërin. ⁷Naporo inaso', sa'inë chachin nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta sa'inarë chachin cha'ëcaiso marë' ya'conpi. ⁸⁻⁹Yosë chinotacaso marë' ma'sharo'sa tëpacaiso nipisopitanta', Noirë chachin catoya catoya nanchaquë ya'conpi. A'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Co ina marë' nipisopitahuënta ya'conpi. Anpianhtëhuano'sa', niohuarätërsinopita, inapitanta inapochachin ya'conpi. Yosëri sha'huitërinso chachin nipi.

¹⁰Yosëri sha'huitërinso chachin, canchisë tahuëri quëran paconi isoro'pa' imotarin huachi. ¹¹Naporo' Noiso', saota pasa pi'i, cato yoqui, shonca canchisë tahuëritarin. Naporo chachin isoro'pa' huëncharoatë pochin ninin. Marënta acoporo ya'huërinso', pipimiatërin. Naporahuaton inapaquënta', i' ya'copinamën ya'huërinso' nii'soatërin. Napohuachina, pa'pi i' isoro'paquë anotimarin. ¹²Catapini shonca tahuëri tashirë chachin isoro'paquë o'namiatarin huachi. ¹³Naporo tahuëri chachin Noi sa'inë nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta', Simo, Camo, Cahuito, inapitanta sa'inarë' sa'inarë' ya'conpi. ¹⁴Tananquë ma'sharo'sa ya'huërsinopita, pë'tahuaro'sa nipisopita, niohuarätërsinopita, anpianhtëhuano'sa', inapitanta ya'conpi. ¹⁵Yosë nohuanton, ma'sharo'sa catoya catoya nanchaquë ya'conpi. ¹⁶Nisha nisha nipisopita quëran, a'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Yosëri Noi camairinso chachin nipi. Nani ya'conpachinara, Siniotori chachin nancha ya'coananën oncorapirin huachi.

Pacon pa'ninso'

¹⁷Catapini shonca tahuëri o'nanárin. Pamatohuachina, nanchaso no'pa quëran yanponin huachi. ¹⁸Pamaso' aquëtë

chachin mëntaintararin, nanchaso nipirinhuë', noya yanponarin. ¹⁹⁻²⁰Pa'pi pacon pa'sahuaton, ina inápa motopiro'sa quëran huarë' imotërin. Inapita motopiro'sa imotahuaton, canchisë mitro aquëtë pantarin. ²¹⁻²²Naporo' ya'ipi piyapiro'sa isoro'paquë ya'huëpisopita, taquiitopi. Anpianhtëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso', niohuarätërsinopita, inapitanta ta'huantopi. Ya'ipi nii o'huatona nanpispisopita, taquiitopi huachi. ²³Noisáchin cha'ërin. Panca nanchaquë ya'conpispitarë', cha'ërin. A'napitaso nipirinhuë', ya'ipi ta'huantopi. Pë'tahuaro'sa', anpianhtëhuano'sa', niohuarätërsinopita, inapitanta ya'ipi taquiitopi huachi. ²⁴Pasa a'natërápo shonca tahuëri isoro'pa' iiri imotaton, napotërin.

Pacon huinquintomarinso'

8 ¹Naporo' Yosëri Noi, ya'ipi ma'sharo'sa nanchaquë ya'huëapisopita, inapita yacatahuarin. Ina nohuanton pacon huinquintacaso marë' ihuan pa'nin. ²Co'huara huinquinchátëraso-huë', o'nan'ton më'tarin. Naporo' marë acoporo quëran pipirinso', nioncotërin. Inápaquë i' ya'copinamën nii'soatërsinonta inaporin. ³Pasa a'natërápo shonca tahuëri quëran, i' pi'piyan pi'piyan huinquintomarin. ⁴Canchisë yoqui, shonca canchisë tahuëri quëran, Ararato motopiro'sa hui'nimotënnquë nanchaso', ya'mitërin. ⁵Iscon yoqui nanirahuaton tahuëririnquë, motopiro'sa hui'nimotëna ya'nopi huachi.

⁶Inapita ya'nohuachinara, catapini shonca tahuëri quëran, Noiso nancha huintananën i'soatërin. ⁷Naporo' a'nara itatan a'parin. Inaso', itohua itohua yanpo yanpónantarin. I' huinquintacaso ninaton, naporin. ⁸Ina piquëran, Noiso' i' huinquintërinso nitotacaso marë', nëpë ya'huëre'

a'paantarín. ⁹A'pápirínhué!, co intopa huénsécasohué ni'ton, yanpo yanpó-nantarín. Naporarin quéran, nanchaqué chachin huéntantarín. Huéntahuachina, Noiri masahuaton po'moantarín.

¹⁰Canchisé tahuéri quéran, naquéran-chín a'paantarín. ¹¹Népésó pa'sahuaton, i'huarayasha huaré! huéntantarín. Oripó nara sé'para'huaya monoquënë chachin naquérahuaaton quéntarin. Naporo' Noi, yaniromarinso nitotérin huachi. ¹²Canchisé tahuéri quéran naquéran-chín népé a'paan-tápirínhué!, co huachi huéntarinhué!

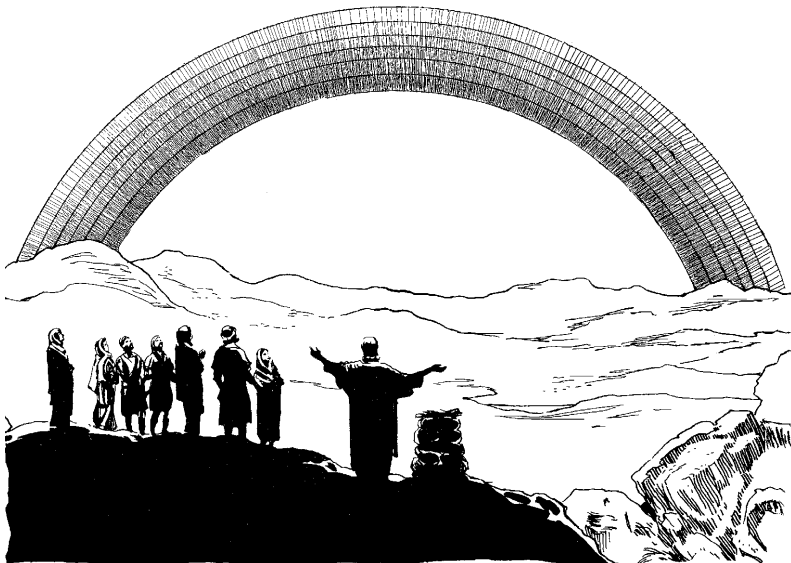
¹³Noi saota pasa a'na pí'itapaso!, ya'li-piro'pa' yaniromarin huachi. Caniari-térinso yoquiqué, ya'natiirínso tahuéri chachin, napopin-chín nancha péirapirínso oquirín. Naporo ya'li-piro'pa' yaniromarinso nocorín. ¹⁴A'na yoqui, cato shonca canchisé tahuéri nanihuachina, ya'li-piro'pa' noyá yaniromarin huachi.

¹⁵Naporo chachin Yoséri Noi itapon: ¹⁶“Iporaso huachi sa'ané'quén chachin nancha quéran pipiqué!. Hui'nanpita-tanta!, sa'inaré chachin pipiina!. ¹⁷Ya'ipi

ma'sharo'santa ocoiqué pa'ina!. Anpian-téhuano'sa!, pé'tahuaro'sa!, no'paqué niohuaratérinsopita, ya'ipi inapitanta pipiina!. Notohuaro' hua'huatato-na!, ya'li-piro'paqué yanqué'ina!,” itérin.

¹⁸Napotohuachina, ya'ipi piyapi'sa cha'épiso pipipi. ¹⁹Ma'sharo'santa pipipi: Pé'tahuaro'sa!, niohuaratérinsopita, anpian-téhuano'sa!, inapitanta pipipi huachi. ²⁰Nani pipihuachinara, Noiso a'nara artaro ninin. Yosé chinotacaso maré! ma'sharo'sa tépacaiso nipsisopita masahuaton, téparin. Anpian-téhuano'santa!, manin. A'naya a'naya nisha nisha nipsisopita quéran téparin. Téparahuaton, Sinioro chinotacaso maré! artaro aipi ya'ipi ahuiquitérin.

²¹Ma'sharo'sa ahuiquitérinso pimó-chín imérahuaaton, Yoséri nóya ni'nin. Naporo' inaso tapon: “Hua'huatapona quéran huaré! piyapi'sa!, co noyahué! nicacaisoráchin cancantopi. Inaso nipo-nahué!, co huachi ipora ana'intérahuéso pochin, isoro'pa' ana'intaantapohué!. Co huachi ma'sharo'santa inapotapohué!.

²² Isoro'paquë ya'huapona pochin,
piyapi'sa noya sha'tapona'.
Nitërinsona macapona'.
Huënocanta ya'huërahuaton,
sëhuëonta ya'huapon.
Pi'ipi tahuëri'santa nanira-
huaton, o'napinta nanipon.
Tahuëri, tashi', inapitanta
ya'huapon," tënin.

Yosë Noirë' anoyatërinso'

9 ¹Naporo' Noi, hui'ninpitare' chachin, Yosëri nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "Na'a hui'nahuanatoma', ya'ipiro'paquë ya'huëco'. ²Ya'ipi ma'sharo'sa', anpian-tëhuano'sa', marëquë ya'huërinso'pita, inapita hua'anëntarama'. Inapitaso të'huatarinënquëma'. ³Carima ya'ipi inapita capamaso marë' quëtaranquëma'. Nisha nisha huërono'santa ca'co'. Ma'sona tëranta nayaramaso ca'co'. ⁴Huënaiso nipirinhüë', ama ca'cosohüë'. Ma'sha tëpahuatama', huënainën noyá inquitahuatoma', ca'co'. Huënainëni ananpirin ni'ton, ama inaso ca'cosohüë'. ⁵Canpita capiniso', co nitëpamaso ya'huërinhuë'. Tëpatohuatama', ana'inta'huanquëmaso ya'huërin. Ma'sharo'sarinta piyapi tëpahuachin, ana'intarahüë. Tëpatohuatama', a'naya a'nayanquëma tëhuëenchachin ana'intaranquëma'.

⁶ Insosona piyapi tëpahuachin, a'nari i'huëretarin.

Cá pochachin nicamaso marë' acoranquëma'.

Napoaton, co nitëpamaso ya'huërinhuë'.

⁷ ¡Napoaponahuë!, canpitaso na'a hui'nahuanatoma', ya'ipiro'paquë ya'huëco'!" itërin.

⁸Ina quëran itaantarin: ⁹"Ni'co'. Ipora canpitaro'co anoyatërahuëso',

shiparimapitanta yonquiato, napotaranquëma'. ¹⁰Ya'ipi ma'sharo'santa yonquiato napotaranquëma': Anpian-tëhuano'sa', pë'tahuario'sa', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso', nisha nisha nipisopita nancha quëran pipipiso yonquiato, sha'huitaranquëma'. ¹¹Ipora canpitaro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', co onporonta nishataponhuë'. Co huachi piyapi'sa', ma'sharo'sa', inapita pacon quëran ata'huantaantapohüë'. Co huachi paconi isoro'pa' ata'huantaantapohüë'.

¹²⁻¹³ Canpitarë'co nani anoyatomiatërahuë. Ma'sharo'sarë'conta', nani anoyatërahuë. Ina yonquicamaso marë' yahua'tanëhuë inápaquë acoarahuë.

¹⁴Chitoro inápaquë ya'nohuachin, yahua'tanëhuënta ya'noarin. ¹⁵Naporo' canpitaro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', yonquiarahuë. Ama huachi i' quëran, isoro'pa' ata'huaanta'huaso marëhuë', yonquiarahuë.

¹⁶Yahua'tan chitoroquë ya'nohuachin ni'sarahüë. Ina ni'pato, ya'ipi piyapi'sarë'co ya'ipi ma'sharo'sarë'co anoyatërahuëso', ayonquiarinco.

¹⁷Nani ina acorahuë ayonquiinpoaso marë'. Canpitarë'co anoyatërahuëso ayonquiarinpoa'. Ma'sharo'sarë'conta anoyatërahuëso ayonquiarinpoa'," itërin. Ina pochin Yosëri Noi sha'huitërin.

Noi hui'ninpitare' naporinso'

¹⁸Noi hui'ninpita nancha quëran pipipisopita, iso nápo ya'huëpi: Simo, Camo, Cahuito, inapita. Camoso', a'nara hui'nin ya'huëtërin. Inaso', Canaan itopi. ¹⁹Caramiáchin Noi hui'ninpita nipirinhüë', inayaquëranchin isoro'paquë piyapi'sa na'antapi. ²⁰Ina piquëran Noi iminaton, inaquë opasáchin shacaton, oparotërin. ²¹A'na tahuëri Noi huino o'oton, no'pirin. No'pitan, në'mëtë pëinën huáncana notataton, i'nanpirashitë quëhuëánin. ²²Camoso', inaquë

ya'conahuaton ni'pirinhuë', pa'pin no'piton huë'ésárin quënanconin. Quënanahuaton iinpita sha'huitapon pa'nin: "Tata no'piton i'nanpirashitë quëhuëánin ni'conahuë," itërin. (Nani sha'huirahuëso chachin Camoso', Canaan pa'pin.) ²³Ina natanahuatona', Simo, Cahuito, inapitasa a'nara a'mopiso mapi. Ina masahuatona', niimopitopi. Niimopitopiquëranchin, pinëna quëran ya'conatona', pa'pina imotopi. Niquë notëtopi ni'ton, co pa'pina ni'pihuë'.

²⁴Noi nonatohuachina, hui'nin hua'hua nininsoari, napotërinso natantërin.

²⁵Natantahuaton, Canaan itapon:

"¡Tata tëhuërin ni'ton, pa'pi co noyahuë' nicatënquën co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitaranquën! Yosë chiníquën ana'ichinquën. Ipora quëran huarë' iyaro'sa camaiáponquën. Shiparimapitanta inaporápona'," itërin.

²⁶Ina quëran taantarín:

"Sinioroso', Yosënhuë. Inari Simo noya niconon noya ya'huëcaso marë' catahuain. Canaanso', Simo piyapinën niin.

²⁷Yosë nohuanton, Cahuito, pancana hua'anëchin.

Simo ya'huërinquë noya ninicataona ya'huë'ina'.

Canaanso', Cahuito piyapinën niin," tënin.

²⁸Pacon pa'ninso piquëran, Noiso' cara pasa a'natëräpo shonca pi'ipi ya'huaantarín.

²⁹Ya'ipiya quëran iscon pasa a'natëräpo shonca pi'i icanin. Ina piquëran chiminin huachi. Ina pochín Noi ninin.

Noi shinpita napopiso'

10 ¹Iporaso', Simo, Camo, Cahuito, inapita shinpita napopiso sha'huichinquëma'. Pacon pa'ninso

piquëran hui'nahuanatona na'antapiso', sha'huichinquëma'. Simo, Camo, Cahuito, inapitasa nani sha'huirahuëso chachin, Noi hui'ninpita.

²Cahuito hui'ninpitasa', isopita: Comiri, Macoco, Matai, Capano, Toparo, Misico, Tirasi, inapita. ³Comiri hui'ninpitanta': Asiquinasi, Nipato, Tocarama, inapita. ⁴Capano hui'ninpitanta': Inisi, Tarsis, Quitimo, Notanimó, inapita. ⁵Ina nápo Cahuito hui'ninpita, shinpita inapita ya'huëpi. Inapitasa', marë yonsano'sa parti, ya'huëpi. Inatohua ninanoro'sa ocoirahuatona', a'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

⁶Camo hui'ninpitanta isopita: Coso, Misiraimo, Oto, Canaan, inapita. ⁷Coso hui'ninpitanta': Sipa, Apira, Sapota, Naama, Sapitica, inapita. Naama hui'ninpitanta': Sipa, Titan, inapita. ⁸Cososo', a'na hui'nin ya'huëtërin anta', inaso', Nimoroto itopi. Ina'ton chini chiníquën nanantaton, isoro'paquë hua'an ya'conin. ⁹Nimorotoso Siniorori catahuarin ni'ton, pa'pi míso inantërin. Napoaton piyapi'sa nonpachinara pa'yatopi napocaiso': "Siniorori Nimoroto catahuarin ni'ton, míso inantërin. Inapochachin quëmanta catahuainquën," topi. ¹⁰Nimoroto hua'anëntërinso no'paquë, ninanoro'sa panca panca nipisopita, isopita ya'huërin: Papiri, Irico, Acato, Carini, inapita. Inapita ninanoro'saso', Sinaro parti ya'huëpi. ¹¹Ina parti quëran Asoronta pipirahuaton, ninanoro'sa ocoirin: Ninihui, Niopoto-iri, Cara, inapita itopiso'. ¹²Naporahuaton, Nisin ninanonta ocoirin. Inaso', panca ninano'. Ninihui, Cara, inapita ninanoro'sa huáncana ya'huërin.

¹³⁻¹⁴Misraimo shinpitaso': Notoro'sa', anamoro'sa', niapiro'sa', napotoro'sa', patrosoro'sa', casonoro'sa', capotoro'sa', inapita. Capotoro'sa quëran huiristino'sa pipipi.

¹⁵Canaanso', paninan hui'nahuanpachina, Siton itërin. Ina quëran hui'nahuaantahuachina, Iti, itërin. ¹⁶⁻¹⁸Canaan shinpitanta isopita: Quiposoro'sa', amororo'sa', quiriquiro'sa', iporo'sa', arasiro'sa', siniro'sa', arapatiro'sa', simariro'sa', amatiro'sa', inapita. Ina piquëran Canaan huëntono'sa niquë niquë yanquëpi. ¹⁹Canano'sa no'pa' hua'anëntopiso', Quiraro parti huarë' icanin. Siton ninano quëraonta', Casa ninanoquë huarë' icanin. Naporahuatón, Sotoma, Comora, Atoma, Sipoin, inapita ninanoro'sataquëchin no'pa' mapi. Nasa ninanoquë huarë' no'pa' hua'anëntopi. ²⁰Ina nápo Camo hui'ninpita, shinpita inapita ya'huëpi. A'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatóna', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

²¹Cahuito iin mashonënso', Simo itopi. Inanta', hui'ninpita ya'huëtërin: Ipiri hui'ninpitaso', Simo shinpita nipi. ²²Simo hui'ninpita isopita ya'huëpi: Iramo, Asoro, Arapasato, Noto, Aramo, inapita. ²³Aramonta hui'ninpita isopita ya'huëpi: Osí, Ori, Quitiri, Masi, inapita. ²⁴Arapasatonta', Saro pa'pin. Saronta', Ipiri pa'pin. ²⁵Ina quëran Ipirinta cato hui'ninpita ya'huëtërin: A'naso', Piri qui itopi. Naporo tahuëri'sa piyapi'sa itohua itohua yanquëpi ni'ton, ina pochin ninihuanin. Iya'huainta Cotano itopi. ²⁶⁻²⁹Cotanosó', iso nápo hui'ninpita ya'huëtërin: Aromota, Siripi, Asaromapi, Quira, Atoramo, Osaro, Tiquira, Oparo, Apimairo, Sipa, Opiro, Apira,

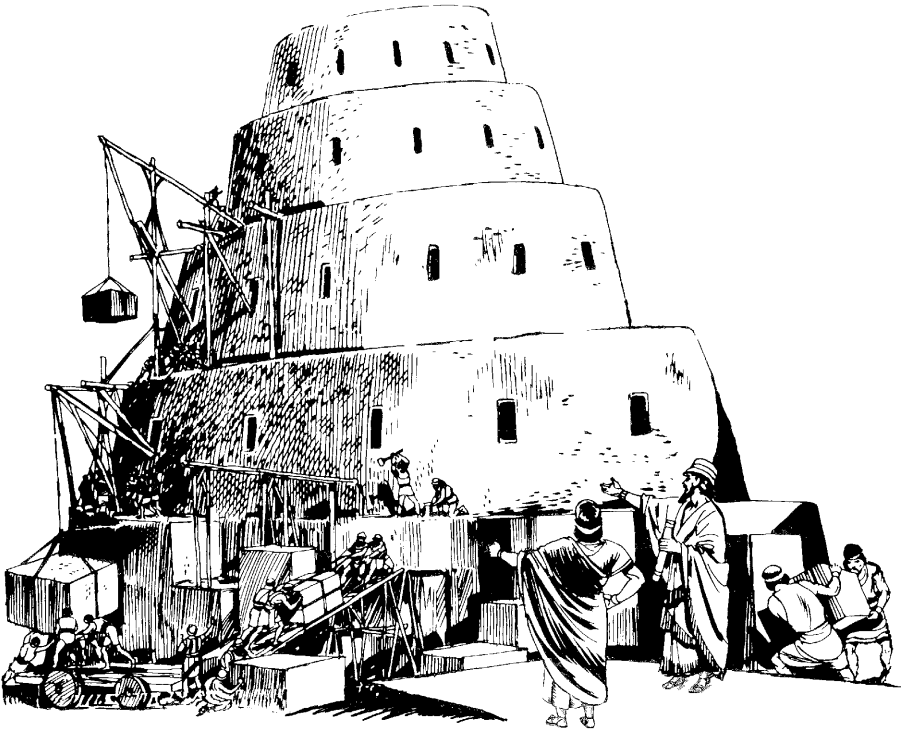
Copa, inapita. ³⁰Inapitaso Misa parti ya'huërahuatóna', Sipari parti huarë' ya'huëpi. Ina partiso', motopiro'saráchin niconin. Cortanii' quëran, pi'i pipirinsó parti ya'huërin. ³¹Ina nápo Simo hui'ninpita, shinpita, inapita ya'huëpi. A'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatóna', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

³²Ina nápo Noi hui'ninpita quëran pipipi. Nisha nisha huënton nipisopita. Nisha nisha shimashonëna quëran pipitona', nisha nisha parti no'pa' hua'anëntopi. Pacon pa'ninsó piquëran itohua itohua yanquëpi. Yanquërahuatóna', nisha nisha naciono'sa isoro'paquë ya'huërinso ocoipi.

Nisha nisha nananquë Yosëri anoninso'

11 ¹Pacon piquëran notohuaro' piyapi'sa na'antapi. Naporo' ya'ipiya a'na nananquësáchin nonpi. ²Pi'i pipirinsó parti quëran pipirahuatóna', Sinaro parti canquipi. Inaso no'pa', noyápiro'tëchin ni'ton, inaquë ya'huëcaiso marë' quëparitopi.

³A'na tahuëri inahua capini ninontatona', napopi: "Huëco pa'ahua', natëricho no'pa quëran nihatëhua', a'pëahua'," nitopi. Ina nisahuatóna', natëricho quëran na'pi ya'huërenamën pëipi. Achinpita-caiso marënta', to'ni pochin nininquë achinpitopi. Siminto pochin nininsó ya'huërenamën, inaquë achinpitopi. ⁴Ina quëran ninontaantapi: "Huëco chiníquën cancantatëhua', ninano ocoia'ahua'. Ina nisahuatëhua', a'na torinta pi'iro'tëquë huarë' nincaninsó niahua'. Inapoatëhua', sacóshin nahuinarihua'. Naporahuatón, co huachi itohua itohua yanquëcaso ya'huaponhuë'," nitopi.

⁵Napopirinahuë!, Siniroso o'marin. O'marahuaton ninano!, tori, inapita nisapiso ni'quimarin. ⁶Ni'quimarahuaton, yonquirin: "Isopitaso inaquësáchin ya'huatona!, ina nananquësáchin nonpi ni'ton, nani caniaritopi sacatacaiso!. Po'pachinara, co incari tēranta nani-tarinhuë atananpitacaso!. ⁷Napoaton acopitacaso marë!, pa'matëhua nonpiso anishatahua!. Ama huachi ninatana-caiso marëhuë!, napotahua!," tēnin. ⁸Inapotaton, Siniorori piyapi'sa itohua itohua ayanquëërin. Ninano nisapisonta a'porahuatona!, tananpitopi huachi.

⁹Inaquë chachin Siniorori, ya'ipi piyapi'sa nonpiso anishatërin. Ina quëran chachin, ya'ipi isoro'paquë ayanquëërin. Napoaton ina ninanoso!, Papiri^e itopi.

Simo shinpita napopiso'

¹⁰Simo shinpita napopiso sha'hui-chinquëma!. Pacon pa'ninso piquëran cato pi'ipitapaso!, Simo pasa pi'ipitarin. Naporo' a'nara hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Aropasa, itërin. ¹¹Ina piquëran Simoso!, a'natëräpo pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa!, sanapi'sa!, ya'huëtërin.

¹²Aropasa cara shonca a'natëräpo pi'ipitaso!, hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Saro itërin. ¹³Ina piquëran Aropasaso!, catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa!, sanapi'sa!, ya'huëtërin.

¹⁴Saro cara shonca pi'ipitaso!, hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Ipiri itërin.

^e 11.9 *Papiriso'*: "Co ninatananpiquëhuë!," tapon naporin.

¹⁵Ina piquëran Saroso', catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁶Ipiri cara shonca catapini pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Piriqiu itërin. ¹⁷Ina piquëran Ipiriso', catapini pasa cara shonca pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

¹⁸Piriqiu cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nio itërin. ¹⁹Ina piquëran Piriqiu cato pasa iscon pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁰Nio cara shonca cato pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Siroco itërin. ²¹Ina piquëran Nioso', cato pasa canchisë pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²²Siroco cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nacoro itërin. ²³Ina piquëran Sirocoso', cato pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁴Nacoro cato shonca iscon pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Tari itërin. ²⁵Ina piquëran Nacoroso', pasa shonca iscon pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁶Tari canchisë shonca pi'ipitaso', hui'nin paninantërinso nasitërin. Ina quëran cato hui'ninpita ya'huëtaantarin. Hui'ninpitato': Apran, Nacoro, Aran, inapita.

Tari, naporinso'

²⁷⁻²⁸Sha'huitëranquëmaso chachin Tari hui'ninpitato', isopita: Apran, Nacoro, Aran, inapita. Aran hui'ninso', Noto

itopi. Aranso', Orë ninanoquë chiminin. Ina ninanoso', Cartia parti ya'huërin. Co'huara pa'pin chiminyátërasohuë', chiminin. Hua'huatërinso ninanoquë chachin naporin. ²⁹Apranso', Sarai manin. Nacoronta', Mirica manin. Miricaso', Aran hui'nin. Inaso', a'nara caipayain ya'huëtërin, Isca itopiso'. ³⁰Saraiso co hua'huana'pihuë ni'ton, co hua'huaninhuë'.

³¹Tariso', Orë ninano quëran pipirin. Cartioro'sa ya'huërin quëran pipirahuaton, Canaan parti chinoton, pa'nin. Hui'nin Apran itopiso Sarairë chachin quëparin. Naporahuaton, shionta Noto itopiso quëparin. Pa'sapirinahuë', Aran ninanoquë canconpachinara, inaquë quëparitonpi. ³²Inaquë ya'huëaso!', Tariso chiminin. Cato pasa a'natëräpo pi'ipitaso chiminin huachi.

Piyapinënpita shimashonën nicacaso marë' Yosëri Apran acorinso'

12 ¹A'na tahuëri Siniorori Apran itapon: "Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. Quëmopinënpita, tataparin ya'huërinso no'pa', inapita patëquë'. A'na no'pa' carinquën a'notaranquën. Inaquë ya'huëconquë huachi. ²A'na tahuëri ca nohuanto, shiparinpita panca nacion ocoiaponä'. Carinquën catahuamiataranquën. Inapotaranquën ni'ton, sacóshin nahuinaran. Naporahuaton, quëmá quëran a'napitanta catahuararahuë'. ³Inpitasona noya nicatënën catahuahachinën, carinta inapita inapotarahuë'. Inpitasona co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitohuachinën, carinta inapita inapotarahuë. Quëmá quëran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahuë," itërin.

⁴⁻⁶Apranso Yosëri sha'huitërinso chachin, Aran ninano quëran pipirin.

Canaan parti paacaiso marë' pipirin. Canchisë shonca a'natëräpo pi'ipitaso napoarín. Sa'inë chachin pa'nin. Sa'inso', Sarai itopi. Apin Noto itopisonta', quëparin. Ya'ipi ma'shanënapitarë chachin pa'pi. Piyapinënapitanta quëmapi'sa', sanapi'sa asacatacaiso marë' Aranquë pa'anpiso', quëpapi. Ya'ipi quiquipi. Canaan parti canconpachinara, Apranso piyapinënpitarë chachin ya'ipi ina no'pa' pa'tatona', pëntontopi. Siquimo ninanoquë huarë' canconpi. Inaquë panca insina nara ya'huërin. Ya'huëhuano'sa mamanshinëna moshapiquë ni'ton: "Mori insina," itopi. Ina parti naporó canano'sa ya'huëapi. ⁷Inaquë Siniorori, Apran ya'notahuaton, itërin: "Ya'ipi iso no'pa', shiparinpita quëtarahuë hua'anëntapona'," itërin. Naporó chachin Apran Sinióro chinotacaso marë' a'nara artaro ninin. Inaquë ya'notërin ni'ton, chinotërin.

⁸Ina quëran motopiro'sa parti pa'pi. Ina motopiro'saso', Pitiri ninano quëran, pi'i pipirinsó parti quëparitërin. Inaquë në'mëtë pëiro'sa otëmpi ya'huëcaiso marë'. Pitiri ninanosó', pi'i ya'coninsó parti acorahuatona', Ai ninanonta', pi'i pipirinsó parti acopi. Ina huancánachin ya'huëipi. Inaquë naquëranchin Apran Sinióro chinotacaso marë' a'na ya'huëré' artaro niantarin. ⁹Ina piquëran Apran piyapinënpitarë chachin paantapi. Oshaquëran pa'sápatona', Niquipi parti canconpi.

Apran Iquipitoquë pa'ninsó'

¹⁰Naporó tahuëri'sa ina parti panca tanarotopi. Napoaton Apran piyapinënpitarë chachin Iquipito parti yacapatacaiso marë' pa'pi. Ya'huëpiquë co manta capacaiso ya'huërinhuë' ni'ton, inatohua pa'pi. ¹¹Iquipito no'paquë ya'caritohuachina Apransó', Sarai

itapon: "Ni'quë', quëmaso tëhuëenchachin noyápiroyanchinquën. ¹²Iquipitoro'sa ni'pachinën noyaponën nimara: 'Isoso quëmapi, paso sanapi so'in,' ta'tona', caso tëpaponaco. Quëmaso nipirinhue', macainënuquënso marë' co tëpaponënhue'. ¹³Napoaton ama quëma na'in quëran tëpainacoso marëhuë': 'Isoso yo'yohuë,' tëquë', topirahuë,'" itërin.

¹⁴Iquipito no'paquë Apran camahuachina, Iquipitoro'saso Sarai ni'sahuatona', pa'yatopi: "Ma noyápiroyanchincha paya," topi. ¹⁵Iquipito copirnosó', "huaraon" itopi. Ina catahuapisopita hua'ano'santa', Sarai ni'pi. Ni'sahuatona', noyápiroyanchin nininsó hua'anëna sha'huitonpi. Natanahuaton huaraonso': "Quëshico," tënin. Napoaton Saraisó', ina pëinënuquë quëpapi. ¹⁶Sarai marë' huaraonso', Apran pa'pi payarin. Nani ma'sha topinan quëtërin. Ohuicaró'sa', ohuacaró'sa', camiyoró'sa', moraró'sa', inapita quëtërin. Naporahuaton piyapinënpita camaicaso marë' quëmapi'sa', sanapi'sa', quëtërin.

¹⁷Napoaponahuë', Sarai na'inin ni'ton, Yosëri huaraon ana'intërin. Sa'in, hui'ninpitare chachin chiníquën canio quëran ana'intërin. ¹⁸Napoaton Apran amataton, itapon: "¿Onpoatonta napotëranco? ¡Iso sanapi sa'an nipirinhue', sha'huichitonco pora! ¹⁹Oshihuë' tënansó marë', cari shimanahuë. ¡Ma'tana sa'an, macaton quëpaquë huachi!" itërin. ²⁰Napotahuaton piyapinënpita camairin: "¡Apran, sa'inë chachin ocoico pa'in. Ma'shanënpitanta quëpa'in!" itërin.

Apran, Notorë' nia'popiso'

13 ¹Apransó sa'inë chachin Iquipito quëran pipirin. Ma'shanënpitarë chachin Niquipi parti huënantatona ya'huëinantapi. Apin Noto

itopisonta', inarë chachin huënantarin. ²Apranso', notohuaro' oro, prata, pë'tahuaro'sa', inapita ya'huëtaton pa'pi ma'huan. ³Niquipi parti quëran oshaquëran pa'sápatona', Pitiri nina-noquë huarë' huënantapi. Ina quëran paantarahuatona', i'hua ya'huërinquë chachin ya'huëinantapi. Pitiri ninano', Ai ninano', inapita ninanoro'sa huán-cana ya'huëinantapi. ⁴I'hua artaro nininquë chachin, Sinioro chinotaan-tarin. ⁵Notonta', apin pochachin pa'pi ma'huan. Notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita ya'huëtërin. Piyapinënpitanta na'a ya'huëtërin. ⁶Nipirinhüë', notohuaro' pë'tahua ya'huëtöpi ni'ton, co huachi pasto nanirinhüë pë'tahuaro'sa capacaiso'. Napoaton co huachi nanitöpihuë cato chachin inaquërächin ya'huëcaiso'. ⁷Apran pë'tahuanën a'paipisopita, Noto pë'tahuanën a'paipisopitarë', pasto niapiratatona yánino'huipi. Naporoso', canano'sa', huirisiro'sa', inapitanta inaquë chachin ya'huërapi. ⁸Napoaton a'na tahuëri Aprani Noto itapon: "Canposo', quëmopinpo ninë'. Co canpo capini nino'huicaso ya'huë-rinhüë'. Co piyapinënpopitanta', nino'-huicaiso ya'huërinhuë'. ⁹Niquë niquë nipachin, ya'huëa'a. Ni'quë'. No'paso panca ya'huërin. Insëquësona ya'huë-camaso marë' nohuantëranquë, quëma huayonquë'. Pë'natë parti huayonpatan, caso pëtëtë parti pa'sarahuë. Pëtëtë parti huayonpatan, caso pë'natë parti pa'sarahuë," itërin. ¹⁰Natanahuaton Notoso', motopia'hua quëran, Cortanii' yonsan noyarotomarinsö nocorin. Sohuaro ninanoa'huaquë huarë' notë-rinsö' icanin. Inaquëso', notohuaro' i' ya'huërin ni'ton, pa'pi noyaro'pa' ninin. Sinioro sha'tërinquë pochin ni'ton, Iqui-pito no'pa' pochin ninin. (Ina pochin

iráca ina no'pa' nipirinhüë', co'huara Siniorori Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa ata'huanchátërasohüë', naporin.) ¹¹Ina ni'sahuaton, Notoso ya'ipi ina no'pa' huayonin. Inaso no'pa', pi'i pipirinsö parti ya'huërin. Inapoatona', Apran Notorë' nia'popi. ¹²Apranso', Canaan parti quëparitërin. Notoso', Cortanii' yonsan ninanoro'sa parti ya'huëconin. Sotoma ya'cariya ya'huë-conin. ¹³Inaquëso', ya'huëhuano'sa pa'pi co noyahuë' nipi. Inapoatona oshahuanpi ni'ton, Yosëri no'huípiro ni'nin.

¹⁴Noto pa'pachina, Siniorori Apran ya'notaton itapon: "Huaniran quëran ya'ipi parti notëtëquë': Pë'natë parti, pëtëtë parti, pi'i pipirinsö parti, pi'i ya'coninsö parti, ya'ipi inaquëpita notëtön, noya ni'quë'. ¹⁵Ya'ipi no'pa' ni'nansö', carinquën hua'anëntacaso marë' quëtaranquën. Quëmari hua'a-nëntomiataran. Naporahuaton, shiparinpitarinta hua'anëntomiatapona'. ¹⁶Ca nohuanto shiparinpita pa'pi notohuaro' na'amiatapona'. Mo'shi co pichicasohüë' ninin. Inapochachin shiparinpitanta co onpo pichicasohüë' na'apona'. ¹⁷Iporaso', paaton ya'ipi iso no'pa' pa'tëquë'. Itohua itohua pa'tëquë'. Carinquën quëtaran-quën ni'ton, inapotëquë'," itërin.

¹⁸Ina natanahuaton, Apransö piyapinënpitarë chachin në'mëtë pëiro'sa ótënpisö mapi. Masahuatona', insina nararoquë pa'pi. Inaquë pa'sahuatona', ya'huëconpi huachi. Ina nararoso', Mamiri itopisöari hua'anëntërin. Ipron ninano ya'cariya inaso'. Inaquë Apran Sinioro chinotacaso marë' a'na artaro niantarin.

Aprani Noto nicha'ërinso'

14 ¹Naporo' Misopotamia parti: Sinaro ro'tëquë', Amarahuiro itopisö' copirno nisarin. Irasaro

ro'téquenta', Arioco itopiso copirno nisarín. Iran ro'téqueso nipirínhué', Quitaraomiro itopiso copirno nisarín. Coimo ro'téquenta', Titaro itopiso copirno nisarín. ²⁻³Inapitaso', isopita a'natérápo copirnorosaré', niinimicotatona niahuérápi: Pira, Pirsá, Sinapo, Simipiri, inapita itopisoaré' niahuérápi. Pirsaso', Sotoma ninano copirno. Pirsanta Comora ninano copirno. Sinaposo nipirínhué', Atoma ninano copirno. Simipirinta Sipoin ninano copirno. Pira ninanoa'hua copirnonta', inapita catahuarin. (Pira ninanoa'huaso', Soaro itopi anta'.) Inapitaré', a'natérápo copirnorosaso', Sitin motopiana itopiqué, sontaronénapita yontonpi ahuétacaiso maré'. Inaso motopiana, Chimirí' maré parti quèparitérin. ⁴Ina nápo copirnorosaso chachín Quitaraomirori iráca canaton, shonca cato pi'ipi camairín. Napoaponahué', ina pi'i niantarínqué a'natérápo copirnorosaso napopináchin yonquiatona', Quitaraomiro yaahuépi huachi. ⁵Ina pi'i huéantarínqué Quitaraomiroso', cara copirno catahuarinsopitaré chachín, huéantarín. Asotaroto Carnain parti hué'sahuatona', nihuaimorosaso canaipi. Ina quèran sosirosaso ya'huéré', An ninanoqué ya'huépisopita canaantapi. Imirosanta', Sapi-quiritain ninanoqué canaantapi. ⁶Oriorosanta Sèir motopiro'saqué canatona', Ir-paran ninanoqué huaré' imapi. Ina ninanoso', inotéro intonqué ya'huérín. ⁷Quitaraomiroso cara copirno catahuarinsopitaré chachín tahuèrèantarahuatona', In-mispa ninanoqué canquipi. Ina ninanoso', Catisé itopi anta'. Huéantapona pochín amari-corosaso ya'huérínso parti tiquitériapi.

Naporahuaton amororosanta', Asison-tamarqué ya'huépisopita inapotopi.

⁸⁻⁹Naporiatona', Sitin motopianaqué canquipi huachi. Naporo' Sotoma, Comora, Atoma, Sipoin, Pira, inapita ninanorosaso copirnonénaso', inaqué pa'mapi. Sontaronénapitaré chachín pa'mapi. Inaqué inapita a'natérápo copirnorosaso', Quitaraomiro, catahuarinsopita, inapitaré' niahuépi huachi. ¹⁰Ya'ipi Sitin motopianaqué, notohuaro' to'ni pochín nininso' posorosaso ya'huérín. Naporo' quira nipachinara, Sotoma, Comora, inapita copirnorosaso', piyapínénapitaré chachín ta'api. Ta'apirínahué', ina posorosaqué anotopi. A'napita cara copirnorosaso nipirínhué', motopiro'saso ta'atopi.

¹¹Canatorosaso', Sotoma, Comora inapita ninanorosaqué ya'conpi. Inaqué ya'conatona', cosharo', ma'sharosaso pa'ton nininsopita, inapita ya'ipi macatona quiquipi. ¹²Sotomaqué, Apran apin Notonta', ya'huérín ni'ton, inanta quèpapi. Ya'ipi ma'shanénpitaré chachín quèpapi. ¹³Napoaponahué', a'nara quira quèran cha'èrahuaton, Apran sha'huitapon pa'nin. (Apranso', iprio^e piyapi itopi.) Naporo' inaso', Mamiriri hua'anéntérínso insina naraqúé ya'huérarin. Mamiriso', amoropiya. Iin mashonénpitaso': Aniri, Iscoro, inapita. Inapitaso' Apran payatona', catahuapi.

¹⁴Apranso apin quèpapiso natantahuaton, piyapínénpita natétonosaso nipiso huayonin. Inapitaso', péinénqué chachín hua'huatona so'sopiso'. Ayontonpachina, cara pasa shonca posa quèmapi'saso ya'ipiya quèran icanpi. Inapitaré', Apran pa'nin copirnorosaso imacasosaso

^e 14.13 *Ipriso'*: Nisha nisha tapon na pochín nohuitopi. Co nitotèrèhuahué' ma'chachinsona tapon napopiso'. A'naquénso': "Ipiri shinpita ni'ton, napo nohuitopi," topi.

marë'. Tano ninanoa'huaquë huarë' imarin. ¹⁵Pa'sahuatona', inimicoro'sa quënanconpi. Yono tashi nisahuaso', ya'copirahuatona', ahuëpi. Copirnoros' canarahuatona', imapi. Opa ninanoquë huarë' imapi. Ina ninanoso', Tamasco ninano quëran norti parti quëparitërin. ¹⁶Inapoatona', ya'ipi ma'sha quëpapiso' matopi. Notonta nicha'ërahuatona', ya'ipi ma'shanënpitanta quëpatopiso', mataantarín. Naporahuaton, na'a piyapiro'sa nicha'ërin. Sanapi'santa quëparapirinahuë', nicha'ërin.

Miriquisori Apran nacapirinso'

¹⁷Apranso' Quitaraomiro canarin. Cara copirno catahuarinsopitarë chachin canarin. Inapita canarahuaton huënantarin. Huëntaso', Sotoma copirnoros' nacapirin. Sapi motopianaquë nacapirin. Inaso', "copirno motopiana," itopi anta'. ¹⁸A'na copirnorinta', Apran nacapirin. Inaso', Miriquiso itopi. Sarimoquë copirno ya'conahuaton, corto hua'an nimantarín. Yosë chini chiniquënanantërinso marë' sacatërin. Inaso Apran a'carahuaton, huinonta o'shitërin. Piyapinënpitanta', a'carin, o'shitërin, napotërin. ¹⁹Nani a'carahuaton, Miriquisori Apran iso pochin sha'huitërin:

"Yosë chini chiniquënanantërinso', catahuainquë.

Inaso', pi'iro'të', isoro'pa', inapita acorin.

²⁰ ¡Ma noyacha Yosëso chini chiniquënanantërin paya' itahua'.

Ina nohuanton, inimiconënpita minsëran," itërin.

Naporo Aprani inimicoro'sa ma'sha matërinso', shonca quëran a'nara Miriquiso quëtërin. Inaso', diesmo itopi.

²¹Ina piquëran Sotoma copirnoros', Apran itapon:

—Piyapi'sara' quëtoco, ya'huërë' ma'shaso', quëmari maquë', itërin. ²²⁻²³Napotopirinhuë', Apraniso' itapon:

—Yosë chini chiniquënanantaton, pi'iro'të', isoro'pa', inapita acorin. Ina ni'sárinco ni'ton, co pi'shi tëranta', co sapatë nonin tëranta caora marë' macapohuë': "Cari, Apran ama'huanahuë'." Ama tëcamaso marëhuë', co macapohuë'. ²⁴Caso caora marë' co manta nohuantërahuë'. Piyapinëhuëpita ca'pisoíchin tëhuëncinso', nani matatë pochin nitëranquë. Naporahuaton, Aniri, Iscoro, Mamiri, inapitanta ahuëta'huaso', catahuarinaco. Inapita tëhuëncinso' ma'sha mapiso', onpopionta macacaiso ya'huërin, itërin.

Yosë, Apranë anoyatërinso'

15 ¹Ina piquëran Sinioros', Apran ya'notërin. Co huë'ëponahuë', hua'narëso pochin nontërinso' natanin:

—Apran, ama të'huaquësohuë', carinquë pa'poyaranquë. Panca acanamiataranquë, itërin. ²⁻³Napotopirinhuë', Apraniso' itapon:

—Sinioro. Quëmaso Yosëncuë. Panca acanamiatopirancohuënta', co hui'nahuë ya'huëtërincohuë' ni'ton, topinan quëran nisarín. Co a'naya tëranta hui'nahuë quëtërancohuë' ni'ton, piyapinëhuë Irisëro itëraiso ya'huërëtaponco. Inaso Tamasco piyapi nipirinhuë', chiminpato ya'huërëtaponco, itërin. ⁴Sinioros' nipirinhuë', itapon: —Co ina ya'huërëtaponquënhuë'. Hui'nán chachin ya'huërëtaponquë, itërin.

⁵Itahuaton, në'mëtë pëinën quëran ocoirin. Ocoirahuaton, sha'huitërin:

—Pi'iro'të në'përahuaton, tayloraro'sa pichiquë'. Nanitohuatan pichiquë'. Ina nápo shiparinpita ya'huëtarinquë, itërin. ⁶Naporinso natanahuaton: "Yosë

no'téquën nontërinco," ténin Apran. Naporinso maré' Siniorori nóya ni'nin huachi. ⁷Napoaton itapon:

—Caso Sinioroco. Oré ninano quëran ocoiranquën. Inaquëso cartiaro'sa ya'huërin. Iso no'pa' quëtaranquën hua'anëntomiatacaso maré', itërin.

⁸—¿Onporahuatota hua'anëntomia-ta'huaso nitotapo? ténin Apran.

⁹—A'nara ohuaca', a'nara capra, a'nara carniro, inapita cara pi'lipito-piso' quëshico. Naporahuaton, a'nara nëpë', a'nara pë'tahua nëpëa'hua', inapitanta quëshico, itërin Yosëri.

¹⁰Aprani, inapita ma'sharo'sa Yosë quëshirin. Tëparahuaton huancánachin nichatëra'piarin. Nichatërinso-pita, cato panshinquë ya'carisha acorahuaton, anotëra'piarin. Inairaro'saso nipi-rinhuë', co nichatërinhuë'. ¹¹Ma'sha tëparinsopita, capita maré' tamëro'sa o'mapirinahuë', Apraniso a'parárin.

¹²Nani tashiahuachina, Apranso' noyá huë'ëtërin. A'nanaya pa'pi tashirori imotërin ni'ton, të'huatërin. ¹³Naporo' Siniorori itapon:

—A'na tahuëri shiparinpita, nisharo'-sataquë yacapatapona'. Inaquë piyapita-tona', camaiyapona'. Aparisitapona'. Catapini pasa pi'i inapoapona'. ¹⁴Cariso nipirinhuë', aparisitërinso-pita ana'inta-rahue'. Ina piquëran shiparinpita, noya cha'ëpona'. Ma'huano'sa pipipona'.

¹⁵Quëmaso nipirinhuë', noyá mashoya nicama huarë' chiminapon. Co parisitaranhuë'. Inapoaton shimashonënpita quënancoanan. ¹⁶Catapini shinpita huënton, ya'huërin piquëran, shiparinpita isëquë chachin huëntapona'. Amoro-ro'sa co noyahuë' nipiso', co aquëtë huarë' nishátërarinhuë'. Napoaton naporo tahuëri'sa huarë' ana'intarahue' huachi.

¹⁷Nani tashihuachina, a'nanaya orno conai' tomontárinso ya'norin.

Naporahuaton, panca yanatëtë pochin pën orótahuaton, ma'sharo'sa nicha-tërinso-pita huáncana, na'huërin.

¹⁸Naporo tahuëri chachin, Sinioro Aprané anoyatërin. Anoyataton itapon:

—Shiparinpita iso no'pa' quëtarahuë: Iquipito i' quëran huarë' Iopiratisii' pancai'pa', hua'anëntopiso naniarin. ¹⁹⁻²¹Iporaso': Quiniro'sa', sinisëro'sa', catomono'sa', itiro'sa', huirisëro'sa', nihuaimoro'sa', amororo'sa', canano'sa', quiriquireo'sa', quiposoro'sa', inapitari iso no'pa' hua'anëntapi. Hua'anënta-pirinahuë', quëma shiparinpita quëtarahuë', itërin.

Ismairo nasitërinso'

16 ¹Sarai co hua'huana'pihuë ni'ton, co Apran hui'nahua-ninhuë'. Napoapona'huë', Saraiso a'nara cosonanën ya'huëtërin. Inaso iquipitoron. Acara itopi. ²A'na tahuëri Saraiso', so'in itapon:

—Ni'quëchi, Sinioro co nohuantë-rinhuë' ni'ton, co hua'huanahuë'. Napoapona'huë', cosonanëhuë' acoanchinquën topirahuë. Tapon a'inaso', hua'huana'pi nisápirinhuë'. Hua'huanpachin cari masarahue' hua'huahuë pochachin nicacaso maré', itërin.

Napotohuachina, Apranta nohuantërin. ³Naporo chachin Saraiso', Acara masahuaton, so'in acoantërin. Nani shonca pi'ipi Canaan parti ya'huapona pochin, napoapi. ⁴Shiarahuaton Acaraso', cayorin huachi. Inaporahuaton, hua'anën nocanin. Nocanaton, co yanatërinhuë'. ⁵Naporo' Sarairi Apran itapon:

—Quëma tëhuëran ni'ton, Acara nocaninco. Cari chachin acoantopi-ranquënhuë', iporaso' hua'huanaton, nocaninco huachi. Sinioro chachin inquënposona tëhuërëso' anitochinpo': Quëma tëhuëmaranquën, ca a'na

napomaraco, itërin. ⁶Napotohuachina, Apraniso' itapon:

—Ni'quë', cosonanënso', natëinquënso ya'huërin. Ma'sona nohuantëranso' nitëquë', itërin.

Naporo quëran huarë' Saraiso', Acara pa'pi aparisitërin. Napoaton, inaso ta'arin huachi. ⁷Ta'apirihuë', Sinioro anquëninëni^f inotëro parti quënanin. Shor iraquë i'sha pipirinsó' ya'cari', quënanin. ⁸Quënanahuaton, natanin:

—Quëmaso' Acaranquën, nohuitë-ranquën. Sarai cosonanëinquën. ¿Intoparanta huëcaton, intopata pa'saran? itërin.

—Patronanëhuë Sarai itopiso' ta'anapirahuë, tënin Acara. ⁹Naporo' Sinioro anquëninëni, itapon:

—Naquëranchin patronanën paapantaquë'. Ma'sona camairinquënsopita, natëquë', itërin. ¹⁰Napotahuaton itaantarin:

“Ca nohuanto, hua'huayátë-
rahuë amiparinpita ya'huë-
tarinquën.

Co pichicasohuë' na'apona'.

¹¹ Ipora cayoranso', quëmapia'-
huaya huaiyaran.

Huaihuatan, Ismaïro itëquë'.

Co napion ancantaton na'në-
ranso',

Sinioro nataninquën ni'ton, ina
nininën acotëquë'.

¹² Mashotohuachin, tanan
cahuario pa'pi notëraya
pochin nisarín.

Ya'ipiya inimicotarin. Inanta',
ya'ipiya quëran, inimicota-
pona'.

Quëmopinënpitari co quë'yapi-
rinahuë',

inahua notënanquë chachin
ya'huapon,” itërin.

¹³Siniorori nontërin ni'ton, Acaraso' pa'yanënuquë tapon: “¿Yosë chachin nontaporahuë co chiminahuë ti?” tënin. Ina yonquiaton, iso pochin Sinioro nohuitërin: “Niconco, catahuarincoso Yosë,” itërin. ¹⁴Napoaton inaquë poso ya'huërintonta', “Nanpion, ni'sárinco'so posonën,” itopi. Ina pososo', Catisë ninano', Piriti ninano', inapita ninano'sari ahuananapirin. ¹⁵⁻¹⁶Acaraso' anquëni natërahuaton, patronanënuquë chachin paantarin. Tahuëri nanihua-china huairin. Apran posa shonca saota pi'ipitaso', hui'nin nasitarin. Nasitohuachina, Ismaïro itërin.

Marca niacotacaiso' camaitërinso'

17 ¹Apran iscon shonca iscon pi'ipitaso', Siniorori ya'notahuaton, itapon:

—Caso Yosëco, ya'ipi nanitaparahuë. Natëtonco, nohuantërahuësoráchin niquë'. ²Napohuatan, quëmarë'co anoyatarahuë. Ca nohuanto, hua'huayátërahuë shiparinpita ya'huëtarinquën, itërin. ³Naporo' Apranso', isonin. Isonin quëran, no'paquë huarë' monshomarin. Inapoaso Yosëri sha'huitaantarin:

⁴—Ni'quë', iso pochin quëmarë'co anoyatarahuë. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipiarin. ⁵Naporahuaton, co huachi Apran itaponënhuë'. Ipora quëran huarë' Apraan itaponën. Ca nohuanto na'a naciono'sa quëmá quëran pipipona ni'ton, ina pochin nohuitaponeñ. ⁶Carinquën catahuanquën ni'ton, notohuaro' shiparinpita ya'huëtarinquën. A'naquën shiparinpita, copirno ya'conapona'. A'naquëonta', naciono'sa ocoiapona'. ⁷Quëmarë'co ipora nani anoyatërahuë. Shiparinpitarë'conta

^f16.7 Sinioro anquëninëni topachina: Yosë chachin tapon naporin.

a'na tahuëri anoyatarahuë. Yosënenco ni'to, catahuaráponquën. Shiparinpitanta inapotápo. ⁸Ya'ipi Canaan no'pa' ipora ya'huëranquë, hua'anëntacaso marë' quëtaranquën. Shiparinpitanta iso no'pa chachin hua'anëntomiatapona'. Inapitanta', casáchin chinotaponaco, itërin.

⁹Napotahuaton, taantarín:

—Napoaponahuë', quëmarë'coso nani anoyatërahuë ni'ton, natëco. Inapochachin shiparinpitanta natëinaco. ¹⁰Ina pochin canpitarë'co anoyatërahuë. Canpitanta anoyatërehuaso yonquicamaso marë' ya'ipi quëmapinquëma', marchahuanamaso ya'huërin. Naporahuaton, ya'ipi shiparimapitanta inachachin natëina'. ¹¹Taparonëmaquë, sha'huëchin imorayatërinso', niyashitëto'. Inaporamaso', ayonquiariinquëma carë'quëma anoyatëramaso'. ¹²Ipora quëran huarë' ya'ipi quëmapinquëma ninamasopita, nasitërin quëran posa tahuëritapaso', marcanën acotoco'. Hui'namanta', inapotoco'. Piyapinëma nisharo'sa pa'antëramasonta inapotoco'. ¹³Ya'ipinquëma niacotacaso ya'huërin. Co a'naya tëranta topinan nicamaso ya'huërinhuë'. Inapohuatama', canpitarë'co anoyatërahuëso', nonëmaquë chachin chiminamaquë huarë' ya'huëápon. ¹⁴Nipirinhuë', insosona co marcanën niacotohuachinhuë', ya'huërama quëran ocoimiatoco'. Canpitarë'co anoyatërahuëso', co natërinhuë ni'ton, inapotoco', itërin.

¹⁵Naporo chachin, Yosëri Apraan itaantarín:

—Sa'aonta' Sarai itopiramahuë', co huachi inapochin nohuitaramahuë'. Ipora quëran huarë' Sara^s itapoma'.

¹⁶Inanta noya nicato catahuararahuë

ni'ton, hua'huanarin huachi. Tëhuënachachin cari noya nicato inapotarahuë. Na'a naciono'sa', ina quëran pipipona'. Ina quëran pipipisopita a'naquënso', copirno ya'conapona', itërin.

¹⁷Napotohuachina, Apraanso isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton tëhuarin. Tëhuapon pochin yonquirin: “¡Pasa pi'ipitohuachinara, co huachi hui'nahuanpihuë! ¡Saranta iscon shonca pi'ipitaton, co huachi onporonta nanitërinhuë hua'huanacaso!” tënin yonquinënguë. ¹⁸Napoaton iso pochin Yosë nontërin:

—¡Ma'cha Siniro sha'huitërancoso chachin Ismairo catahuaranhuë paya! itërin.

¹⁹Yosëriso nipirinhuë', itapon:

—Sa'anquë chachin hui'nahuanaran ta'to, napotaranquën. Hui'nán nasitohuachin, Isaco^h itaran. Quëmarë'co anoyatërahuëso', inanta sha'huitarahuë. Sha'huitërahuëso chachin, shinpitanta catahuamiatarahuë. ²⁰Ismairo marënta nontërancoso', nani natananquën. Inanta catahuarahuë. Ca nohuanto na'a hui'ninpita ya'huëtapon. Ina quëran pipipisopita na'amiatapona'. Shonca cato hua'ano'sa nicacaiso' hui'nahuanapon. Ina shinpita quëran panca nacion pipipon. ²¹Napoaponahuë' quëmaro'co anoyatato sha'huitëranquënsopitaso', Sara hua'huinquën nisarin. A'na pi'i quëran, ipora tahuëri'sa pochin, Isaco nasitapon, itërin. ²²Apraan nontërinso tonitahuaton, Yosëso ina quëran pa'nin huachi.

²³Naporo tahuëri chachin Apraanso', hui'nin Ismairo itërinso marca acotërin. Piyapinënpita pëinënguë chachin nasitopisonta', inapotërin. A'napi-tanta coriquinën quëran pa'aninso',

^s 17.15 *Saraso'*: Copirno hui'nin tapon naporin.

^h 17.19 *Isacoso'*: Tëhuarinso' tapon naporin.

acotërin. Ya'ipi quëmapi'sa Apraan pëinënquë ya'huëpisopita, marca niacotopi huachi. Yosë camaitërinso chachin nipi. ²⁴⁻²⁵Apraan iscon shonca iscon pi'ipitaso', taparonën sha'huëchin yashitëtopi. Ismaïronta shonca cara pi'ipitaso', inapotopi. ²⁶⁻²⁷Naporo tahuëri chachin ya'ipi quëmapi'sa nipisopita marca niacotopi. Apraan, Ismaïro, inapita niacotopi. Piyapinënpitanta inapopi. A'naquën pëinënquë chachin nasitopi. A'naquënso', coriquinën quëran nisharo'sa pa'antërin. Ya'ipiya niacotopi huachi.

**Sara hua'huanacaso
sha'huitërinso'**

18 ¹Insina nararo', Mamiriri hua'anëntërinquë Apraan ya'huëarin. Inaquë niso', Siniorori, ya'notaantarín. Camotëchin pochín nisapaso' ya'notërin. Nëm'mëtë pëinën ya'coananënquë huënsaso', napoarin. ²⁻³Apraanso ni'pirinhuë', cara quëmapi ina notënanquë huaniapi quënanin. Quënanahuaton, a'naroáchin paaparín nontacaso marë'. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton, itapon:

—Sinioro, pi'pian yanontëranquën. Ama na'huëtocosohuë'. ⁴Canpita topatama', nipa'morantëcamaso marë' piyapinëhuë' i'sha quëshiniquëma'. Inapoatoma', nara tashinantërinquë, na'yapoma pochín, chinototaco'. ⁵Ya'huërahuëtaquëchin na'huëarama ni'quëhuarë', ma'sha tëranta capamaso quëshiniquëma'. Ina quëran chiníquën cancantatoma', paantamaso marë', itërin.

—Naporan ni'quëhuarë', inta nipa-chin, itopi.

⁶Napotohuachinara, Apraanso nëm'mëtë pëinënquë ya'conahuaton, Sara itapon:

—Manorahuaton, cato shonca quiro pochín, noya noya tricoloro'mo nininso'

maquë'. Ina masahuaton, pan niquë', itërin. ⁷Sa'in sha'huitahuaton, ta'a-rë'nachin ohuacaro'sa ya'huarínquë pa'nin. Noya noya nininso' toroa'hua huayonin. Huayonahuaton, a'nara piyapinën quëtërin. Quëtöhuachina, inaso' tëparahuaton a'naroáchin capacaso marë' anpirin. ⁸Ina a'capon pochín, ohuaca sho'shoi' atachirotopisonta', acotërin. Naporahuaton ohuaca sho'shoi' o'shitërin. Inapoaton, a'capon pochín ninararin pahuantöhuachina acotacaso marë'. Ni'toro'sa nara tashinantërinquë coshatasoi naporin.

⁹Nani coshatöhuachinara, ni'toro'sari Apraan natanpi:

—¿Sa'anpo huachi? itopi.

—Ma'tana nëm'mëtë pëi acoana ya'huëarin, itërin. ¹⁰Naporo' a'nari itapon:

—A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë. Naporo' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin.

Napoasoi Saraso', ya'ipi nonpiso' natanárin. Apraan pinën quëran, nëm'mëtë pëi acoana, ya'coana pirayan natanárin.

¹¹Apraan, Sara, inapitaso nani mashotopi. Saraso yaniton, co huachi onpo hua'huanchináchinhuë', ninin. ¹²Ina yonquiaton, co huachi huina cacatonhuë', tëhuarin huachi. Tëhuapon pochín, yonquirin: “Inaporahuë naporini, noya cancanchitöhuë'. Napoaponahuë', catocoi chachin nani mashotërai ni'ton, co quiyaso inapoasocoihuë' ayapoi,” tënín yonquínquë.

¹³Siniororiso nipirínhuë', Apraan itapon:

—¿Sara co tëhuacasohuë' nipirínhuë', tëhuarin! “Nani paiyaco” ta'ton, ¿co natëtërinhuë' hua'huanacaso ti? ¹⁴¿Caso Sinioroco ni'to, ya'ipi nohuantërahuëso' nanitaparahuë' nica'huaso'! A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë'.

Naporo' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin. ¹⁵Sinioro naporinso natanaton, t'ëhuanënquë Saraso tapon:

—Co tëhuarahuë', tënin. Napoapohanuë', Siniorori itapon:

—Napopiranhüë', tëhuaranso' nito-tërahuë', itërin.

Sotomaro'sa marë'

Yosë nontërinso'

¹⁶Nani coshatohuachinara, paan-tacaiso marë' nì'toro'saso' huanipi huachi. Sotoma ninanotaquëchin pa'sahuachinara, Apraani chi'yarin. Nontaton patacaso marë' chi'yarin. ¹⁷⁻¹⁸Papon pochin, Sinioroso' yonquirarin. “Apraan quëran a'na tahuëri panca nacion pipiarin. Naporahuaton ina nacionso', chiniquën nanantarin. Napoaton ma'sona yaninahuëso', sha'huita'huaso ya'huërin. Nani sha'huitërahuë ya'ipi naciono'sa isoro'paquë ya'huë-rinsopita, ina quëran catahua'huaso marë'. ¹⁹Nani ina huayonahuë hui'nin-pita, shinpita, inapita noya pënëncaso marë'. A'chintërahuësopita natëtona', noya nicacaiso marë' pënënarin. Inapohuachin, sha'huitërahuëso chachin quëtarahuë huachi,” tënin yonquiaton. ²⁰Napoaton, Siniorori itapon:

—Sotomaquë, Comoraquë, inaquë-pita ya'huëpisopita, panca oshahuanpi. Inapoatona pa'pi co noyahuë' nahuinpi. ²¹Napoaton inatohua pa'sarahuë. ¿Sha'huitërinacoso chachin ta'ma nisapi? ta'to, nitota'huaso marë' pa'sarahuë.

²²Cato ya'piso quëchitahuatona', Sotoma ninanoquë pa'pi. Apraanso nipirinhüë', Siniororë' ninontacaso marë' quëparitërin. ²³Napoaton ya'carirahuaton, natanin:

—Tëhuëpisopitaso' no'tëquën chachin ata'huantamaso ya'huërin.

Co tëhuëpisopitasohuë' nipirinhüë', co inapotamaso ya'huërinhuë'. ²⁴Tapona a'natëräpo shonca ya'pi', co tëhuë-pisopitasohuë' ninanoquë ya'huëpi. Ina nápo ya'huëpiso yonquiaton: ¿Co ninano nicha'ësaranhüë'? ²⁵¡Ama Sinioro napoquësohuë'! ¡Tëhuëpisopita, co tëhuëpisopitahuë' co napopinächin oshahuanpiso pochin ana'intamaso ya'huërinhuë'! ¡Ama napoquësohuë'! ¡Quëmaso', noya noya coisë ya'ipi isoro'pa' marë' ninan nì'ton, no'tëquë-nächin ana'intamaso ya'huërin! itërin. ²⁶Napotohuachina, Siniorori itapon:

—A'natëräpo shonca co tëhuëpisopitahuë', Sotoma ninanoquë ya'huëhuachin, inapita nosoroato ya'ipi ina ninanoquë ya'huëpisopita nicha'ësarahuë, itërin.

²⁷Apraaniso nipirinhüë', naquëranchin nontaantarin:

—Quëmaso Yosënquën, caso topinan piyapico niporahuë', naquëranchin nontaanta'inquën. Ama ina marë' no'huicosohuë'. ²⁸Catapini shonca a'natëräpora' co tëhuëpisopitahuë' nanihuachina', a'natëräpo pahuaninso' marëächin, ¿ya'ipi Sotomaquë ya'huë-pisopita, ata'huantapon ti? itërin.

—Catapini shonca a'natëräpo tëranta co tëhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë', itërin.

²⁹—Tapona catapini shoncara', co tëhuëpisopitahuë' ya'huëpi, taantarin Apraan.

—Ina napoya tëranta ya'huëhuachinaso', co ata'huantarahuë', tënin Yosë. ³⁰Apraaniso nipirinhüë', naquëranchin Yosë nontaantarin:

—Inachin inachin nontápiranquën-huë', ama ina marë' no'huicosohuë' topirahuë. Tapona cara shoncara' ya'huëpi, itërin.

—Cara shoncaya tëranta ya'huëhuachina', co ata'huantarahuë', itërin.

³¹—Têhuëenchachin caso Siniro co natantonhuë pochin nontáranquën. Cato shoncara', co têhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina': ¿Onpoaranta'? itaantarín.

—Cato shoncanta co têhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë', itërin Yosëri.

³²Apraani naquëranchin nontaantarín:

—Iporaíchín Siniro nontaantaránquën. Ina quëran co huachi apiponquënhuë' ni'ton, ama no'huicosohuë'. Shoncaíchin co têhuëpisopitahuë' quënanpatan: ¿Onpoaranta'? itërin. Napotohuachina, Siniorori itaantarín:

—Shoncaya tëranta co têhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë'. ³³Apraan nontërinso toquitahuaton, Sinioroso pa'nin huachi. Apraonta', në'mëtë pëinënquë'pa' panantarín.

**Sotomaro'sa', Comoraro'sa',
inapita ata'huantërinso'**

19 ¹Nani yatashirahuaso', cato anquëniro'saso Sotoma nina-noquë camapi. Ninano ya'coanaquë chachín Noto huënsaso', camapi. (Inaquë ya'huëhuano'sa niyontonpi ma'sha yonquiatona anoyatacaiso marë'.) Cato ya'pi canquipiso quënanahuaton, paaparín nontapon. Isonín quëran no'paquë huarë' monshorín. ²Monshorín quëran itapon:

—Caso siniororo'sa piyapínëma pochínco. Huëco pëinëhuëquë onpionta huë'ëcamaso nohuantoco'. Inaquë nanitërama nipa'morantëcamaso'. Tashiraya yapa'patama paantaco', itërin. Napotopirínhuë', inapitaso co nohuantopihuë'.

—Naporínchi paya. Napopiránhuë' co nohuantëraihuë'. Caniquë tëranta noya huë'ëpoi, itopi. ³Napotopirínahuë', Notori naquëranchin naquëranchin

sha'huitohuachina, napoin quëran pëinënquë pa'pi huachi. Canconpachinara, noya cosharo nitërin. Pan co ahuëpocatopinánhuë' anpítaton, inapitarë' acotohuachina, ni'toro'sa coshatopi huachi.

⁴Napoaponahuë', co'huara chinochátërasoihuë' ya'ipi ya'huëhuano'sari Noto pëinën tancapítopi. Hui'napiro'sa quëran, mashoro'saquë huarë' yamoipi.

⁵Noto no'huitona', chiniquë nontiipi:

—¿Quëmapi'sa pëinënquë canquipiso! ¿Intopata ya'huapi? ¿Ocoiquë tëcari'! itopi. ⁶⁻⁷Naporo' Notoso' pëinën noyá oncotahuaton, inapita nontapon pipirín.

—Ama iyaro'sa napocosohuë', pa'pi co noyahuë' yonquirama'. ⁸Cato hui'nahuëpita nano'sa co quëmapiri së'hua-yátërarinsohuë', ya'huëtërinco. Inapita nipachín ocoichinquëma', nohuantëramaso' nitoco'. Isopita quëmapi'saso nipirínhuë', ama napotocosohuë'. Cari përarahuë pëinëhuëquë ya'conquipi ni'ton, napotaranquëma', itërin. ⁹Inapitariso nipirínhuë', itapona':

—¿Po'shaquë quëmaso'! Nisha piyapínquën niponahuë', ¿yacamairancoi ti? ¿Iporaso huachi inapita quëran na'con na'con, quëma nítarainquën! itopi. Napotatona', Noto ahuërapí. Pëinën ya'coananta', yapaparapítopi huachi.

¹⁰Napoaponahuë', ni'toro'sari Noto mapí. Masahuatona', acoana po'mopi. Napotatona', ya'coana oncotaantapi.

¹¹Naporo chachín piyapiro'sa aipíran nisapisopita, a'naroáchin asomarayapi huachi. Hui'napiro'sa quëran, mashoro'saquë huarë' ya'ipi somarayapi. Ina nipirínahuë' tëranta', amiai huarë' ya'coana yonípi.

¹²Naporo' ni'toro'sari, Noto itapona':

—¿Ya'huëtërinquën aquëtë huarë' quëmopiro'sa isëquë? Hui'nánpita quëmapi'sa', sanapi'sa', mi'sëro'sa

nicacaiso nipisopita ya'ipi inapita, iso ninano quëran ocoiquë'. Ocoiaton áquë quëpaquë'. ¹³Iso ro'të ata'huantarai ni'ton, quëpaquë'. Iso ninanoquë pa'pi co noyahuë' nipiso', na'a piyapi'sari Sinioroquë sha'huirapipi. Napoaton, ata'huinta'huaiso marë' a'parincoi, itopi.

¹⁴Napotohuachinara, Notoso mi'sën-pita nicacaiso nipisopita sha'huitacaso marë' pa'nin:

—¡Manóton huëco pa'ahua! Iso ninano quëran pipia'ahua'. ¡Siniorori iso ninano ata'huantarin ni'ton, huëco pa'ahua! itërin. Itopirinhue', co natëpi-hue'. ¹⁵Nani tahuëri ya'cari nipachina, anquëniro'sari Noto itapona:

—¡Pashi tëquë! Sa'an, cato hui'nanpita, inapita masahuaton, iso ninano quëran ocoiquë huachi. Ninano ata'huantë-raiquë, chimintama'. ¹⁶Napotopirina-hue', Notoso' co manorinhue' ni'ton, Yosëri nosoroaton, yanicha'ërin. Napoaton anquëniro'sari, sa'inë chachin maimirarin. Hui'ninpitanta maimira-rahuatona', ninano quëran cha'ëcaiso marë' ocoipi.

¹⁷Ninano quëran nani pipihuachinara, a'na anquëniro itapon:

—¡Cha'ëcamaso marë' manóton ta'aco! Ama pinëma parti tahuërecosohue'. Pa'mia paco'. Ama ma'sha marë' tëranta iso motopianaquë chinicosohue'. Cha'ëcaso nohuantohuatama', motopiro'sa parti ta'aco', itërin. ¹⁸⁻¹⁹Notoriso nipirinhue', itapon:

—¡Co Siniororo'sa topirahuë'! Tëhuënhachin canpitaso', na'con catahuaramaco huachi. Noyanquëma ni'ton, nicha'ëramaco. Napoapona-hue', motopiro'sa parti ta'aca'huaso', co nanitarahuë'. Huancopi ni'soi', ayaro' icantatoncoi tiquihuachincoi.

²⁰Ni'co', pasëyáquë a'na ninano'huaya ya'huërin. Inaquë tëhuënhinso' noya paca'huaiso' topirahuë'. Nohuantoco inaquë pa'i cha'ëca'huaiso marë'. ¿Co'ta inaso', co panca ninanoyahuë'? itërin. ²¹Napotohuachina a'na anquë-niri itapon:

—Nani natananquë nontërancoso'. Nohuantëranso chachin nisarahuë'. Co ina ninanoso', ata'huintapohue'. ²²Napoaponahuë', ¡manóton inatohua paco! Inatohua canama huarë' Sotoma ninano ata'huantarai huachi. Napoaton ina ninanoso', Soaro' itopi. ²³Nani tahuërihuachina Notoso', Soaro nina-noquë camarin. ²⁴Naporo' Siniorori, pën o'nan pochin a'paimarin. Sha'pi mo'shirë chachin, a'paimarin. Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa aipi a'paimarin. ²⁵Inapotaton, ata'huantërin. Ya'ipi inaquë ya'huëpisopitarë chachin ata'huantërin. Ina motopianaquë papotërsopitanta', ya'ipi tiquirin. ²⁶Noto sa'inso nipirinhue', co Soaroquë camarinhue'. Oshaquëran so'in imaquiáponahuë', pinën parti tahuërehuachina, inaquë chachin yamora moto' taranaton, chiminin.

²⁷Tashiramiachin Apraanso', i'huara Sinioro nontërintaquëchin pa'nin.

²⁸Ina quëran, Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa nocorin. Ya'ipi ina motopiananta nocomapirinhue', ina ro'të quëran pa'pi huëhuëpiro conai pipirarin ni'nin. Panca orno quëran tomontërinso pochin, pipirarin. ²⁹Ina pochin, ina motopianaquë ninanoro'sa Yosëri ata'huantërin. Noto yacapatërinso parti noyá ata'huantërin. Notoso nipirinhue', co ata'huantërinhuë'. Apraan yonquiaton, cha'ëcaso marë' ina quëran ocoirin.

ⁱ 19.22 Soaroso': Pi'pira'huaya tapon naporin.

**Moaporo'sa, amono'sa,
inapita ya'huërinso'**

³⁰Inapita ninanoro'sa ta'huan-
topi piquëran, Notoso' t'ëhuatërin.
T'ëhuataton, Soaroquë ya'huëcaso co
nohuantërinhuë'. Napoaton cato hui'-
ninpitarë chachin motopiro'sa parti,
ya'huëcaiso marë' pa'pi. Inaquë a'na
motopi naninquë, cara chachin ya'huëpi.
³¹A'na tahuëri paya paya nininsoari,
caia'huain, itapon:

—Ni'quë caira. Ya'ipi parti sanapi'sa
ya'huërinso', so'yatona hua'huanpi.
Canposo nipirinhue', isoporinquë
quëmapi pahuanin quëran, co inapo-
chináchinhuë' ninë'. Tataíchin mini
nipirinhue', nani inanta mashotarin.
³²Napoaton, huëquë pa'a o'shítatë
tëpaita'a. Inapotatë', hua'huanpo
ya'huëtiinposo marë' huë'ëpa'a, itërin.
³³Naporo tashi chachin pa'pina huino
o'shitomiatopi. Nani ano'pihuachinara,
paninanso' pa'pin quëhuënaparin.
No'pirahuë ni'ton, co nataninhue'
hui'nini quëhuënaparinso'. Co pa'ninso
tëranta nataninhue'. ³⁴Tahuëriantarinquë
paninanso', caya'huain itaantapon:

—Ni'quë caira, achin tashi caso tata
quëhuënaparahue'. Quëma ya'huërë'
quëhuënapacaso marë' ipora tashinta
ano'pianta'a. Inapoatë catonpo chachin
tatanpo quëran tëranta hua'huasha
ya'huëchinpo', itërin. ³⁵Ninapotatona',
naporo tashi naquëranchin pa'pina
huino o'shítantapi. Nani ano'pihua-
chinara, hua'hua nininso ya'huërë',
pa'pin quëhuënaparin. No'pirahuë
ni'ton, Notoso' co nataninhue' hui'nini
quëhuënaparinso'. Co pa'ninso tëranta',
nataninhue'. ³⁶Inapotatona', cato chachin

cayopi. Pa'pina quëran napopi. ³⁷Pani-
nanso' huaihuachina, quëmapi'huaya
huairin. Inaso', a'shini Moapo' itërin.
Iso quirica ninshitasoco huarë', ina
ipora moaporo'sa ya'huërinso shima-
shonëna ninin. ³⁸Hua'hua nininsonta
huaihuachina, quëmapi'huaya chachin
ya'huëtërin anta'. Inanta a'shini Pin-
ami^k itërin. Iso quirica ninshitasoco
huarë', ina ipora amono'sa ya'huërinso
shimashonëna ninin.

Apraan Apimirorë naporinso'

20 ¹Apraanso', piyapinëpitarë
chachin ya'huëapi quëran
pipipi. Pipirahuatona', Niquipi parti
paantapi. Quiraro ninanoquë canco-
nahuatona', inaquë ya'huëcaiso marë'
quëparitopi. Ina ninanso', Catisë ninano
quëran Shor parti ira pa'ninso' huán-
cana quëparitërin. ²Apraanso inaquë
ya'huapon pochin, Sara sa'in nipirin-
huë': "Oshihuë," toconin. Napoaton
Quiraro copirno Apimirico itopisori
yamanin. Camaitohuachina, macacaso
marë' Sara quëpatopi. ³Napoaponahuë',
naporo tashi chachin Yosëri huë'ënnquë
pënënin: "Quëmaso chiminaran. Sanapi
mananso so'yahuan ni'ton, chimina-
maso ya'huërin," itërin. ⁴Apimiricoso',
co Sara ichihuë'ëshátërarinhue'.
Napoaton Siniro itapon: "Siniro co
manta onporahuë ni'ton, co tëpaancoso
ya'huërinhuë'. ⁵Co'ta Apraan chachin
naporin: 'Oshihuë,' tënin. Saranta':
'Yo'yohuë,' tënin. Cato chachin napopi
ni'ton, co nitotatohuë manahuë," itërin.
⁶Napotohuachina, Yosërinta huë'ënnquë
chachin a'paniantarin: "Tëhuëenchachin
co nitotatonhuë' naporan. Napoaton
ca nohuanto co ichihuë'ëranhuë'.

^j 19.37 *Moaposo'*: Pa'pin quëran ya'huërinso', tapon naporin. ^k 19.38 *Pin-amiso'*: Piyapinë-
huëpita hui'nin tapon naporin.

Carinquën ya'copiranquën ama oshahuanaton tēhuētancoso marēhuē'.⁷Iporaso nipirihuē', so'in chachin quētaantaquē'. Inaso pēnēntona'pi ni'ton, quēma marē' nontarinco. Ama chiminamaso marēhuē', nontarinco. Co'so' quētaantahuatanhuē', sa'an, hui'nanpita, inapitarē'quën chachin, ta'huantaran," itērin huē'ēnquē.

⁸Tahuērianpitohuachina, Apimircoso huēnsēintarahuatōn, piyapinēnpita amatērin. Huē'pachinara, ya'ipi hua'narinso sha'huitērin. Natanahuatona', piyapinēnpitaso pa'pi pa'yanpi.⁹Ina quēran Apraan amatahuatōn, itapon:

—¡Ma'huantacha nitapirancoihuē' paya! ¡Caso co maquē tēranta tēhuētēranquēnhuē'! Quēmaso nipirihuē', napotatoncoi panca yaaoshahuanpirancoihuē'. Ca aoshahuanatonco, quēmopinēnhuēpita, piyapinēnhuēpita, inapita, na'inchitonhuē'. ¡Co naporēhuē'!¹⁰⁻¹¹ ¡Ma'ta yonquiatōn, napotopirancohuē'? itērin. Napotohuachina, Apraani itapon:

—Isēquēso', co manta Yosē natēpihuē'. Sa'ahuē matiinacoso marē' tēpaponaco caso', ta'to naporahuē'.¹²Naporahuatōn Sarasō', oshihuē anta'. Ina tataquēranchin nipiraihuē', mamahuēi quēranso', nisha ninai. Napoaton cari manahuē'.¹³Yosē chachin, tatahuē ya'huērin quēran pipicaso' camaihuachincora, sa'ahuē sha'huitērahuē: "Insēquē tēranta pa'nēhuaquē: 'Inaso yo'yo masho,' tēquē ta'a, itērahuē," tēnin Apraan.

¹⁴Ina natanahuatōn, Apimircoso sa'in quētaantarin. Naporahuatōn, ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita quētērin. Piyapinēnpita camaicaso marēnta': Quēmapi'sa', sanapi'sa', inapita quētērin.¹⁵Ina quētahuatōn, itērin:

—Ni'quē iya, no'panēhuēso pancana, insēquēso costaranquē ya'huēquē', itērin.¹⁶Saranta', itapon:

—Ni'quē imoya, yo'yo masho huaranca coriqui prata quēran nininso' quētērahuē. Ya'ipiya quēran co tēhuēransohuē' nitotacaiso marē' ina nápo quētērahuē. Co insonta pinoinquēnsō ya'huērinhuē'.¹⁷Ina quēran Apraan, Yosē nontērin Apimircoso marē'. Ina sa'in, cosonanēnpita, inapita marēnta', Yosē nontērin. Nontohuachina, Yosēri anoyatērin. Naquēranchin hua'huasha ya'huētaantacaiso marē' anoyatērin.¹⁸Siniorori nani Apimircoso ya'huērinquē, sanapi'sa ana'intopirihuē'. Ama hua'huanacaiso marēhuē', Sara na'in quēran napotopirihuē'. Napoaton Apraani Yosē nontērin inari anoyatacaso marē'. Napohuachina, Yosēri Apimircoso sa'in, piyapinēnpita sa'ina', inapita anoyatērin. Hua'huasha ya'huētaantacaiso marē' anoyatērin.

Isaco nasitērinso'

21 ¹Sha'huitērinso chachin, Siniorori Sara catahuarin.²Ina nohuatōn napoin quēran cayorin huachi. Tahuēri nanihuachina, quēmapia'huaya huairin. Inaso', Apraan mashoya nicaquē huarē' hui'nahuaninso hua'huatērin. Yosēri sha'huitērinso tahuēri'sa chachin, hui'nin nasitērin.³Sa'inquē chachin hui'nahuaninso nasitohuachina, Isaco itērin.⁴Yosē camaitērinso chachin posa tahuēritohuachina, marca acotērin.⁵Apraan pasa pi'ipitaso', hui'nin Isaco itērinso', nasitarin.⁶Naporo' Sara yonquirin: "Yosē catahuarinco ni'ton, capa cancantato, tēhuarahuē. A'napitanta', hua'huanahuēso nitotohuachina', ya'ipiya quēran capa cancantatona tēhuapona'.⁷Co hua'huana'picohuē ni'to, co inso

tëranta Apraan nontaton: ‘Tèhuènchachin Saraquë hui'nahuanaran,’ co ichitonhuë’. Inaso nipirinuë’, máshoya niponahuë’, hui'nahuanin huachi,” tënin.

**Acara, Ismaïro, inapita
Apraani a'parinso'**

⁸Isacoa'huaya oshaquëran so'sohuachina, a'shini a'potërin. A'potërinso tahuëri, capa cancantacaiso marë' Apraan panca pita ninin. ⁹Capa cancantapirinahuë', Saraso' co noyahuë' cancantërin. Cosona hua'huini Isaco monaton ya'nipitarin ni'nin. ¹⁰Napoaton Apraan sha'huitërin: “¡Cosonaso', hua'huinë chachin, a'paquë pa'in! Isacoso hua'huahuë chachin ni'ton, co nohuantërahuë' quëma ma'shanënpita cosona hua'huionta quëtacaso',” itërin. ¹¹Ina natanaton, Apraan panca sëtërin. Hui'nin ni'ton, sëtëyarin. ¹²Sëtëpirinhuë', Yosëri itërin: “Ama hui'napi marë' sëtëquësuhuë'. Co cosonanën marë' tëranta sëtacaso ya'huërinhuë'. Ma'sona Sara nohuantërinso niquë'. Isaco quëran pipipisopita, noya noya catahuararahuë. Inapita mini yonquiato nani sha'huitëranquën nisapaso'. ¹³Cosona hua'huionta catahuarahuë. Ca nohuanto, shinpita panca nacion ocoiaponá. Hui'nán chachin anta ni'ton, catahuararahuë,” itërin.

¹⁴Tahuëririnquë tashiramiachin Apraanso', Acara quëtacaso marë' cosharo manin. A'nara sha'huëtë morsaquë i'sha ta'panahuaton, quëtërin. Hui'nionta Ismaïro itërinso', a'paantërin quëpacaso marë'. Inahuaso pa'pachinara, Piirsipa inotëro parti chihuëatona', topinan pa'sápi. ¹⁵I'sha sha'huëtë morsaquë ya'huërinso', ta'quipi. Ta'quihuachinara Acaraso', naraa'huaya tashinantërianaquë

hua'huin acorahuaton, patërin. ¹⁶Aquëmiachin pa'sahuaton, huënsëconin. Ama hua'huin chiminso nicacaso marëhuë', inaquë huënsëconin. Huënsëhuachina, hui'napiso na'nërin huachi.

¹⁷Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin. Napoaton Yosë anquëninëni, inápa quëran përasahuaton nontërin: “¿Ma'ta Acara onporan? ¡Ama pa'yanquësuhuë'! Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin. ¹⁸Manóton pa'sahuaton, macontaquë'. Ama patëquësuhuë'. Ca nohuanto, hua'huan quëran panca nacion pipipon,” itërin. ¹⁹Naporo' Yosë nohuanton, Acara a'na posoquë i'sha quënanin. Inaquë pa'sahuaton, sha'huëtë morsaquë manin. Ina masahuaton, hua'huin o'shitonin.

²⁰⁻²¹Yosëri, hui'napi catahuarin ni'ton, nóya a'shinin. Paran inotëro parti ya'huëpi. Míso pë'chinantërin. Oshaquëran a'shini Iquipito sanapi yoniton, acoantërin.

Apimirico Apraanë anoyatopiso'

²²Naporo tahuëri'sa pochin Apimirico pa'nin Apraan nontapon. Huicororë' pa'nin. Inaso', Apimirico sontaronënpita camairinso'. Inaquë Apimiricori Apraan itapon:

—Tèhuènchachin quëmaso' nani ma'sha nipatana, Yosë catahuarinquënso ni'nai. ²³Napoaton isëquë chachin Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco: Ama hui'nahuëpita, shihuëpita, ama ca tëranta', ma'sha onpotancoso marëhuë', sha'huitoco. Carinquënso nosoroatënuquën co ma'sha onpotëranquënhuë'. Inapochachin quëmanta noya ni'coi. A'napita ya'huëhuano'santa', noya ni'camaso marë' Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco, itërin. ²⁴Napotohuachina Apraan tapon:

—Yoscoarë' co ma'sha onpotaranquëmahuë', itërin.

²⁵Napoaponahuë!, Apraani itaantapon:

—Carinquëmaso!, noya yonquirapiranquëma!. Quëma piyapinënpitaso nipirinhue!, a'nara poso ihuaraiso matërinacoi, itërin. ²⁶Ina natanahuaton, Apimiricori itapon:

—Co sha'huitërancohuë! ni'ton, ipora huarë! namaso natanahuë. Inpitaso inapotomarinquën. Co caso nitotërahuë!, itërin. ²⁷Napotohuachina, naporo tahuëri cato chachin, noya ninitona ya'huëcaiso marë! anoyatopi. Yoscoarë! ta'tona!, anoyatopi. Ina quëran anoyatopiso yonquicaiso marë! Apraani ohuicarosa!, ohuacaro'sa!, inapita manin. Masahuaton Apimirico quëtërin. ²⁸Naporahuaton canchisë ohuica nanoyan nipisopita huëntonën quëran nisha acoarin. ²⁹⁻³⁰Nisha acoaso!, Apimiricori itapon:

—¿Ma'marëta canchisë ohuicarosa nisha acoaran? itërin.

—Isopita canchisë ohuica, quëtaranquën: “Tëhuëenchachin Apraani ina poso ninin,” ta'camaso marë! quëtaranquën, itërin. ³¹Napoaton ina ro'tëso!, Piirsipa itopi. Inaquë cato chachin Yoscoarë! ta'tona!, anoyatopi ni'ton, ina pochin nohuitopi. ³²Nani anoyatohuachina Apimiricoso!, Huicororë chachin huiristino'sa no'panën parti paantapi.

³³Nani pa'pachinara, Apraanso inaranchin Siniro chinotërin. Inaso!: “Yosë ya'huëmiatërinso!,” itopi anta!. Inaquë chinotaton, a'nara tamarisco nara sha'nin. Nani sha'huërahuë chachin ina no'paso!, Piirsipa itopi. ³⁴Hua'qui Apraan huiristino'sa no'panënaquë, yacapatërin.

Yosëri Apraan tëninso!

22 ¹Ina piquëran Yosëri: “¿Tëhuëenchachin ta'ma Apraan natërinco to?” ta'ton, tënicaso marë! përarin:

—Apraan, itërin.

—Ma'ta Siniro ya'huërahuë, tënin Apraan. ²Naporo! Yosëri itapon:

—Hui'n'an Isaco itëranso!, a'naích'in ni'ton, nosoromiatëran. Ina nipirinhue!, masahuaton Moria parti quëpaquë!. Inaquë canconpatan, a'na motopi a'notaranquën. Inaquë chinotancoso marë! ina tëparahuaton, ya'ipi ahuiquitëquë!, itërin.

³Tahuëririnquë Apraanso!, tashirmiachin huënsëintarahuaton, tapatarin huachi. Ihuë Yosë chinotaton ahuiquitacaso marë! pë'shitërinso!, moranënuë a'mitërin. Ina quëran hui'nin, cato piyapinënpita, inapita quëparin. Yosëri sha'huitërinquë pa'nin huachi.

⁴Cara tahuëri quëran Apraanso!, Yosëri sha'huitërinso! no'pa! notërin. ⁵Naporo! piyapinënpita itapon:

—Isëquë ninatacoi. Moranta isëquë patarahuë. Quiyaso! amasha aquëcha pa'sahuatoi, Yosë chinotarai. Nani chinotohuatoi o'mantarai, itërin. ⁶Ihuë Yosë chinotaton ahuiquitacaso!, Isaco apitëntërin. Inaoranta cosoroa'hua, pë'to ra'pi, inapita manin. Ina quëran pa'pi huachi.

⁷Papon pochin Isacori, Apraan itapon: —¿Tata! itërin.

—¿Ma'ta conpaa'hua? itërin pa'pini.

—Ni'quë tata, nani ihuë ya'huërin. Pë'to ra'pinta ya'huërin. Carniroa'hua ya'ipi ahuiquitacaso marëso!: ¿Intoparanta manë!? itërin Isacori.

⁸—Yosë nohuanton conpa ya'huapon, itërin pa'pini. Ina quëran, paantapi.

⁹Yosëri sha'huitërinquë canconpachinara, Apraanso a'nara artaro ninin. Tënirahuaton, ina aipi ihuë acorin. Ina quëran hui'nin tonporahuaton, ihuë aipi acorin. ¹⁰Inaquë acorahuaton tëpacaso marë! cosoroa'hua manantërin. ¹¹Naporo chachin Siniro anquëninëni, inäpa quëran përarin:

—¡Apraan! ¡Apraan! itërin.

—Ma'ta Sinioro ya'huëarahué, itërin Apraani. ¹²Sinioro anquëninënisó', itapon:

—Ama hui'nán tëpaquësohuë'. Tëniponquë napotopiranquënhué', iporasó' nani nitotërahuë. Ya'ipi cancanë quëran huarë' imaranco tënahué. Hui'nán a'naichin nipirinhué', co apiratërancohuë ni'ton, nitotërahuë, itërin. ¹³Naporo' Apraan tahuëërähuatón ni'pirinhué', a'nara carniro quënanin. Yosë nohuantón pomonë quëran, nara'huaya së'paquëncuë a'tënin. Ina masahuaton hui'nin ya'huërenamën tëparin. Inapotatón, Yosë chinotacaso marë' ya'ipi ahuiquitërin. ¹⁴Ina quëran Apraani ina ro'të aninahuanin. “Pahuantërinpoaso' Sinioro quëtërinpoaquë,” itërin. Napoaton, iporahuanta ina pochin nohuitapi. “Motopiquëso', pahuantërinpoasopita Sinioro quëtërinpoa!,” topi nonatona'.

¹⁵⁻¹⁶Sinioro anquëninëni, naquëranchin inápa quëran Apraan përatón itapon:

—Sinioro naporin: “Ya'ipi cancanë quëran huarë' natëtonco, a'naichin hui'nán nipirinhué' co apiratërancohuë'. Inaporansó marë' noya ni'nanquë. Caso Yosëco ni'to, no'tëquë shahuitaranquë.

¹⁷Noya nicatëncuë catahuamiataranquë. Ca nohuanto shiparinpita, tayoraro'sa nápo na'apona'. Marë yonsanquë inotëra'huaya nápo, na'amiatapona'. Naporahuaton, inapitasó inimiconëna minsëra'piapona'. ¹⁸Quëma natëranco ni'ton, ya'ipi isoro'paquë naciono'sa ya'huërinsopita, shiparinpita quëran catahuararahué,” itërin.

¹⁹Nani Yosë chinotahuatona', Apraansó hui'ninë chachin piyapinënpita quëparitopiquë, pa'mantapi. Ina quëran ya'ipi chachin, Piirsipaquë panantapi. Inaquë Apraan hua'qui ya'huërin.

Nacoro hui'ninpita nipiso'

²⁰Hua'quimiachin ya'huapona pochin, Apraansó natantërin. “Miricanta', Nacoro sa'in nininsó', Sara pochachin hua'huanin anta',” itopi. ²¹Paninansó', Os itopi. Ina quëran niantarinso', Pos itopi. Ina quëran a'nanta niantarinso', Quimoino itopi. (Quimoinonta hui'nahuanpachina, Aramo itopi.) ²²Quimoino quëran nasitaantapi: Quisito, Aso, Piritasi, Itarapi, Pitoiro, inapita. ²³Ina Pitoiro mini, Nipica pa'pin. Nacoroso', Apraan iya'huain. Ya'ipiya quëran Miricaso', posa hua'huinpita ya'huëtërin. Ina nápo Nacoroso', sa'inquë chachin hui'nahuanin. ²⁴Naporahuaton a'na sa'inquënta hui'nahuanin. Ina sa'inso', Nioma itopi. Inaquë hui'nahuaninso-pitasó': Tipa, Caamo, Taas, Maaca, inapita.

Sara chimininsó'

23 ¹Saraso', pasa cato shonca canchisë pi'i icanin. ²Ina quëran Quiria-arpa ninanoquë chiminin. Ina ninanosó', Ipron itopi anta'. Inaso Canaan parti ya'huërin. Sa'in chimininsó marë' Apraansó', sëtatón, na'nërárin, ayanárin, naporin.

³Ina quëran, sa'inco' nonën patahuaton, ya'huëhuano'sa nontapon pa'nin. Ya'huëhuano'saso', itiro'sa itopi. Hua'ano'sa nipisopita niyontoyantopiquë, quënanconin. Inaquë nontahuaton itapon:

⁴—Caso co ya'huëhuancohuë' nipo-
rahuë', yacaparanquëma'. Sa'ahuë
chiminin ni'ton, chiminpatamara
nipo'moramaso' no'pa' pa'antoco canta
topirahuë, itërin. ⁵Napotohuachina,
Iti hua'ano'sari itapona':

⁶—Natanquë sinioro sha'huichinquën.
Yosë huayoninquën ni'ton, quëmaso'
chiníquën nanantëran. Nipo'moraiso'
no'pa' insosona noya noya ni'nanquë,
sa'anco' po'moquë'. Co incoi tëranta
apiratarainquënhuë', itopi. ⁷⁻⁸Napoto-
huachinara, Apraanso huanirahuaton,
itiro'sa nontaantacaso marë' mónsho
tënin:

—Tëhuënychachin isoporinquë
sa'ahuëco' po'moca'huaso nohuanto-
huatama', catahuaco. Canpitari ya'huë-
rënamëhuë Sohuaro hui'nin Ipron
itopiso', nontoco topirahuë. ⁹Maquipi-
raqüë nanin ya'huërinso', pa'anchinco.
Inaso no'panën intonquë ya'huërinso'.
Onposona pa'tërinso' no'tëquën pahuë-
rëtarahuë. Inapohuato, chiminpatoi
nipo'moca'huaiso marë' isoporinquë
ya'huëtarinco huachi. ¹⁰Ipronta Iti
piyapi. Inanta inaquë chachin nisarin
ni'ton, a'napita hua'ano'sa natanto-
nënuquë inaora chachin Apraan sha-
huitërin. Chiníquën nonin ninano
ya'coanataquëchin, na'huëpisopitanta',
natanacaiso marë':

¹¹—Ama sinioro napoquësuhuë'.
Topinan naninso quëtaranquën.
Inainpichin no'pa' ya'huërinsonta',
quëchinquën. A'napitanta natanto-
nënuquë sha'huitaranquën. Napoaton
sa'anco' po'moquë huachi, itërin.

¹²Napotopirinhüë', Apraanso ya'huë-
huano'sa inachintopiso nitotaton,
anoyatarin. Naquëranchin ya'huëhua-
no'sa ni'tonënuquë mónsho taantarin.
¹³A'napitanta natantonënuquë, Ipron
itaantapon:

—Natanquë api nontaanta'inquën
topirahuë. Onpopionta no'pa marë'
pahuëre' maquë'. Naporo huarë'
sa'ahuëco' po'moarahuë, itërin.

¹⁴⁻¹⁵—Noya sinioro pa'. Ina no'paso',
catapini pasa coriqui prata quëran
nininso' pa'tërin. Canpoaso ma'huaënpoa
ni'tëhua', co inaíchín marë' aquëtë huarë'
nonsápaso ya'huërinhuë'. Napoaton,
po'mochanquë sa'anco huachi, itërin.

¹⁶Napohuachina, Apraanso ina
nápo marë' anoyatërin. Ina quëran
Iti hua'ano'sa ni'tonënuquë, no'tëquën
pahuëretërin. ¹⁷⁻¹⁸Inapoaton Apraani,
Ipron no'panën Maquipiraquë ya'huë-
rinso', pa'anin. Ina no'paso', insina
nararo Mimiriri hua'anëntërin quëran,
pi'i pipirinso parti quëparitërin. No'pa',
nanin, nararo'sa inainpichin ya'huë-
rinso', inapita Apraani hua'anëntërin
huachi. Iti hua'ano'sari ya'ipiya quëran
nitotopi. Ninano ya'coanataquëchin
na'huëpisopitanta', nitotopi.

¹⁹Nani anoyatahuaton Apraanso',
Maquipira naninquë sa'inco' po'morin
huachi. No'pa' pa'aninquë napotërin.
Ina no'paso' sha'huirahuëso chachin,
Mimiriri hua'anëntërinso no'pa quëran,
pi'i pipirinso parti quëparitërin. Ina
ro'tëso', Ipron itopi anta'. Canaan parti
ya'huërin. ²⁰Ina pochín Apraan, no'pa',
nanin, inapita pa'anaton, hua'anëntërin.
Itiro'sari, pa'antërin nipa'pitacaiso marë'.

Isaco marë' sanapi yonípisó'

24 ¹Apraan nani noyá masho-
tërin huachi. Nani ma'sha
nininquë Siniorori catahuamiatërin.

²⁻³A'na tahuëri, piyapinën masho masho nininso', përarin. Inari ya'ipi ma'shanënpita a'pairin. Huë'pachina itapon:

—Natëancoso nitota'huaso marë', tonaroana së'huatoco. Së'huatatonco: “Sinioroso Yosë ni'ton, inápaquë hua'anëntaton, isoro'panta hua'anëntërin. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tëquën natëaranquën. Co isoporinquë Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huërinhuë',” itoco. ⁴Quëma chachin hua'huatërahuëso no'paquë paquë'. Inaquë pa'sahuaton, quëmopinëhuëpita quëran sanapi yonítëquë', itërin.

⁵Napotohuachina, piyapinëniso itapon:

—Napopiranhüë', sanapi yonirahuëso co yaimaquintahuachincohuë': ¿Onpochita? ¿Hua'huatëranso parti hui'nan quëpamanta'i ti? itërin. ⁶Napotohuachina, Apraani itapon:

—¡Ama napoquësöhuë'! ¡Co inaquë quëpamantacaso ya'huërinhuë'! ⁷Sinioroso' Yosë ni'ton, inápaquë hua'anëntërin. Nani ina sha'huitërinco iso no'pa' shihuëpitari hua'nëntacaso'. Iráca tatahuë ya'huërin no'pa quëran ocoirincó. Quëmopinëhuëpita ya'huërin parti quëran ocoirincó huachi. Ocoirahuatonco isëquë quëninco. Inari chachin anquëninën a'pararin catahuainquëso marë'. Ina nohuanton, sanapi nohuantarin isëquë huëcacaso'. ⁸Sanapi isëquë huëcacaso co nohuantohuachinhuë', naporo huarë' Yoscoarë' ténanso co na'intarinquënhuë'. Nipirinhüë' ama onporonta inatohua hui'nahuë quëpaquësöhuë', itërin.

⁹Napotohuachina, piyapinëni Apraan tonaroananën së'huatërin. Së'huatahuaton: “Yoscoarë', sha'huitërancoso chachin, nisarahüë',” itërin. ¹⁰Itahuaton, tapatarin huachi. Hua'anën ma'shanënpita, pa'ton pa'ton nininsopita, huayonahuaton, nicanatacaso marë'

tapararin. Shonca camioquë apë'pë-tahuatona', Nacoro ninano itopiquë, pa'pi huachi. Inaso ninano', Misopotamia parti ya'huërin.

¹¹Pa'sápatona', canconpi huachi. Ninano aipiran, yatashirahuaso canconpi. Naporo oraquë nano'sa i'sha macapona posoquë huë'sapi. Apraan piyapinënso' camiyoro'sa a'na poso pirayan achinotarin. ¹²Naporahuaton inaquë chachin Yosë nontërin: “Ni'quë Sinioro, quëmaso Yosëinquë. Hua'anëhuë Apraan, natërinquë. Hua'anëhuë nosoroaton catahuaco. ¹³Nano'sa i'sha macapona huëcasoi', iso poso pirayan ninatapo. ¹⁴Insoso nanon: ‘Yonshanën chinohuaraquë', canta pi'piyan i'sha o'opainquë,’ itohuato: ‘O'oquë api, camiyonënpitanta machi o'oina',’ ichinco. Ina quëran piyapinën Isaco marë' sanapi huayonanso', nohuitarahuë. Ina pochin nitohuachinco: Tëhuënchachin hua'anëhuë Yosëri nosoroaton catahuarin, tosarahuë,” itërin.

¹⁵Orarinso' co tiquiyátërasöhuë', a'nara nanon yonsha pitënahuatón, huë'sarin ni'nin. Inaso nanon, Pitoiro hui'nin. Nipica itopi. (Pitoiroso', sha'huirahuëso chachin Nacoro hui'nin. Miricaquë hui'nahuaninso'. Nacoronta Apraan iya'huain.) ¹⁶Nipicaso', noyápiroyanchin. Naporahuaton nanon, co quëmapiri së'huayátërarinhüë'. Canquirahuaton posoquë nohuaramarin. Yonshanën amëntaitërinso pitënahuatón, panantapirinhüë', ¹⁷Apraan piyapinëni ta'arahuatón, icantonin. Icantahuaton, itapon:

—Canta apia'hua, yonshanën quëran pi'pian i'sha o'opainquë topirahuë, itërin.

¹⁸—O'oquë api, itërin Nipicari. Napotahuaton, yonshanën chinohuararin. Inapoaton o'shitacaso marë' së'quëtërin.

¹⁹Nani o'opachina, Nipicari itapon:

—I'sha maantarahuato, camiyonênpi-tanta o'opiquê ta'panchi nohuantopiso' o'oina', itêrin. ²⁰Itahuaton, a'naromarêáchin pê'tahuaros'a o'opiquê, ta'panarin. Ya'ipi camiyoros'a, o'ocai huarê' inaporin. ²¹Inapoaso', Apraan piyapinênso' co manta taponahuê', topinan ni'sárin: “Têhuênchachin Sinioro catahuarinco ni'ton, ¿co topinan iratomaracohuê ti?” ténin yonquiaton. ²²Camiyoro'sa nani o'opachinara, Apraan piyapinênso', oro quêran po'moitêra pochin nipiso' manin. Saota cramo pochin quê'ninso'. Ina masahuaton, Nipica nitêananênquê a'têntêrin. Naporahuaton cato a'sontanpa oro quêran nipiso', quêtêrin. A'naya a'naya pasa na'con cramo quê'ninso', quêtêrin. ²³⁻²⁵Inapita quêtahuaton, natanin:

—¿Ma'ninta quêmaso' tata?

—Caso tatahuê Pitoiro. A'shinso', Mirica itopi. Tata pa'pinso' Nacoro itopi.

—¿Ya'huêrin canpita pênêmaquê chinota'huaiso to?

—Ya'huêrin mini. Camiyoro'santa capacaiso ya'huêrin, itêrin Nipicari.

²⁶⁻²⁷Ina natanaton, Apraan piyapinênso isonin. Isonin quêran Yosê chinotaton itapon: “¿Ma noyacha Siniorosoyaya! Inaso Yosê, hua'anêhuê Apraan natêrinso'. Têhuênchachin hua'anêhuê nosoroaton, noya catahuaantarín. ¿Quêmpopinênpita pênênquê huarê' no'têquên quêninco!” ténin.

²⁸Nipicaso' ta'arê'nachin a'shin pênênquê pa'nin. Inaquê ya'ipi naporinso sha'huiontarin. ²⁹⁻³⁰Nipicaso' a'na yo'in mashonên ya'huêtêrin. Inaso', Napano itopi. Po'moitêra pochin nininso' oshin quêtópiso' nicaparin. A'sontanparinsopitanta', nicaparin. Sha'huirinsonta natanahuaton, Apraan piyapinên yonicaso marê' posoquê ta'amarin. Ina pirayan, camiyonênpitare

chachin huaniárin quênamarin. ³¹Inaquê nontaton itapon:

—Huêquê api. Quêmaso' Sinioro noya catahuarinquên. ¿Co aipiran quêparitamaso ya'huêrinhuê! Nani pèi taparahuê canpita marê'. Camiyoro'santa huê'êcaiso', nani taparahuê, itêrin.

³²Napotohuachina, pèiquê pantapi huachi. Inaquê Napanori pê'pêtoros'a chinohuararahuatón, camiyoro'sa a'carin. Apraan piyapinên, ca'taninsopitarê chachin nipa'morantêcaiso marênta', i'sha quêshirin. ³³Cosharo acotohuachinara, Apraan piyapinênso' tapon:

—Co'huara coshachátêrapohuê', ma'marêsona huê'nahuêso'ton, sha'huita'huanquêmaso ya'huêrin, ténin.

—Ina'ton nipachin sha'huitocoi, itêrin Napanori.

³⁴—Caso Apraan piyapinênso. ³⁵Siniorori hua'anêhuê catahuamiatêrin ni'ton, pa'pi notohuaro' ma'sha ya'huêtêrin: Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', inapita notohuaro' pê'tahuarin. Naporahuaton oro, prata inapita ya'huêtêrin. Piyapinênpitanta quêmapi'sa', sanapi'sa', inapita ya'huêtêrin. Camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta na'a pê'tahuarin. ³⁶Naporahuaton sa'in Sara itopisonta', a'naíchin hua'huanin. Paiya nicaponahuê', quêmapi hua'huanin. Inari iporasoyaya'ipi hua'anêhuê ma'shanênpita, hua'anêntapon huachi. ³⁷Hua'anêhuê camairincoso', natêca'huaso marê' nani Yoscoarê' ta'to sha'huitêrahuê. Naporo' napotêrinco: “Co isoporinquê Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huêrinhuê'. ³⁸Tatahuêi quêran quêmpo ninaisopita ya'huêpiso parti têhuênchinsoyaya'paquê'. Inaquê pa'sahuaton, huêntonêhuê quêran chachin sanapi hui'nahuê marê' matomaquê',” itêrinco. ³⁹Napotohuachincora, cari

itërahuë: “Quëmaso' hua'anëhuënquën nipiranhuë' nonchinquën: Pa'pato, co'so' sanapi yaimaquintahuachincohuë' ¿Ma'ta onpo'i?” itërahuë. ⁴⁰Napotohuatora, sha'huitërinco: “Ni'quë', caso Siniro iranën no'tëquën pa'tërahuë ni'ton, anquëninën a'pararin catahuainquënso marë'. Ina nohuanton, noya pa'sahuaton sanapi quënamaran. Tatahuëi quëran quëmopinëhuë hui'nin chachin, hui'nahuë marë' matomaran. ⁴¹Quëmopinëhuë co hui'nin yaa'panti-huachinquënhuë', naporo huarëáchin Yoscoarë' ténanso', co na'intarinquënhuë',” itërinco.

⁴²Napoaton huë'sápato, ipora tahuëri posoquë canquirai. Inaquë Yosë nontato napotërahuë: “Siniro quëmaso Yosëinquën. Hua'anëhuë Apraan chinotërinquën. Ni'quë Siniro. Tëhuëenchachin quëma catahuararanco noya huë'nahuë nipachinso', ⁴³⁻⁴⁴iso poso pirayan nontaranquënso' natanco. Apira sha'huitoahuatëinquën inachachin niin ténahuë. Inso nanonsona, i'sha macapon o'marinso', cari natanpato: ‘Canta pi'piyan yonshanën quëran i'sha o'opainquën,’ ichi. Napotohuato: ‘O'oquë api. Camiyonënpitanta machi o'oina!,' ichinco. Ina quëran hua'anëhuë hui'nin marë' sanapi huayonanso', nohuitarahuë,” itërahuë. ⁴⁵Orarahuëso', co tiqiyátërasocohuë', Nipica o'marin ni'nahuë. I'sha macacaso marë' yonshanën pitënahuaton, posoquë o'marin. Paaparahuato: “Canta api i'sha quëtoco topirahuë,” itërahuë. ⁴⁶Napotohuatora, yonshanën a'naroáchin chinohuararahuaton, itaponco: “O'oquë api, camiyonënpitanta machi o'oina!,” itahuatonco, o'shitërinco. Camiyoro'santa', o'shitërin. ⁴⁷Ina quëran cari natanahuë: “¿Ma'ninta quëmaso' tata?” itërahuë.

“Caso tatahuë, Pitoiro. Inaso', Nacoro hui'nin. Miricaquëya hui'nahuaninso',” itërinco. Itohuachincora, a'nara po'moitëra pochin nininso' nitëananëquë a'tëntërahuë. Naporahuaton cato a'sontanpacaso quëtërahuë. ⁴⁸Ina quëran isonahuato, Siniro chinotërahuë: “¡Ma noyanquëncha quëmaso' Siniro paya! Quëmaso Yosëinquën, hua'anëhuë Apraan natërinquën. Noya quënanco ni'ton, no'tëquën canquirahuë. Hua'anëhuë hui'nin acoantacaso marë' quëmopinën hui'nin chachin quëpatarahuë,” itërahuë, Siniro chinotato. ⁴⁹Iporaso huachi, sha'huitoco nitochi. ¿Tëhuëenchachin hua'anëhuë nosoroapoma ti? Co'so' nohuantohuatamahuë', sha'huitoco inanta nitochi. Nani nitotohuato ma'sona nica'huaso' yonquiarahuë huachi, itërin.

⁵⁰Napotohuachina, Napano, Pitoiro, inapitari itopi:

—Ya'ipi naporansopita Siniro nohuanton naporin ténai. Napoaton, so'yachin nipachin. ⁵¹Ma'tana Nipica ya'huëarin. Siniro in a pochin nohuantërin ni'quëhuarë', quëpaquë'. Hua'anën hui'nin so'yachin, itopi.

⁵²Napopiso natanahuaton, Apraan piyapinënso isonin. Isonahuaton, no'paquë huarë' monshomarin: “Yosparinquën Siniro,” itërin. ⁵³Ina quëran notohuaro' ma'sha quëinsopita o'quirin. Oro quëran, prata quëran, ina quëranpita nipiso', Nipica nicanarin. A'mocasonta', pa'ton nininsopita quëtërin. A'shin, yo'in, inapitanta notohuaro' ma'sha pa'ton nininsopita quëtërin. ⁵⁴Naporo huarë' Apraan piyapinën, ca'taninsopitarë chachin, coshatopi, o'opi, napopi. Naporahuatona naporo tashi inaquë chinotopi huachi.

Tahuëririnquë capayatahuaton, Apraan piyapinënso Nipica pa'pin, yo'in inapita itapon:

—Ipora tahuëri hua'anëhuë ya'huë-rinquë yapaantarahuë ta'a, ténin. ⁵⁵Napopirinhüë!, Nipica yo'inso a'shinë chachin, itapona!:

—Shonca tahuëri tëranta nanon quëparichin. Ina piquëran noya imasarinquën huachi topiraihuë!, itopi. ⁵⁶Itopirinhüë!, Apraan piyapinënso napoantarin:

—Ama aquëtë huarë! ahua'quicoso-hüë!. Yosë nohuanton, noya huëcato, co topinan iratërahuë!. Napoaton hua'anëhuë ya'huërinquë pananta'huaso ya'huërin tënahüë, itërin. ⁵⁷Napohuachina, itaantapi:

—Pa'ahua nipachin nanon përahua!. ¿Ma'tama ichinpoa pa'? topi. ⁵⁸Nipica përasahuatona!, natanpi:

—¿Ipora tahuëri chachin nohuantëran iso quëmapi imacaso to? itopi.

—Nohuantërahuë mini, ténin.

⁵⁹Napohuachina, Nipica pacacaso nohuantopi huachi. Ina aso'sorinso sanapinta!, a'pantopi. Naporahuaton a'napitanta piyapinënpita, sanapi'sa nininso! a'pantopi. Apraan piyapinën, ca'taninsopita, inapitanta noya a'papi huachi. ⁶⁰Nani yapa'pachina, yo'ini nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin:

“Oshira, Yosë catahuainquën.

Pa'pi nohuantërai, noya hua'-huanaton,

notohuaro' amiparinpita ya'huë-tiinquënso!.

Naporahuaton amiparinpitanta!, Yosëri catahuain inimiconënpita minsëra'piaina!” itërin.

⁶¹Nani nontohuachinara, Nipicaso piyapinënpitarë chachin, camiyoro'saquë ya'mitëahuatona!, Apraan piyapinën imapi. Ina pochin Apraan piyapinën, Nipica matomarahuatón, huënantarin huachi.

⁶²⁻⁶³Naporo! Isacoso!, Niquipi parti ya'huëarin. “Nanpiton ni'sárinco!”

poso,” itopiquë Yosë yonquiapon pa'nin quëran, huënantárin. Nani yatashirapaso!, a'nanaya ni'pirinhüë!, ni'toro'sa camiyonënapitarë chachin canquirapi ni'nin. ⁶⁴Nipicanta!, Isaco ni'sahuaton, camiyonën quëran nohuararin. ⁶⁵Nohuararahuatón Apraan piyapinën natanin:

—¿Inta pasoso! quëmapi canpoata-quëchin huë'sarin? itërin.

—Ina mini Isaco. Hua'anëhuë Apraan hui'nin, itërin. Ina natanahuaton, Nipicaso niimomototërinso! nël'mëtëquë, nipa'shinayatërin. ⁶⁶Canconpachinara, piyapinëni ya'ipi naporinso Isaco sha'huitërin. ⁶⁷Ina quëran Isacoso!, a'shinco nël'mëtë pëinënuë Nipica quëparin. Co hua'quiya quëranhuë! macaton, noya cancantërin. Pa'pi nosoromiatërin. A'shin marë! sëtápirinhüë!, inapoaton noya cancantërin huachi.

Apraan Sitoraquë hui'nahuaninsopita

25 ¹Apraanso!, a'na sa'in ya'huë-taantarin. Inaso!, Sitora itopi.

²Inaquënta hui'nahuaantarin. Inaquë hui'ninpitaso!: Simiran, Cocosan, Mitán, Matian, Isopa, Soa, inapita.

³Cocosan hui'ninpitaso!: Sipa, Titan, inapita. Titan quëran pipipisopitaso!: Asororo'sa!, nitosoro'sa!, niomoro'sa inapita. ⁴Matian hui'ninpitaso!: Ipan, Ihui, Anoco, Apitan, Iritan inapita. Ya'ipi inapitaso!, Sitora quëran pipipi.

⁵⁻⁶Na'a hui'ninpita Apraan ya'huë-topirinhüë!, Isacoráchin pochin ya'ipi ma'shanënpita, quëtërin. Sitoraquë, Acaraqüë hui'nahuaninsopitaso!, pi'piyan pi'piyan ma'sha nicanarin. Naporahuaton, nanpiso chachin niquë a'parin. Pi'i pipirinso parti ya'huëcaiso marë! a'parin. Co nohuantërinhuë! Isacorë! napopináchin ya'huëcaiso!.

Apraan chimininso'

⁷Apraanso ya'ipiya quëran, pasa canchisë shonca a'natërâpo pi'i icanin.

⁸Nani noyá mashoya nipachina, mashori quëparin. Chiminpachina, shima-shonënpita, quënancontarin huachi.

⁹Hui'ninpita: Isaco, Ismairo, inapitari, pa'pitopi. Maquipira naninquë po'mopi. Maquipirasos', sha'huirahuëso chachin, insina nararo Mamiriri hua'anëntërin quëran, pi'i pipirinsos' parti quëparitërin. Soaro hui'nin Ipron itopisoari, ina no'pasos' hua'anëntopirinhue'. (Inapitasos' itirosa'.)¹⁰Ina no'pa chachin iráca Apraan nanopipon itirosa', pa'antërin. Inaquë inanta', sa'incos' Sara itopisos' pirayan, po'mopi.

¹¹Apraan chiminpachina, Yosëri Isaco, catahuamiatërin. Inaso Nipicarsë chachin: "Nanpiton nisárincosos' poso," itopisos' pirayan, ya'huërapi.

Ismairo quëran pipipisopita

¹²Sha'huitëranquëmaso chachin, Apraan Acaraquëya hui'nahuanpachina, Ismairo itopi. Acarasos', iquipitoron. Sara piyapinën. Ismairo hui'ninpitasos', isopita: ¹³⁻¹⁵Paninantërinso' Nipayo itërin. Ina piquëran niantapisopitasos': Sitaro, Atipiri, Mipisan, Misma, Toma, Masa, Atar, Tima, Quitoro, Nahui, Sitima inapita. ¹⁶Ina nápo Ismairo hui'ninpita ya'huëpi. Shonca cato ya'ipiya quëran. A'naya a'naya no'panëna hua'anëntopisos', niapora'piapi. Ya'huëpisonta inapotopi. Naporahuaton, inapitasos' inahuara inahuara huëntonënaquë, hua'an ya'conpi.

¹⁷Ismairo pasa cara shonca canchisë pi'ipitasos' chiminin. Chiminpachina, pa'pitopi huachi. ¹⁸Ismairo quëran pipipisopitasos', Apira parti, Shor parti, inapita partirosari ahuancapirin.

Inaquë, no'pa' macatona ya'huëpi. Iquipito notënanquë ya'huëpi. Ina partitaquëchin Iquipito quëran, Asiriaquë ira pa'ninsos' na'huërin. Inpitari, co nohuantopirinhue', inaquë no'pa' macatona', ya'huëpi huachi.

Isaco hui'ninpita nasitërinso'

¹⁹Iporaso Isaco naporinsos' sha'huichinquëma': Inasos', Apraan hui'nin. ²⁰Catapini shonca pi'ipitasos', sa'arin. Pitoiro hui'nin Nipica itopisos', manin. Inaso yo'in, Napano itopi. Inapitasos' aranos' itopi. Patan-aran parti ya'huëpi. ²¹Nipicasos', co nanitërinhue' hua'huanacasos'. Ina marë' Isaco Sinioro nontërin. Napohuachina, nontërinso' natanahuaton, catahuarin ni'ton, Nipica cayorin huachi.

²²Catopia'huaya cayoaton, yo'namenquë niahuërapi natanin. Napoaton yonquirin. "Hua'huahuëpita iporaquëranchin niahuërapi ni'quëhuarë': ¿Ma'marëta aquëtë huarë' nanpiiso'?" tënin. Inapochin yonquiaton, Siniorori anitotacaso marë' nontërin. ²³Natanpachina, Siniorori itapon:

"Catopia'huaya cayoran.

Inapita shinpita quëran cato nacion pipipon.

Cato huënton nicatona', niahuërápona'.

Ipora shimashonëna co'huara nasichátëraponahuë',

niahuëpiso pochin nicapona'.

A'nara chini chiniquënanantapon.

Naporahuaton hua'hua nininsoari

masho masho nininsos' camairápon," itërin.

²⁴Napoin quëran, Nipica huacaso nanirin. Catopia'huaya huairin. ²⁵Quëchitërinso' quëhuashin

aina'huatahuaton, ya'ipi anporotërin. Napoaton Isao^l itopi. ²⁶Ina pa'taso chachin, iionta', a'na imirin quëran Isao matocanahuaton, hua'huataantarin. Naporinso marë' inaso', Cacopo^m itopi. Isaco saota shonca pi'ipitaso', hui'ninpita nasitapi.

Isao tëhuërinso'

²⁷Catopia'huaro'sa noya so'sopi. Isaoso' hui'napitahuaton, ma'sha yonicaso pa'yatërin. Míso inantërin. Cacoposo nipirinhüé', co inaporinhüé'. Ya'huëpique pa'yatërin ya'huápaso'. ²⁸Isaoso', pa'pini na'con na'con pa'yatërin. Inantërinso capaton, napotërin. Ya'huëré' Nipicaso', Cacopo na'con na'con pa'yatërin.

²⁹A'na tahuëri Cacopo shantë a'itarin. Inapoaso Isaonta', inatapon pa'nin quëran, pa'pi canotërin huënantarin.

³⁰Cacopo a'itërinso ni'sahuaton itapon: —Nosoroco iya, tana yatëparinco caso'. Quëhuashinⁿ cosharo anpiranso', canta quëtoco ca'i, itërin. ³¹Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Paninanquën ni'ton, na'con ya'huëtarinquën canacamaso'. Carinquën nipachin ya'huërchinquën. Naporo huarë' iso cosharo quëtaranquën, itërin.

³²Napotohuachina, Isaoso' tapon:

—Ni'quë iyasha, tana caso yatëparinco. Chiminpatoso', paninan ninahuëso marë' cana'huaso' ya'huëtërinso'pita, topinan quëran nisarin, itërin.

³³—Yoscoarë' quëtaranquën itoco nipachin, itaantarin Cacopori. Napotohuachina, “Yoscoarë' quëtaranquën,” itërin. Inapoaton, Isaoso paninan nininso marë' canacaso ya'huëtërinso'pita, co pa'yatërinhué'. ³⁴Naporo

huarë' Cacopori, pan acotahuaton, shantë a'itërinso'nta o'huintërin. Nani ca'sahuaton, o'osahuaton, Isaoso' pa'nin huachi. Paninan nininso marë' canacaso ya'huëtërinso', co manta pa'tërinhuë pochin nitërin.

Isaco Quiraro ninanoquë naporinso'

26 ¹Naporo tahuëri'sa Isaco ya'huërinso parti panca tanarotopi. Apraan nanpiso tahuëri'sa napopiso pochin, ninin. Napoaton sa'in, piyapinënpita, inapitarë chachin Quiraro ninanoquë pa'pi. Huiristino copirno, Apimirico itopiso ya'huërinquë pa'pi. ²Inaquë Siniorori ya'notahuaton, itërin: “Ama Iquipitoquë pa'maquësohuë'. Insëquësona quëparitacaso', carinquën sha'huitaranquën. ³Ipora marëso', iso no'paquë ya'huëtaco'. Carinquën ca'tanatenquën catahuararanquën. Ya'ipi iso no'pa', carinquën quëtaranquën. Shiparinpitanta', ina chachin quëtarahuë. Tataparin Apraan nani sha'huitërahuë ni'ton, quëtaranquëma'. ⁴Ca nohuanto quëma shiparinpita, na'amiatapona'. Tayoraro'sa pi'iro'tëquë ya'huërinso nápo, ya'huapona'. Inapitari ya'ipi iso no'paro'sa hua'anëntapona'. Naporahuaton, ya'ipi isoro'paquë naciono'sa ya'huërinso'pita, shiparinpita quëran catahuararahuë. ⁵Apraanso': Ya'ipi sha'huitërahuësopita, camairahuësopita, pënënhuësopita, a'chintërahuësopita, ya'ipi inapita natërin ni'ton, napoarahuë,” itërin.

⁶Siniorori napotohuachina, Quiraro ninanoquë quëparitopi. ⁷Ya'huëhuano'sari Nipica ni'sahuatona', so'in

^l25.25 Isao: Isaoso' piyapi anporo yonquiataona', ina pochin nohuitopi. ^m25.26 Cacopo: Cacoposo', monatona'pi tapon naporin. ⁿ25.30 Itomo: Itomoso', quëhuashin cosharo tënino marë' inapochin Isao apoyatopi.

natanpachinara: “Sa'ahuë,” ta'caso nipi-rinhuë, t'è'huaton nonpinin: “Oshihuë,” ténin. “Nípica noyápiroyanchin ni'ton, ya'huëhuano'sari macapona! Ya'huëré' caso tēpaponaco,” ta'ton naporin.

⁸Hua'qui quēran pochin Apimiricoso', huintananēn quēran notētarin. Notē-tapirinhuë', Isacori Nípica apinorarin quēnanin. ⁹Naporo' amatahuaton:

—¡Nipicaso!, sa'an tēnahuë! Ina niponahuë': ¿Onpoatonta!, “oshihuë,” tēnan? itērin.

—“Ina na'intērinco tēpaponaco caso!,” ta'to naporahuë, itērin Isacori. ¹⁰Napopirinhuë', Apimiricori itapon:

—¡Co napochitoncoihuë pora! Onpichin sa'an inso ya'huëhuani tēranta!, ichihuë'ērin. Ina marë' quiyaso' oshahuaintoihuë', itērin. ¹¹Napotahuaton, piyapinēnpita camairin:

—Inquēma tēranta iso quēmapihuë nipon, sa'inhuë nipon sē'huahuatama!, tēhuēnchachin chiminarama!, itērin.

¹²Ina pi'iquē Isaco inaquē iminapatērin. Sha'tohuachina, Yosēri catahuarin ni'ton, pa'pi notohuaro' nitērinso' manin. ¹³Notohuaro' ma'sha ya'huētahuaton, pa'pi ma'huan quēparitērin. ¹⁴Pa'pi notohuaro' ohuicaro'sa!, ohuacaro'sa!, piyapinēnpita, inapita ya'huētērin. Ina marë' huiristino'sari noyapatona!, no'huipi. ¹⁵⁻¹⁷Napoin quēran Apimiricori Isaco itapon:

—Quēmaso' quiya quēran na'con na'con ma'huanan ni'ton, pipiquē huachi, itērin. Napotohuachina Isacoso', sa'in, piyapinēnpita, pē'tahuanēnpitarē chachin pa'pi. Quiraro motopianaquē, pa'sahuatona!, inaquē quēparitopi. Iráca Apraan nanpipon, ina piyapinēnpitari posoro'sa ihuapiso!, huiristino'sari amēntarotopi.

¹⁸Inaquē ya'huëapona pochin, naquē-ranchin ina posoro'sa ihuaantararin. Iráca pa'pincori nanpipon ihuapisopita, inapotaantapi. Ina chiminpachina

huiristino'sari, amēntarotopirinahuë!, ina posoro'sa chachin ihuaantararin. Iráca pa'pincori ina posoro'sa nohuitērinso chachin, inarinta nohuitaantararin.

¹⁹A'na tahuēri Isaco piyapinēnpitari motopianaquē a'na poso ihuarapi. Ihuarapirinahuë!, no'pa quēran i' pipirinsol quēnanpi. ²⁰Napoaponahuë!, Quiraro motopianaquē, huiristino'sa ohuicanēna a'paipisopita, no'huitopi. Isaco ohuicanēnpita a'paipisopitarē!, nino'huitona niahuēpi: “¡Iso i'shaso!, quiyaquēn!” Niitaton!, niahuēpi. Napoaton Isacori, apoyatērin: “Niahuēyatopiso' poso,” itērin. ²¹Ina piquēran piyapinēnpitari, a'na ya'huëré' ihuaantapi. Ina marēnta!, naquēranchin niahuēantapi. Inanta!, Isacori apoyataantararin: “Niinimicotopiso' poso,” itērin. ²²Isacoso!, sa'in, piyapinēnpita, pē'tahuanēnpita, inapitarē chachin, áquē pa'pi huachi. Inaquē a'na poso ihuantapi. Ina marēso' co huachi niahuēpihuë' ni'ton: “Cha'ēpisopita, posonēn,” itērin. “Ipora tēhuēnchinso' Sinioro nicha'ērinpoa noya noya isēquē ya'huēcaso marë'!” ta'ton, ina pochin ina poso nohuitērin.

²³Ina quēran, Piirsipa parti paantapi. ²⁴Naporo tashi Siniorori ya'notahuaton itapon:

“Caso Yosēco. Tatapararin Apraan chinotērinco.

Ama tē'huaquēsohuë'.

Carinquēn ca'tanatēnquēn catahuamiataranquēn.

Piyapinēhuë Apraan natērinco ni'ton,

ca nohuanton shiparinpita na'amiatapon,” itērin.

²⁵Napotohuachina Isacoso!, a'nara artaro inaquē ninin. Ina nisahuaton, Sinioro chinotērin. Inaquē ya'huapona pochin piyapinēnpitari a'na ya'huëré' poso ihuaantapi.

Isaco Apimircorë anoyatërinso'

²⁶A'na tahuëri Apimircoso', Quiraro quëran Isaco nontapon huë'nin. Aosato, Huicoro, inapitari ca'tanin. Aosatoso', amiconën. Huicoroso nipirinhue', capitan, sontaronënpita camairinso'.

²⁷Canquihuachinara, Isacori itapon:
—Canpitaso co quë'yatomacohue', ya'huërama quëran ocoiramaco. ¿Ma'marëta iporaso' yaniantaramaco? itërin.

²⁸—Tëhuëenchachin quëmaso', Sinioro catahuamiatërinquën ni'nai. Napoaton yonquirai quëmarë'coi anoyata'huaiso'. Iso pochin anoyatahua': ²⁹Quiyaso ya'huëraiquë, co ma'sha onpotërainquënhue', noya nicatëinquën, noya quëran a'parainquën. Napoaton quëmanta', ama ma'sha onpotocoi-sohue'. Yosë quëmaso' ipora noya nicatëinquën catahuarinquën ni'ton, napotarainquën, itërin. ³⁰Napotohuachinara, naporo chachin Isacori panca pita nitërin ni'ton, coshatopi, o'opi, napopi. ³¹Tahuëririnquë tashiramiachin, huënsëantahuachinara itohuara capini: "Yoscoarë' noya nini'tëhua' ya'huarigua'," nitopi. Ina quëran, nani anoyatahuatona': "Pa'sarai huachi," topachinara, Isacori itapon: "Osharan paco', Yosë catahuainquëma'," itërin.

³²Naporo tahuëri chachin, Isaco piyapinënpitari huë'sahuatona', sha'huitipi: "Poso ihuaráraiso', nani i'sha quënanai," itiipi. ³³Napotohuachinara, Apimircorë anoyatatona': Yoscoarë' niitopiso', yonquiaton, ina pososo' aninihuanin, "Sipa" itërin. Napoaton ina ninanoso', ipora Iso quirica ninshitasoco huarënta' Piirsipa itopi.

³⁴Isao catapini shonca pi'ipitohuachina, Cotita manin. Inaso', Piiri itopiso' hui'nin. Piiriso', Iti piyapi. Ina piquëran Isaoso', a'na maantarin,

Pasima itopiso'. Inaso', Iron hui'nin. Ironta Iti piyapi chachin. ³⁵Ina catoro'sa co Yosë imatonahuë', Isaco, Nipica inapita na'con asëtatona', aparisitopi.

Cacopo nonpinaton, iin ya'huëretërinso'

27 ¹Isaco noyá mashotohuachina, pëtorayataton co huachi quënantërinhuë'. A'na tahuëri hui'nin paninan Isao itopiso' përarin. Huë'pachina:

—Conpa, itërin.

—Ma'ta tata ya'huarahuë, itërin Isaori.

²—Ni'quë conpa, nani caso mashotërahuë. Payo chiminapo huachi. ³Napoaton pë'chinanën, shinërenënpita, inapita masahuaton ma'sha yoniquë'. ⁴Nani tëpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohue', inapochinquën, itërin.

⁵⁻⁶Napoaponahuë', Nipicanta Isao napotërinso natanarin. Napoaton ina tananquë paaso chachin, a'naroáchin Cacopo përaton sha'huitërin:

—¡Natanquë hua'hua sha'huichinquën.

Nani iya masho tatari napotërinso' natayatërahuë! ⁷"Ma'sha yoniquë'. Nani tëpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran Sinioro ni'tonëinquë chachin noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohue', inapochinquën," itërin. ⁸Napoaton noya natanquë sha'huichinquën. ⁹Pë'tahuaro'sa ya'huërinquë pa'sahuaton, cato chipoa'hua noya noyapitopiso' macontarahuaton quëshico. Cari, tata masho costarinso chachin po'mochi. ¹⁰Nani anpitohuato, quëmari quëpatëquë ca'in. Inapotohuatan, quëma noya ya'huëcamaso marë' sha'huitarinquën

huachi. Co'huara chimiyantérasohué', inapochinquén, itèrin.

¹¹A'shini napotopirinhué', Cacoporisó itapon:

—Iyahuésó anporohuan. Caso nipirinhué', tomapico. ¹²Tatahué sè'hua-huachinco, nohuitarinco. Nohuitatonco: “Cacopo nonpintarinco,” topachin, co inapotatoncohué' ama huachi noya ya'huéca'huaso marèhué' sha'huitarinco, itèrin.

¹³Itopirinhué', a'shini itapon:

—Co huachi noya ya'huécamaso marèhué' sha'huitohuachinquén hua'hua, ca marè' niin. Quémaso sha'huitèranquénso chachin nicaton, cato chipoa'hua quëshico, itèrin.

¹⁴Cacoposo', macontarahuatón a'shin quëshirin. Tèparahuatón, inari Isaco costarinso chachin, po'motèrin. ¹⁵Isao noya noya a'morinsopita nè'mètè pèinènué taparinsonta', manin. Inaqué Cacopo a'moantèrin. ¹⁶Naporahuatón, chipoa'hua sha'huètè quèran, tanpaquènpita, cononèn, inapita achinpitèrin. ¹⁷Inapotahuatón, po'morinsó sènanquè o'huintèrin. O'huintahuatón, panè chachin pa'pin quètacaso marè' hua'huin quètèrin.

¹⁸Cacoposo', pa'pin ya'huèrinquè ya'conahuatón, nontoonin:

—¿Tata! itèrin.

—Ya'huarahué conpa. ¿Inso hui'na-huènuénta quémaso'? itèrin pa'pini.

¹⁹—Ca mini Isaoco, paninantèrancoso'. Nani sha'huitèrancoso' quëshiranquén. Huènsèaton tata, ma'sha inanahuésó', ca'què'. Ina piquèran noya ya'huéca'huaso marè' sha'huitoco huachi, itèrin.

²⁰Napotohuachina, Isacori natanapon:

—¿Onporahuatonta conpa a'naroáchin quènan quènanaranso'? itèrin.

—Sinioro chinotèranso', inaso Yosè ni'ton, catahuarinco quènanahuaso',

itèrin Cacopori. ²¹Pa'piniso nipirinhué', itaantarín:

—Ya'carico nipachin sè'huainquén. Tèhuèenchachin Isaonquén ninanso yanitotèrahué, itèrin. ²²Napotohuachina, pa'pini sè'huacaso marè' ya'caririn. Sè'huarahuatón, tapon: “Isao pochin tanpaquénso' niponahué', Cacopo pochin nohuanantèrahué,” ténin. ²³⁻²⁴Isao tanpaquén pochin anporohuaninso marè' co nohuitèrinhué'. Napoaponahué' co'huara noya ya'huécaso marè' sha'huichátèrasohué', naquèranchin nataantarín:

—¿Tèhuèenchachin quéma Isaonquén? itaantarín.

—Inaco mini, itèrin Cacopori. ²⁵Napotohuachina, Isacori itapon:

—Acotoco nipachin conpa inantèranso ca'i. Ina quèran nani coshatohuato, noya ya'huécamaso marè' sha'huitèranquén huachi, itèrin. Napotohuachina, Cacoposo' pa'pin capacaso acotèrin. Huinonta quëshirin. Isacoso', noya coshatahuaton, o'orin, naporin.

²⁶Inaporahuatón hui'nin itapon:

—Ya'cariatonco conpa apinoco, itèrin.

²⁷Cacopori pa'pin apinocaso marè' ya'caritohuachina, Isacori a'morinsó huè'èropinèn imèrin.

Naporo' noya ya'huécaso marè' iso pochin sha'huitèrin:

“Naporin ta'a, ina pochin mini huè'èropitèran.

Siniorori catahuahuachina imin noya noyatèrin.

Napohuachina pimoanahuaninso pochin quémanta huè'èropitèran.

²⁸Yosè nontèrahué ina nohuantón o'nan ya'huèchinquén.

Sha'tohuatón noya noya nitacaso marè' ya'huèchinquén.

A'nápita nitèrinso' mapi quèran, noya noya maqué quémaso'.

Notohuaro' trico nitërinso'
maquë capamaso'.

Notohuaro' huinonta ya'huë-
chinquën o'ocamaso'.

²⁹ Hua'huayátërahuë piyapi'sa
camaiquë'.

Naciono'santa tè'huatatënën
natëinënquën.

Iyaparinpitanta camaiquë'.

Të'huatatënën inapitanta
natëinënquën.

No'huitënën co huachi noya
ya'huëcamaso marëhuë'
sha'huitohuachinën, Yosë-
rinta inapotarin.

Inpitasona noya ya'huëcaso
marë' sha'huitohuachinën,
Yosërinta inapotarin," itërin.

³⁰ Isacori, Cacopo noya ya'huëcaso marë'
sha'huitërinso', tonitërin. Tonitohuachina,
inaso pa'pin ya'huërin quëran pipirin.
Pipiso chachin, Isaonta inantapon pa'nin
quëran huëntararin huachi. ³¹ Huën-
tarahuaton, inantërinso po'mointarin.
Anpirahuaton, pa'pin quëpataton, itapon:

—Huënsëquë tata, inantërahuëso
po'motëranquën ca'quë'. Capaton noya
ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco huachi,
itërin. ³² Napotohuachina Isacori natanin:

—¿Inquënta quëmaso'? itërin.

—Ca mini Isaoco, paninatërancoso',
itërin. ³³ Hui'nin natanahuaton, Isaco
pa'pi pa'yantërin. Pa'yanaton ropa
ropátarin quëran itapon:

—¿Inta nipachin apípora inantërinso
po'morahuaton, quëshirincó? Co quëma
canquiyátërasënquënquë quëshirincó
ni'ton, nani ya'ipi ca'nahuë: “Isao
mini,” ta'to, nani noya ya'huëcaso
marë' sha'huitërahuë. Ipora inaso',
noya noya ya'huapon huachi, itërin.

³⁴ Pa'pin naporinso natanahuaton, Isaoso
co napion cancantaton na'nëmiatërin.
Na'nëton pa'pin nontërin:

—¿Canta tata, noya ya'huëca'huaso
marë' sha'huitoco! itërin ³⁵ Itopirinhüë',
pa'pini itapon:

—Iyaa'hua huë'sahuaton nonpintii-
rinco ta'a. Quëma pochin ancantato, noya
ya'huëcaso marë' sha'huitërahuë, itërin.

³⁶ —¿No'tën chachin inaso', Cacopo
itopi paya! ¡Nani catoro monararincó!
Paninan ninahuëso marë' ya'huëtiincoso
nininso'ton, matërinco. Iporanta', tatahuë
noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitiin-
coso' mataantarincó. ¿Co'tama canta',
pi'piyan tëranta noya ya'huëca'huaso
marë' sha'huitaponcohuë' to? itërin.

³⁷ Napotohuachina, Isacori itapon:

—Ni'quë conpa: Nani Cacopo sha'-
huitërahuë camairápainquënso'. Ya'ipi
quëmopinënpita camairápaso marë'
nani sha'huitërahuë. Hua'huayátërahuë,
trico, huino, inapita ya'huëtacaso marë'
Yosë nontërahuë. Inasá tiquiantërahuë
ni'ton, ¡quëma marëso' capa huachi
ta'a! itërin. ³⁸ Itopirinhüë', Isaoriso
chiníquën nontaantarin:

—¿Iyayáchin noya ya'huëcaso marë'
sha'huitacaso ya'huërin ti? ¡Canta onpo-
pionta inapotoco! itërin. Napotahuaton
chiníquën na'nëantarin.

³⁹⁻⁴⁰ Napohuachina, Isacori itapon:

“Quëmaso nipirinhüë',

noyaro'pa' aquëtë ya'huaran.

O'nán pahuaninquë ya'huëapon.

Noya ya'huëcaso marë' ahuëtá-
pamaso ya'huapon.

Iya'hua camairáponquën.

Napoaponahuë', chini chiníquën
nipatan,

iya'hua quëran, pipiaran
huachi,” itërin.

Cacopo iin ta'ananpirinso'

⁴¹ Naporo quëran huarë' Isaori Cacopo
pa'pi no'huirin huachi. Inasá pa'pini
noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin

ni'ton, naporin. Napoaton yonquirárin: “Payo tata chiminapon. Ina chiminapachin, Cacopo tëpaarahüë,” tënin. ⁴²Isao napo yonquitërinso', Nipicaso nitotërin. Napoaton Cacopo amatahuaton, itapon:

—Ni'quë hua'hua. Iya masho, napotëranso marë' yatëparinquën natan-tërahuë. ⁴³Napoaton noya natanco sha'huichinquën. A'naroáchin Aran ninanoquë ta'aquë'. Api masho Napano pëinënquë paquë'. ⁴⁴⁻⁴⁵Inaquë paaton, hua'quimiachin yacapaontaquë'. Iya masho no'huitërinso' sanoquë huarë', inaquë ya'huëcontaquë'. Co huachi quënanpachinquënhuë', napotëranso' naniantapon. Naporo' huënantamaso marë' amataranquën. Co nohuantërahuë' naporo chachin catonquëma chiminamaso', itërin.

⁴⁶Ina quëran Nipicaso', Isaco nontapon pa'nin:

—Iti sanapi'sa Isaori maninso' co noyahuë' nipi ni'ton, chiminchináchin cancantërahuë. Cacopo ya'huë'rë' ina sanapi chachin, iso Canaan ro'tëquë ya'huërinso maantahuachin, chimina'huaso noya noya nisarin, tënahüë, itërin.

28 ¹Nipicari napotohuachina, Isacori, Cacopo amatahuaton, noya nontërin. Co no'huirinhüë'. Noya ya'huëcaso marë' sha'huitaton itapon: “Yosë noya catahuainquën conpa,” itërin. Napotahuaton pënënin: “Ama iso Canaan no'paquë sanapi máquësohuë'. ²Patan-aran parti tëhuëchinso' paquë'. Tata masho Pitoiro ya'huërinquë pa'sahuaton, api Napano hui'ninpita a'nara maquë'. ³Yosë ya'ipi nanitaparinsos' catahuainquën. Na'a hui'nanpita quëchinquën. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipicaso marë' inapochinquën. ⁴Yosëri Apraan noya ya'huëcaso

marë' sha'huitërinso chachin, quëmanta quëchinquën. Quëma shiparinpitanta', inachachin quëchin. Iso no'pa' ipora yacapatërehuaso', quëchinquëma'. Yosëri nani Apraan sha'huitërin ni'ton, quëtarinquëma',” itërin. ⁵Ina pochin Isacori Patan-aran parti Cacopo a'parin. Cacoposo' pa'sahuaton, Napano ya'huërinquë canconin. Nani sha'huirahuëso chachin inaso', Pitoiro hui'nin. Pitoiroso' Aran piyapi. Napanoso', Nipica yo'in miáchin. Nipicanta', Cacopo, Isao, inapita a'shina'.

Isao sa'antarinso'

⁶Isaoso', pa'pini, Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso' ni'nin. Patan-aranquë sa'acaso marë' a'parinsonta', ni'nin. Naporahuaton, pa'pini noya ya'huëcaso marë' sha'huitapon pochin: “Ama Canaan sanapi máquësohuë',” itërinsonata natanin. ⁷Pa'pini, a'shini, sha'huitërinso chachin Cacoponta', Patan-aranquë pa'ninso' ni'nin. ⁸Pa'pin inaporin ni'ton, Isaoso': “Canaan sanapiso', co tatahuë costarinhüë',” tënin. ⁹Napoaton, Ismairo nicapon pa'nin. Inaso', Apraan hui'nin. Inatohua paaton, Ismairo hui'nin Maarata itopiso' maantarin. Inaso', Nipayo oshia'huain. Nani cato Canaan sanapi macaponahuë', inanta maantarin.

Yosëri Cacopo ya'notërinso'

¹⁰⁻¹¹ Cacopo Piirsipa quëran pipirahuaton, Aran ira pa'tërin. I'huatohuachina, quëparitërin huë'ëton pacacaso marë'. A'nara na'pi masahuaton, motoantacaso marë' acorin. Ina motoantaton huë'ërin. ¹²Naporo tashi huë'ëton, hua'narin: A'nara nanpënan no'paquë paquërahuaton, Yosë ya'huërinquë huarë' nincanin ni'nin. Ina nanpënanquë chachin,

pancatë ni'ton, Yosë anquëninën-pita a'naquën pantarapi, a'naquënso o'marapi. ¹³Naporahuaton, Sinioro chachionta', ina pirayan huaniarin ni'nin. Inari nontaton, itapon: “Caso Sinioroco. Quëmaquën Tata masho, Apraan itopiso' chinotërinco. Tata parionta chinotërinco. Quëhuëntëranso' no'pa' quëtaranquën. Shiparinpitanta', iso no'pa' chachin hua'anëntapona'. Iso so no'pa', Canaan itopi. ¹⁴Ca nohuanto shiparinpita na'amiatapona'. Mo'shi pochin na'apona'. Norti parti, sor parti, pi'i pipirinsó parti, pi'i ya'coniniso parti, ya'ipi inapita parti hua'anëntapona'. Quëmá quëran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahuë. Shiparinpita quëraonta inapotarahuë. ¹⁵Ni'quë'. Carinquën ca'tanaranquën. Intópanta pa'patan, carinquën a'paiaranquën. Carinquën chachin iso no'paquë quënantaranquën. Co onporonta pataranquënhuë', ya'ipi sha'huitëranquënso' naniquë huarë' catahuararanquën,” itërin.

¹⁶Cacoposo' capayatahuaton, yonquirin: “Tëhuëenchachin Sinioro isëquë ya'huëapirinhüë', co caso nitotërahuë',” tënin. ¹⁷Napoaton, pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton tapon: “Iso ro'tëso', Yosë chinotacaso marë' nóya. Isëquë chachin, Yosë pëinënⁿ ya'huërin. Naporahuaton ¡Yosë ya'huërinso ya'coananën!” tënin.

¹⁸Tahuëririnquë Cacoposo', tashíramiachin capayatahuaton na'pi motoantërinso manin. Masahuaton, nohuitacaso marë' onë pochin ahuanirin. Naporahuaton ina aipi toma opotërin. Inapotahuaton, Yosë marë' acorin. ¹⁹Inaquë chachin iráca a'na ninano ya'huërin. Noso itopiso'. Ina

pochin nohuitopirinhüë', Cacopori nisha nininën acotaton, Pitiri itërin. ²⁰⁻²¹Inaquë Cacopori Yosë sha'huitaton itapon: “Quëma chachin ipora iratërahuëquë ca'tanco. Quëma nohuanton cosharo', a'moca'huaso', inapitanta ya'huëchincó. Naporahuaton quëma nohuanton tatahuë ya'huërinquë, noya huënanta'i. Inapo catahuahuatanco: 'Sinioroíchin Yosënhüë,' ta'to, chinotaranquën. ²²Iso na'pi onë pochin ahuanirahuësonta', quëma pëinën nisarín. Naporahuaton, ya'ipi quëtëranco quëran, pi'pian quëtáponquën. Shonca canahuato a'nara quëchinquën,” itërin.

Cacopori Napano yacaparinso'

29 ¹Cacopo pa'sápaton, pi'i pipirinsó parti ya'huëpiso-pita ya'huërinquë canconin. ²Ninano ya'cari', a'na poso quënanconin. Ina pirayan cara huënton ohuicaró'sa i'sha o'shitacaiso marë' achinotapi. Ina pososo', pancatë na'piquë a'tantopi. ³Ya'ipi ohuica huëntono'sa niyonton-pachinara, a'paipisopitari naní quëran yamotahuatona', chí'huincapi. Ohuicánëna o'shitacaiso marë' inapopi. Nani o'opachinara, naquëranchin inaquë chachin a'tantaantapi.

⁴Cacopori a'paipisopita natanin:

—¿Intoparanta canpitaso iyaro'sa'? itërin.

—Aran quëran quiyaso' ta'a, itopi.

⁵—¿Nohuitërama canpita Nacoro hui'nín, Napano itopiso' to? taantarín Cacopo.

—Nohuitërai mini, itaantapi.

⁶—¿Noya ya'huëarin? itaantarín.

—Noya mini ya'huëarin, itopi. Napotahuatona':

ⁿ28.17 Yosë pëinën: Iprío nananquëso', Pitiri itopi.

—¡Ma'tana hui'nin Naquira itopiso' hué'sarin! Ohuicanënpitaré chachin hué'sarin, itaantapi. ⁷Naporo' Cacopo tapon:

—Yono pi'i ya'huéarin ni'ton, pahuanarin ohuicaros'a hué'ërinquë oncapicaso'. ¿Onpoatonta co o'shitatoma pasto capacaiso maré' quëpaantaramahué'? itërin.

⁸—Co nanitëraihué' inapoca'huaiso'. Ya'ipi ohuica huëntono'sa a'paipisopitaré chachin niyontonacaiso' ninarai. Naporo huaré' nanitërai na'pi chi'huincatahuatoi, ohuicaros'a o'shita'huaiso', itopi.

⁹⁻¹⁰Inapita nontaso', Naquiraso' pa'pin ohuicanënpitaré chachin canquirin. Inari pa'pin ohuicanënpita a'paitërin. Ina ni'sahuaton, Cacoposo' a'naroáchin posoquë pa'nin. Pa'sahuaton, na'pitë masho chi'huincatërin. Chi'huincatahuaton, apin ohuicanënpita o'shitërin. ¹¹Ina quëran Naquira apinorahuaton: “I'huata oshi,” itërin. Napotahuaton, na'nërarin. ¹²Cacopori sha'huitërin: “Caso quëmaquën tata, apihuëmiáchin. Quëmaquën a'shacha Nipica itëramaso hua'huinco ni'to, naporahué,” tënin. Ina natanaton, Naquiraso ta'arë'nachin pa'pin sha'huitapon pa'nin.

¹³Cantonahuaton sha'huitërin: “A'shacha Nipica hua'huin, Cacopo itopiso' canquirin,” itërin. Ina natanahuaton, Napanoso ta'arë'nachin nicapon pa'nin. Quënanconahuaton apinorin. Apinorahuaton: “I'huata api,” itërin. Nontahuaton pëinënuquë quëparin. Inaquë Cacopori ya'ipi naporinso apin sha'huitërin. ¹⁴Napanori natanahuaton itapon: “Quëmaso' tëhuënhachin quëmopinëhuënquën ninan,” itërin.

Sanapi maré' Cacopo sacatërinso'

Cacoposo' Napano pëinënuquë a'na yoquira' nani yacapatërin. ¹⁵Ina piquëran Napanori itapon:

—Quëmopinëhuënquën nipiranhué', co topinan asacata'huanquënso ya'huërinhué'. Sha'huitoco onposo canacamaso nohuantëranso'. ¹⁶Napanoso' cato hui'nin-pita nano'sa ya'huëtërin: Paninanso' Nia itopi. Ina piquëran niantarinsoso', Naquira itopi. ¹⁷Niaso', noyápiachin ya'pirahuanin. Naquiraso nipirinhué', noyápiroyanchin, co máquën tëranta tëhuërinhué'. ¹⁸Cacoposo' Naquira costaton, apin itapon:

—Hui'nan hua'hua nininso', Naquira itëramaso nohuantërahué. Ina maré' canchisë pi'ipi quëma maré' sacatarahué, itërin. ¹⁹Napotohuachina, Napanori itapon:

—Naporan ni'quëhuarë', quëmari maquë nipachin. Nishaso quëtacaso', co noyahué'. Yacapatonco sacatëquë nipachin, itërin. ²⁰Inapoaton Cacoposo' Naquira maré' canchisë pi'ipi sacatërin. Hua'qui sacatopirinhué', Naquira pa'pi nosoraoton, cara tahuëriíchín sacatërinso pochin cancantërin.

²¹Nani canchisë pi'i sacatohuachina, Cacopori Napano itapon:

—Acoantoco huachi hui'nan. Sha'huitëranquënso' nani nanirahué huachi, itërin. ²²Napotohuachina Napanoso' ya'ipi ya'huërin pirayan ya'huëpisopita, amatërin. Cacopo sa'arinquë pita nicacaso maré' amatërin. ²³Napoaponahué' nani tashihuachina, Napanoso Naquira ya'huërenamën Niasa', Cacopo acoantërin. Inaso co nohuitatonhué', ichihuë'ërin. ²⁴Naporahuaton Napanori, a'nara piyapinën sanapi nininso Nia nicanarin. Camaicaso maré' nicanarin. Inaso sanapi Siripa itopi.

²⁵Tahuëririnquë tashíramiachin Cacoposo', Nia ichihuë'ërinso ni'nin. Ni'sahuaton, pa'pi pa'yantërin. Napoaton Napano chiníquën nontërin:

—¡Co napochitoncohué pora! ¡Co'ta Naquira maré' nani sacatërahué! ¡Nani nonpintëranco ni'sora! itërin.

²⁶—Isëquëso api, co hua'hua nininso'ton, aso'yaraihuë'. ²⁷Nia mananso marë' a'na simana pita nicacaso ya'huërinso', naniquë'. Ina nanihuatan, Naquira ya'huë'rë' acoantaranquën. Canchisë pi'i chachin ca marë' sacatacaso' nohuantohuatan, inapotaranquën, itërin Napanori. ²⁸Napotohuachina, Cacopo nohuantërin. Nia maninsö marë' simana pita imapiso nanihuachinara, Napanori, Naquira ya'huë'rë' acoantërin. ²⁹Napanori, a'nara piyapinën sanapi nininso' camaicaso marë' Naquiranta nicanarin. Ina sanapiso' Pira itopi. ³⁰Nani acoantohuachina, Cacoposo', Naquira ichihuë'ërin huachi. Inapoaton ina na'con na'con nosororin. Niaso nipirinhuë', co onpopinchin nosororinhuë'. Canchisë pi'ipi chachin Napano marë' sacataantacaso' niponahuë', nosororin.

Cacopo hui'ninpita nininso'

³¹Cacoposo', Nia co onpopinchin nosororinhuë'. Ina nitotaton, Siniorori catahuarin hua'huanacaso marë'. Naquiraso nipirinhuë', ina nohuanton chachin, co nito hua'huaninhuë'. ³²Niaso', cayorahuaton quëmapia'huaya huairin. Inaso', Nopino itërin. “Sinioro sëtërahüëso' nicaton, catahuarinco. Hua'huanahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë nosoroaponco huachi,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ³³Naquëranchin, cayoantarahuaton, quëmapia'huaya huaiantar. Inaso', Simion itërin. “Nocaninacoso' Sinioro natanin. Natanaton catahuarinco. Napoaton a'na hua'huasha quëtaantarinco,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin. ³⁴Naquëranchin cayoantarahuaton, quëmapia chachin hua'huantar. Inaso', Nihui itërin. “Nani cara hua'huanahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë na'con na'con chinpitaponco huachi,” ta'ton, ina pochin

hua'huin nohuitërin. ³⁵Niaso', naquëranchin cayoantarahuaton quëmapia'hua chachin huaiantar. Inaso Cota itërin. “Iporaso' huachi, Sinioro pa'yatato chinotarahüë,” ta'ton ina pochin hua'huin nohuitërin. Nani catapini hua'huanahuaton, copi tënin huachi.

30 ¹Naquira co nito hua'huantonhuë', cainpain noyaparin. Napoaton so'in itapon:

—Hua'huantoco canta'. Co'so' hua'huantohuatancohuë', chiminarahüë, itërin. ²Cacoporiso nipirinhuë', no'huiton itapon:

—¡Co caso Yosëcohuë'! Ina co nohuantërinhuë ni'ton, co hua'huananhuë', itërin.

³Napotohuachina, so'in itapon:

—Ni'quë'. Piyapinëhuë Pira itërehuaso', maquë topirahuë. Ina mapatan hua'huanpachin, cari masarahüë. Hua'huahuë chachin nicacaso marë' masarahüë. ⁴Inapoaton, Naquirari piyapinën Pira itopiso', so'in acoantërin. Acoantohuachina, ichihuë'ërin. ⁵Piraso', cayorahuaton quëmapia'huaya huairin. ⁶Naporo' Naquira tapon: “Isoso hua'huasha, Tano itarahüë. Yosë nontërahüëso' natanatonco: “Tëhuëenchachin quëmaso' noya ninan ni'ton, catahuanranquën huachi,” itërinco. Napoaton a'nara hua'huasha quëtërinco,” tënin. Ina yonquiaton ina pochin nohuitërin. ⁷Ina quëran Pira cayoantarahuaton, quëmapia'huaya chachin huaiantar. ⁸Naporo' Naquira taantar. “Iso hua'huashaso', Nipitari itarahüë. Na'con caipayarë'co nichinitërai, iporaso huachi nani minsërahüë,” ta'ton ina pochin nohuitërin.

⁹Nianta co huachi hua'huanacaso nanitërinhuë'. Napoaton piyapinën Siripa itopiso' Cacopo acoantërin. ¹⁰⁻¹¹Siripa ya'huë'rë' cayoaton hua'huanpachina,

Niaso tapon: “¡Ma noyacha nisharahuë paya! ténahuë. Napoaton iso hua'huashaso!, Caro itarahuë,” ténin.¹² Ina piquëran Siripaso!, a'na ya'huëré! hua'huaantarin.¹³ Naporo! Niaso! tapon: “¡Ma noyacha ya'huërahuë paya! Iporaso ya'ipi sanapiro'sa!: ¡Ma noyacha inaso ya'huërin paya! itaponaco ta'to, iso hua'huashanta!, Asiri itarahuë,” ténin.

¹⁴Trico macacaso tahuëri'sa!, Nopino pa'sahuaton, mantracora huayo itopiso! quënanconin. Ina masahuaton, a'shin quëshimarin. Ina quënapataton Naquirari itapon:

—Hua'huan mantracora huayo quëshirinquëno!, quëtoco canta topirahuë, itërin.¹⁵ Napotopirinhüé!, Niari itapon:

—Ayon caira. ¡Ama napopitéraquësohuë! ¡So'yahuë nani osëretëranco! Hua'huahuë ya'huëré! mantracora huayo quëshirincosonta! ¿yaosëretëtantamaranco ti? itërin.

—Ina quëtohuatanco, ipora tashi Cacopo quëmaré! huë'ëpon, itërin Naquirari.¹⁶ Tashi huaré! Cacopo pasto quëran huënantahuachina, Niari nacapirahuaton:

—Hua'huahuë mantracora huayo quëshirincoso!, nani Naquira quëtërahuë. Quëmaro'co ipora tashi huë'ëca'huaso maré! inaquë pahuëretërahuë, itërin.

Napotohuachina, naporo tashi Niaso!, Cacopo huë'ëparin.¹⁷ Hua'huanacaso maré! orarinso Yosëri natanahuaton, catahuarin. Napoaton Niaso!, a'natërápo hua'huinpita nicacaso! cayoantarin.¹⁸ Nasitohuachina tapon: “Iso! hua'huasha, Isacaro itarahuë. Camairahuëso sanapi so'yahuë acoantërahuë ni'ton, Yosë acanarincó,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin.¹⁹ Ina quëran Nia cayoantarahuaton, saota nicacaso! hua'huaantarin.²⁰ Nasitohuachina taantarin: “Iso hua'huashaso!,

Saporono itarahuë. Noya nininso chachin Yosë nicararincó. Nani saota hua'huasha a'notërahuë ni'ton, iporaso! so'yahuë noya noya ni'sarincó,” ta'ton, ina pochin nohuitërin.²¹ Nitiquioninquë Niaso!, sanapia'huaya hua'huanin. Nasitohuachina, Tina itërin.

²²Naquiraso co hua'huana'pihuë ni'ton, na'con Yosë nontërin. Napohuachina, napoiyan quëran nosoroaton a'panirin. Ina nohuanton hua'huanin huachi.²³ Paninantërinso! huaihua-china, tapon: “Co hua'huana'picohuë! nicato tapanápirahuë!. Yosë chachin catahuarincó ni'ton, hua'huanato co huachi tapanahuaso ya'huërinhuë!.²⁴ A'na ya'huëré! Sinioro quëtaanta'incó topirahuë,” ta'ton, Cosi itërin.

Cacopo Napanoré!, ninonpintopiso!

²⁵Cosi nasitërin piquëran Cacoposo!, Napano itapon:

—Ya'huërahuëquë chachin yapanantapirahuë!.²⁶ Sa'ahuëpita, hui'nahuëpita, inapita quëtoco. Nani inapita maré! sacatërahuëso! nanirin. Quëma nitotëran onpo sacatërahuësona ni'ton, quëpai huachi topirahuë, itërin.

²⁷Napotopirinhüé!, Napanoriso! itapon:

—Ama napoquësohuë api. Quëma yacaparanco ni'ton, Sinioro catahuarincó. Ani'tato, ina nitotërahuë. Napoaton quëparitëquë ténahuë.

²⁸Sha'huitoco onposona canacamaso nohuantëranso!. Nápo chachin pahuëré'inquë, itërin.

²⁹Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Quëma maré! onpo sacatërahuëso!, nani nitotëran. Pë'tahuanënpitanta noya a'pairahuëso!, nani nitotëran.³⁰ Co'huara huë'shátërapohuë!, caraíchín ya'huëtërinquë. Iporaso nipirinhüé!, pa'pi notohuaro! na'amiatërin. Huë'nahuë

quëran huarë' Sinioro catahuarinquën. Iporaso huachi canta', caora marë' sacata'huaso' nanirin huachi, itërin.

³¹—Caquë chachin sacataantacaso marë' ¿onpota pahuërë'inquën? taantararin Napano.

—Ama coriqui pahuërëcosohuë'. Apira sha'huitaranquënso' nohuantohuatan, quëma marë' sacataantarahuë'. ³²Ipora tahuëri pë'tahuanënpita huëntonënuquë pa'sarahuë. Pa'sahuato, yaráton carniroa'huaro'sa', niquë acoarahuë. Naporahuaton chipoa'huaro'santa ninshipiton nipiso', niquë acoarahuë. I'coapi nipisopitanta inapotarahuë. Inapita quëran pahuërë' quënanahuasos marë' napoarahuë. ³³Inapohuato, a'na tahuëri canarahuëso ni'quihuatan, no'tëquën sacatërahuëso nitotaran. Pë'tahuatërahuëquë, i'coapiro'sa', ninshipitono'sa inaporáchin chiporo'sa quënanaran. Naporahuaton, yaráton carniro'saráchin quënanaran. Nisha quënanpatanso', ihuaranquën ni'ton, naporin, itërin Cacopori.

³⁴—Noyapa'. Inapoa'a nipachin, tënin Napano.

³⁵Napoaponahuë', naporos tahuëri chachin inaso chiporo'sa hui'tonpi nipisopita, i'coapi nipisopita, nisha acorin. Chipo sanapi'santa ninshipiton, nipiso', inaquë acorin. I'coapiro'sa', máquënso tëranta huiritopisopita, inapitanta inaquë chachin acorin. Ya'lipi yaráton carniroa'huaro'santa', inapotërin. Inapotahuaton hui'ninpitari a'paicaiso marë' quëtërin. ³⁶Ina quëran, pë'tahuaro'sa huayoninsopitarë chachin Napanoso', Cacopo ya'huëarin quëran, cara tahuëri iratatë pa'në'pa', pa'pi.

Cacoposo nipirihuë', co manta taponahuë', a'napita ohuicaro'sa Napanonquën a'paitarin. A'paitapon pochin canacaso marë' isoporin: ³⁷Nara së'paro'sa

huara napapiráchin nanpi së'patërinso' pë'shitërin. Isopita nararo'sa së'paquën napatërin: Aramo, ni'to', tanpapi, inapita së'paquën manin. Masahuaton, hui'tona'piarin. Hui'toninsopitanta', i'shotëra'piarin. Acopo huiritërinso ya'nocaso marë', inapotërin. ³⁸⁻³⁹Ina quëran huararo'sa hui'tonanpinan nininso', pë'tahuaro'sa huëntonën notënanquë acorin. I'sha o'opiquë acorin. Inaquë pë'tahuaro'sa nito'quëpi ni'ton, naporin. Huararo'sa notërahuatona quëmapi nipisopita to'quëtopi. Inapohuachinara hui'ninpitato': Hui'tontono'sa', ninshipitono'sa', i'coapiro'sa', inapita hua'huatapi. ⁴⁰Naporo' Cacoposo', inapita nisha acorarin huachi. Inapotërinso', Napano pë'tahuanënpita yaratonos', hui'tontono'sa', inapita notënanquë acoonin. To'quëcaiso marë' acoonin. Inapatoon Cacoposo', Napano pë'tahua huëntonën quëran na'apisopita, inaora huëntonënuquë acoaton ana'atarin huachi. ⁴¹Panca panca pë'tahuaro'sa nipisopita huënaitohuachinara, i'sha o'opiquë huararo'sa acorin. Nito'quëapona pochin huararo'sa notëcaiso marë' naporin. ⁴²Mashiraa'huaro'sa huënaitohuachinaraso', co huararo'sa acorinhuë'. Napoaton pi'pira'huaya nipisopitanto', Napano marë' ninin. Ya'huërë' panca pancaros'saso', inaoranquën ninin. ⁴³Inapatoon inaso', pa'pi ma'huanin. Pa'pi notohuaro' ohuica ya'huëtahuaton, piyapinënpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. Notohuaro' camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta ya'huëtërin.

Cacopo, mi'sën ta'ananpicaso yonquirinso'

31 ¹Ina quëran Cacoposo', mi'sënpitari pinorinso' natantërin: "Cacoposo' tata pë'tahuanënpita

matahuaton, pa'pi ma'huanin,” topi natantërin. ²Naporahuaton Napanori chachinta', co huachi iráca pochin nitërinhuë' ni'nin. ³Naporo' Siniorori Cacopo itapon: “Tataparín, quémopinënpita, inapita ya'huërinso parti panantaquë'. Carinquën ca'tanatëinquën catahuanranquën,” itërin.

⁴Ina natanaton, Naquira, Nia inapita pastoquë amatërin. Inaora ohuicanënpita a'pairinquë amatërin. ⁵Huë'pachinara, itapon:

—Tataparima co huachi iráca pochin noya ni'nincohuë'. Yosëso nipirinhuë', ca'tanatonco catahuanranco. Inaso' tatahuëri chinotërinso'. ⁶Canpitaso', nani nitotërama tata marë' chiníquën sacatërahuëso'. ⁷Naporahuaton nonpintahuatonco co no'tëquën pahuë-rërincohuënta', nitotërama'. Napoaponahuë', Yosë catahuanranco ni'ton, co aquëtë huarë' ihuarincohuë'. ⁸A'na tahuëri tataso' ténin: “Ninshipitono'sa quëchinquën sacatëranso marë',” topachina, ya'ipi sanapi ninshipitonáchin hua'huanpi. A'na tahuërinta': “Hui'tontono'sa quëchinquën sacatëranso marë',” taantahuachinaso', hui'tontono'sáchin hua'huataantapi. ⁹Yosë nohuanton ina pochin tata pë'tahuanënpita hua'huatopi. Canpoanquën nicacaso marë' napopi.

¹⁰A'na tahuëri pë'tahuaros'a huë'naitaso', hua'narahuë. Chipo mashoro'sari, chipo sanapi'sa to'quësapi hua'narahuë. To'quëtona'piro'saso', a'naquënso hui'tonpiro'sa', a'naquënso ninshipitono'sa', a'naquëonta i'coapiro'sa', inapita quënanahuë. ¹¹Naporo chachin Yosë anquëninën përarinco: “¡Cacopo!” itërinco. Itohuachincora: “Isëquë nisarahuë,” itërahuë. ¹²Naporo' anquëni itërinco: “Noya ni'quë', ya'ipi chipo mashoro'sa', chipo sanapi'sa

to'quëpisopita, hui'tonpiro'sa', ninshipitono'sa', i'coapiro'sa', inapitaráchin to'quërapí. Napano nonpintërinquënso nitotato, ni'nanso chachin a'ninquënta nicacaso marë' catahuanranquën. ¹³Ca mini Yosëco, iráca Pitiriquë ya'notëranquën. Inaquë na'pi tomaquë opotahuaton, chinotaancoso marë' acoran. Naporahuaton inaquë chachin casáchin chinotaancoso marë' sha'huitëranco. ¡Manóton huëquë pa'a! Iso no'pa quëran pipirahuaton, hua'huatëranso no'pa parti panantaquë',” itërinco, ténin Cacopo.

¹⁴Ina topachina, Naquira, Nia, inapitari itapon:

—Quiyanta mini tata chiminpachin, co huachi ma'sha tëranta maca'huaiso ya'huërinhuë'. ¹⁵Naporahuaton ipora chachin nisharo'sa pochin tata ni'nincoi huachi. ¡Pa'anpitérarincoi ni'ton, quiya marë' pahuëretaton ina nápo sacatëran! ¹⁶No'tëquën chachin Yosëri, tata ma'shanënpita, matahuaton, canpoa quëtërinpoa'. Inaso' canpoanquën, hua'huanpoapitanquën. Napoaton, ma'sona Yosë sha'huitërinquënso', niquë huachi, itopi.

Cacopo ta'arinso'

¹⁷⁻¹⁹Sa'inpitari napotërin ni'ton, Cacoposo Canaan parti panantacaso yonquirin. Pa'pin ya'huërinso no'paquë paantacaso marë' tapatarin huachi. Napanoso' a'na parti ohuicanënpita ya'iaapon pa'nin. Inaquë pa'ninso' Naquirari, pa'pin mamanshinënpita ihuarin. Ya'ipi quémopinënpitarë chachin mosharinso', ihuarin. Cacoposo' sa'inpita, hui'ninpita, inapita, camiyo-ro'saquë a'mitërin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, ya'ipi inapita quiquirin. Ya'ipi inapitaso', Patan-aranquë sacataton canarinso'. ²⁰Inapoaton Cacopori,

Napano nonpintahuaton, co sha'huita-ponahué' huëshirin. ²¹Ya'ipi ma'shanënpitarë chachin Cacoposo', ta'arin. Co hua'quiya quëranhué', Iopiratisiquë pëntoitahuatona', Carata motopiro'sa parti, notëëtërin.

Napanori Cacopo imaquirinso'

²²Cara tahuëri quëran Napanoso', Cacopo ta'arinso' nitotërin. ²³⁻²⁴Ina nitotaton, quëmopinënpitarë chachin, imaquirin. Canchisë tahuëri quëran, Carata motopiro'sa parti canquipi. Napoaponahué', naporu tashi Yosëri hué'ëncquë ya'notaton itapon: "Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërin. Tahuërian-pitahuaton Napanoso', ²⁵piyapinënpitarë chachin Carata motopiro'saquë Cacopo nincantopi. Ina motopiro'saquë inanta', huëntonënë chachin chinotopi. Napanonta ina motopiro'saquë chinotaponahué', co niquënyatërapihué'. ²⁶Cacopo quënanahuaton, chiniquën nontërin:

—¡Pa'pi co noyahué' ninan! ¡Co nonpinchitoncohué' pora! Ahuëtahuatë sanapi'sa manëso pochin hui'nahuëpita quëshiaranco. ²⁷Nonpintatonco, co sha'huitaponcorahué' ta'aiaran. ¡Co naporëhué'! Ya'huëranquë yapaantaranso sha'huitëranco naporini, noya ninontatëhua capa cancanchitërihuahué'. Pita nicatëhua': Tonton, arpa, inapita pi'nipiquë ninonchitërihuahué'. ²⁸Hui'nahuëpita, shihuëpitanta', ichita'airan ni'ton, co apinoto nonta'huaso' quëtërancohué'. ¡Co manta yonquirëhué' pochin ninan! ²⁹Nohuantërahué' naporini, ma'shátërahuë ya'ipinquëma ana'inchitëncquëmahué'. Napoaponahué', achin tashi chachin Yosë nontërinco. Inaso' tataparionta chinotërin. Hué'ëhuëquë ya'notatonco nontërinco:

"Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërinco. ³⁰Tataparin ya'huërinquë ya'nipishahuë yapantaton huësaran ni'quëhuarë', ¡co mamanshinëhuëpitaso' ihuatonco quëitonhué' pora! itërin Napanori.

³¹Napotohuachina, Cacopori Napano itapon:

—Të'huatatëncquën topinan hué'sarahué': "Paanta'huaso sha'huitohuatoso', sa'ahuëpita osëretamarinco," ta'to, naporahuë. ³²Nipirinhué', insosona tëranta mamanshinënpita matahuatëncquën, quësahuachin, ¡chimiin! Ma'sona tëranta quëmaquën nininso' quësahuato, ya'ipi quëmopinënpita ni'tonëncquë a'noquë'. Inapotaton quëpamantaquë', itërin. Napopirinhué' Cacoposo', Naquirari pa'pin mamanshinënpita ihuarinso', co nitotërinhué'. ³³Naporu' Napanoso', mamanshinënpita yoniton patë patërantarin. Cacopo në'mëtë pëinëncquë'ton ya'conin. Pipirahuaton, Cacopo cosonanënpita nininquë, ya'coantarin. Nianquën nininquënta ya'conaponahué', co mamanshinënpita quënaninhué'. Ina quëran pipirahuaton, Naquirancquën nininquë ya'huë'rë' ya'coantarin. ³⁴Naquiraso' mamanshiro'sa masahuaton, po'orin. Camiyoquë huënsëcaiso marë' nitopisoanaquë po'orin. Inapotahuaton, ina aipi huënsëtërin. Pa'pinso' ya'ipi në'mëtë pëianaquë yonipirinhué', co quënaninhué'. ³⁵Naquirari itapon:

—Tata, co huanirahuëso marëhué', ama no'huicosohué'. Sanapicoi inachintëraiso tahuëri nanitërinco ni'ton, huënsëárahue, itërin. Napanori mamanshinënpita yonisápirinhué', co quënaninhué'.

³⁶Co quënanpachinahué', Cacopo ya'huë'rë' no'huitaton Napano chiniquën nontërin.

—¿Maquëta tëhuëtëranquën ni'nan? ¿Ma'ta onpoato oshahuanahuë ni'ton, co napion cancantaton imaquirancoso'?³⁷ Ya'ipi ma'shanëhuëpita o'quiaton yoniran. ¿Ma'ta quënaparanco quëmaquën nininso'? Ma'sona quënanpatan, a'ninquëchin, quëmopinënpita notënanquë acoquë'. Quëmopinëhuëpitarinta', ni'in. Inapita sha'huichinpoa' insosona no'tëquën noninso'.³⁸ Cato shonca pi'i quëma marë' sacatërahuë. Naporo' co a'na ohuica tëranta', co a'na chipo tëranta ana'huarinhüë'. Huëntonënpita quëran, co a'na carniro tëranta', capitëranquënhüë'.³⁹ Ni'niro'sari pë'tahuanënpita tëpahuachinara, co onporo tëranta a'nota'huanquënso marë' quëshiranquënhüë'. Caoranquën masahuato, acoantarahuë. Tahuërihuë nipon, tashihuë nipon, ihuatohuachinanta', ca apahuëretëranco.⁴⁰ Tahuëri nipachina pi'i acorinco, tashinta nipachina sëhuën acorinco. Pë'tahuaro'sa a'paito, huë'ëi natanahuë. Inapoato nohuantaso' parisitërahuë.⁴¹ Cato shonca pi'i quëma marë' sacatato, ya'ipi inapita ahuantërahuë. Cato hui'nanpita marë' shonca catapini pi'ipi sacatërahuë. Pë'tahuanënpita marënta', saota pi'i sacatërahuë. Naporahuaton, apira apira pochin nisha nisha cana'huaso sha'huitëranco.⁴² Apraan chinotërinso catahuarinco. Tata Isaconta', inachachin chinotërin. Co'so' ina catahuarincohuë naporini, topinamiáchin ya'huërahuëquë a'pa'itoncohuë'. Yosëso nipirinhüë', parisitërahuëso' nitotërin. Chiníquën sacatato ma'sha ya'huëtërinco'sonta', nitotërin. Napoaton achin tashi pënëninquën, itërin Cacopori.

Cacopo, Napanorë' anoyatopiso'

⁴³Cacopori napotohuachina, Napano'so' tapon:

—Isopita catoro'saso', hui'nahuëpita. Isopita hua'huaro'santa shihuëpita. Pë'tahua huëntono'santa', caquën. Ya'ipi isëquë ni'nanso', caquënáchin. Napoaponahuë', hui'nahuëpita catahua'huaso marë' ya'ipi quëchi nipachin. Shihuëpitanta quëchi.

⁴⁴Napoaton huëquë pa'a Yoscoarë' niitatë anoyata'a. Catonpo chachin anoyatërehuaso ayonquiinposo marë' inapoa'a, itërin.⁴⁵ Napotohuachina, Cacoponta', "Noyapa'," tëcaton, a'nara na'pi manin. Ina masahuaton, onë pochin ahuanirin.⁴⁶ Naporo' quëmopinënpita camairin:

—¿Na'piro'sa yontonco'! itërin. Itohuachina, ya'ipiya quëran na'piro'sa yontonpi. A'mitë a'mitëtahuatona', panca imopi. Ina quëran, ya'ipiya coshatopi, na'piro'sa a'mitë a'mitëtopiso pirayan coshatopi.⁴⁷ Napanoso' inaora nanamënquë, ina ro'të nohuitaton, "Quicaro Saatota," itërin. Cacoporiso nipirinhüë', inaora nanamënquë ina ro'të chachin, Carata, itërin.⁴⁸ Naporo' Napano tapon:

—Iso na'piro'sa imorëso', catonpo chachin ayonquiarinpo Yoscoarë' ta'të ipora tahuëri anoyatëre'so'. Napoaton, ina no'paso' ipora huanta Carata, itopi.⁴⁹⁻⁵⁰ Naporahuaton Mispa itopi anta': "Nipatohuatë, co huachi niquënanarihuë'. Napoaponahuë', Siniro chachin ni'inpó'. Co insonta ya'huëre'quë naporëso ni'pirinpohüë', Yosë chachin ni'inpó'. Napoaton ama hui'nahuëpita no'huiton aparisitëquësohuë'. Ama aquëtë chachin sanapi'sa maantaquësohuë'. Ina marë' Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco," itërin. Ina naporinso marë' ina pochin ina no'pa' nohuitopi.

⁵¹Napanoso' aquëtë chachin Cacopo sha'huitaantarín:

—Ni'quë'. Na'pi imorahuëso ya'huëarin. Onë pochin na'pi

ahuanirahuésonta ya'huarin. Ya'huë-rëhuaso huáncana inapita acorahuë.⁵² Inapita ayonquiarinpo ama quémanta ma'sha onpotancoso marëhuë!, isëquëran pëntonquësohuë!. Co ca tëranta ma'sha onpota'huanquënso marë! isëquëran pëntona'huaso ya'huërinhuë!.⁵³ Canpo capini nanan ya'huëhuachin, Yosë chachin anitochinpo!, inquënposona tëhuërëso!. Ina Yosë chachin quëmaquën tata masho Apraan, chinotërin. Caquën tata masho Nacoronta chinotërin. Inquënposo tëhuëhuatë!, ina chachin ana'inchinpo!, itërin. Napotihuachina, Cacoposo!: “Caquën tata chinotërinso ni'sárinco ni'ton, co napoarahuë!,” tënin.⁵⁴ Inapoaatona anoyatohuachinara, Cacoposo inaquë chachin Yosë chinotacaso marë! ma'sharo'sa tëparin. Nani Yosë chinotohuachinara, quëmopinënpita ichicoshatërin. Ya'ipiya coshatopi. Nani coshatohuachinara, inaquë chachin huë'ëantapi.

⁵⁵Tahuëririnquë tashíramiachin Napanoso! huënsëintarahuaton, hui'ninpita, shinpita, inapita apinora'piarin: “Yosë catahuainquëma noya paco!,” itahuaton ya'huërinquë pa'mantarin huachi.

Cacopo, Isaorë' niquënanpiso'

32¹⁻² Napano piyapinënpitarë chachin pa'mantahuachina, Cacoponta piyapinënpitarë chachin paantarin. Paasoi Cacoposo!, Yosë anquëninënpitari nacapirin. Inapita quënanahuaton, tapon: “Isopitaso!, Yosë sontaronënpita huënton. Catahuainacoso marë! a'paimarinso!,” tënin. Napoaaton ina ro'tëso!: Maanain^o, itërin.

³⁻⁴ Naporo! Cacoposo!, comisiono'sa Isao sha'huitacaiso marë! Sëir no'paquë a'parin: “Iya'hua huënantárin ni'ton,

iso pochin nanan a'patiarinquën: ‘Ca iya masho huënantárahue. Ma'sona quëma camaitëranso nisarahuë. Cato shonca pi'ipi api Napano ya'huërinquë yacapatërahue. ⁵Na'a ohuacaro'sa!, moraro'sa!, ohuicaro'sa!, inapita ya'huë-tërinco. Piyapinëhuëpitanta!, quëmapi'sa!, sanapi'sa!, ya'huëtërinco. Iso nanan, a'pataranquën noya ninicatë ya'huëantacaso marë! tënin,’ itoco!,” itërin. Napotahuaton a'parin.

⁶Comisiono'sa huënantahuachinara, Cacopo sha'huitiintapi:

—Iya masho Isao nicapoi a'parancoi ni'toi, pa'nai. Huë'saranso nitotaton, inaora chachin nacapiinquënso marë! huë'sarin. Catapini pasa quëmapi'sari imaquiarin, itiipi.⁷⁻⁸ Ina natanahuaton, Cacoposo pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton yonquirárin. Yonquirárin quëran, piyapinënpita, ohuicanënpita, ohuacanënpita, camiyonënpita, inapita cato huënton acorin. “Iya mashori, a'na huënton ahuëhuachina!, a'na huëntonso ta'ararin,” ta'ton naporin.

⁹Ina quëran iin të'huataton, iso pochin Yosë nontërin: “Sinioro, quëmaso Yosëinquën. Tata masho Apraan chinotërinquën. Tata Isaconta chinotërinquën. Quëma sha'huitëranco ni'ton, ya'huërahuëquë huë'sarahuë. Quëmopinëhuëpita ya'huërinquë huë'sarahuë. Naporahuaton: ‘Ca nohuanton noya pa'saran,’ itëranco.¹⁰ Tëhuëinchachin co noyacohuë! ni'to, co nosoroancoso! ya'huërinhuë!. Co no'tëquënáchin catahuaancoso ya'huëpirinhuë!. Iráca ya'huërahuë quëran pipipo, Cortaniquë pëntoitërahue. Naporo! co ma'sha tëranta quëparahuë. Pitananëhuëro'coáchin pa'nahuë. Napopirahuë!, iporasos! cato huënton pochin hua'anëntërahue. ¹¹¡Nosoroatonco Sinioro iya

^o 32.1-2 *Maanainso!*: Cato huënton sontaro'sa!, tapon naporin.

masho Isao quëran, nicha'ëco! Nani huë'sarin ni'ton, ahuërahuatonco, sa'ahuëpita, hui'nahuëpitarë'co chachin niqutohuachinco. ¹²Nani quëma chachin, catahuancoso marë' a'ninquëchin sha'huitëranco. Naporahuaton, shihuëpitanta caquëran pipipisopita, inotëra'huaya pochin na'acaiso' sha'huitëranco. Marë yonsanquë inotërahuaya ya'huërinso', co pichicasohuë'. Ina pochin na'acaiso' nani sha'huitëranco," itërin.

¹³Naporo tashi inaquë Cacopo huë'ërin. Tahuëririnquë capayatahuaton, ya'cariya ya'huërinso'pita quëran, pëtahuaro'sa huayonin. Iin masho Isao nicanacaso marë' huayonin: ¹⁴⁻¹⁵Cato pasa chipo sanapi, cato shonca chipo, cato pasa ohuica, cato shonca carniro, cara shonca camiyo paya nasha huai-piso hua'huinpitarë chachin, catapini shonca ohuaca', shonca toroa'hua, cato shonca mora sanapi nininso', shonca mora quëmapi, inapita.

¹⁶Inapita huayonahuaton, piyapinënpita quëtërin a'na huënton a'na huënton quëpacaiso marë'. Co'huara pa'shátërasoi-huë', ma'sona nicacaisonta sha'huitërin:

—Canpitaso quëchitoco'. A'na huënton'ton pa'in. Amasha aquëmiachin nipachin a'na ya'huëre', paanta'in. Ama napopináchin pacosohuë', itërin. ¹⁷⁻¹⁸Quëchinamën huënton quëpana'pi sha'huitërin:

—Iya masho Isao nacapiatënquën natanpachinquën: “¿Inta quëmaso' hua'anën? ¿Intohuata pa'saran? ¿Inquënta pë'tahuaro'sa quëpaaranso'?” itohuachinquën, quëmari iso pochin sha'huitëquë': “Isopita pë'tahuaro'saso', quëma marë' quësarahuë. Cacopo a'patiarinquën. Inaso', quëma piyapinën pochin cancantërin. Nani inanta piquëran huë'sarin,” itëquë', itërin. ¹⁹A'napita huënton quëpana'piro'santa', sha'huitërin:

—Canpitanta iya masho Isao quënanpatama', inachachin sha'huitoco'. ²⁰Nani sha'huitohuatama', napotaantaco': “Inaora chachinso', piquëran huë'sarin,” itoco', itërin.

Isopochin yonquiaton Cacopo naporin: “Isopita pë'tahuaro'sa quëtato no'huirincoso asanoarahuë. Ina piquëran caora chachin ni'sarahuë. Tapona inapotërahuëso marë' inanta noya nontaantarinco,” tënin yonquinënuë. ²¹Inapoaton Isao quëtacaso'ton, aquëchitërin. Inaoraso nipirinuë', huë'ëcaso marë' ya'huëarinquëranchin quëparitërin.

Cacopo anquënrë nipanirinsó'

²²⁻²³Napoaponahuë', naporo tashi chachin co'huara huë'ëshátërasoihuë', Cacoposo' huanirin. Huanirahuaton, cato sa'inpita, cato cosonanënpita, inapita ayontonin. Shonca a'na hui'ninpitanta inaquë chachin ayontonin. Ayontonahuaton Capocoi' pëntoinantaquëchin, apëntoitërin. Ya'ipi pë'tahuanënpita, ya'ipi ma'shanënpita, inapitarë chachin aquëtëran a'parin.

²⁴Cacoposo' inaora quëparitohuachina, a'nara quëmapi ya'norin. Inarë tahuërianpitaquë huarë' nohuantaso' nipanipi. ²⁵Napoaponahuë quëmapi ya'norinsoso', co Cacopo minsëcaso nanitërinhuë'. Co nani-tatonhuë', Cacopo tonaransën, ahuëtërin. Catantën nipaquëtërintaquëchin ahuërin ni'ton, notohuëtërin. Nipaniso' napotërin. ²⁶Quëmapi ya'norinsoso', Cacopo itapon:

—A'poco huachi, nani tahuëririarin, itërin.

—Co'so' noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitohuatancohuë', co a'poaranquënhuë', itërin inarinta'.

²⁷—¿Ma'ninquënta quëmaso'? itaantarin quëmapi'.

—Cacopo itërinaco, taantarin inanta'. ²⁸Naporo' ina quëmapi'riso' itapon:

—Co huachi Cacopo itarinënhuë'. Ipora quëran huarë' Israiro itarinën. Yosë chinitëran, piyapi'santa chinitëran. Chinitaton canatëran ni'ton, ina pochin nohuitarinën, itërin.

²⁹—Iporaso' quëmanta' nininën sha'huitoco, itërin Cacopori. Napotopirinhuë', inariso itapon:

—Co quëmaso' nininëhuë' natanancoso ya'huërinhuë', itërin. Ina quëran inaquë chachin Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin. ³⁰Napoaton Cacoposo' ina ro'të aninahuanin: “Pinoiro^p,” itërin. “Isëquë chachin, Yosë nirayarahuë. Ina niponahuë' co chiminahuë’,” ta'ton, ina pochin ina ro'të nohuitërin.

³¹Pi'i pipiriahuasos', Pinoiro quëran huë'sarin huachi. Catantëntaquëchin, tonaransë notohuëtërin ni'ton, sonpariarin. ³²Napoaton iso quirica ninshitasoco huarënta Israiro shinpitaso', ma'sharo'sa catantëntaquë pancarin ipatë ya'huëtërinso', co ca'pihuë'. Inaquë Cacopo ahuëpi ni'ton, co ca'pihuë'.

Cacopo Isaorë' nanan anoyatopiso'

33 ¹Cacoposo', Isao catapini pasa quëmapi'sarë chachin huë'sarin ni'nin. Ina ni'sahuaton, cara huënton hui'ninpita acorin. Niataquë a'na huënton, Naquirataquë a'na huënton, cosonaro'sataquë, a'na huënton. ²Cosonaro'sa'ton hua'huinpitarë chachin aquëchitërin. Ina quëran Nia hua'huinpitarë chachin ahuancanatërin. Naquiraso', Cosirë' piquëran acorin. ³Inaporahuaton, Cacoposo quëchitërin. Iin masho ya'cariapon pochin, canchisëro mosharin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton mosharin.

⁴Cacoposo' të'huaton naporin. Napotopirinhuë' Isaoriso', ta'aquirahuaton iin iporin. Iporahuaton, apinorin, naporin. Cato chachin noya ancantatona', nina'nëtopi. ⁵Ina quëran Isaoso', sanapi'sa', hua'huaro'sa inapita ni'nin. Ni'sahuaton iin natanin:

—¿Isopita po'? ¿Inpitata? itërin.

—Hui'nahuëpita ta'a. Yosë nohuanton ya'huërinso', tënin Cacopo. ⁶Naporo' cosonaro'saso hua'huinpitarë chachin, Isao huëcapaipi. Ina notënanquë huë'sahuatona', isonpi. Isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshaiipi. ⁷Ina quëran Nia ya'huëre' hua'huinpitarë chachin, inapoantapi. Piquëran Cosiso', a'shinë chachin, huë'sahuatona', Isao notënanquë inahuanta inapoantapi.

⁸Ina quëran Isaoso', Cacopo natanin:

—¿Ma'marëta ina nápo pë'tahua huëntono'sa a'paransopita, nacapirimarahuë? itërin.

—Noya ninicatë ya'huantacaso marë' a'patëranquënsopita, itërin Cacopori.

⁹—Ama iya'hua napoquësohuë'. Canta ya'huëtërinco chachin. Co quëtaancoso ya'huërinhuë', itërin Isaori. ¹⁰Itopirinhuë', Cacoposo' taantarin:

^p 32.30 *Pinoiroso'*: Yosë ya'pirin tapon naporin.

—Ama iya masho napoquësohuë'. Tëhuëenchachin noya ninicatë ya' huan-tacaso nohuantohuatan, onpopionta maquë ta'a. Quëmaora chachin noya nontaantarancoso' nicato, Yosë chachin napotërincocho pochin cancantërahuë.¹¹ Yosë nohuanton ma' huanahuë, co manta pahuantërincohuë'. Napoaton, quëshiranquënsopita, onpopionta maquë', itërin. Napotápaton Isao anohuantërin. Ya'ipi a'patërinso'pita manin huachi.

¹²Ina quëran Isao taantarin:

—Noyapa'. Huëquë nipachin carinquën ca'tainquën pa'a, itërin. ¹³Napotohuachina, Cacoporiso itapon:

—Tëhuëenchachin iya masho nosoroatonco napotëranco. Nipirinhuë' hui'nahuëpita hua'huaro'saráchin. Ohuicarosa', ohuacaro'sa', inapitanta nasha hua'huatopiso ya'huërin. Manon quëpahuatëso', a'na tahuëri maréachin nanitërin, ohuica'huaro'sa taquicaiso'.¹⁴ Noya quëmaso' pataquë topirahuë. Quiyaso nipirinhuë' oshaquëranchin pacapoi. Hua'huaro'sapitarë'coi, pë'tahuaro'sapitarë'coi oshaquëran pa'sarai. Co hua'quiya quëranhuë', Sëir parti cantoontapatëinquën, inaquë niquënaantarihua huachi, itërin.

¹⁵—Noyapa'. Naporan ni'quëhuarë', quëchitota'i nipachin. Nipirinhuë' ca'tainquënso marë' caraya piyapinëhuëpita pachi, itërin. Itopirinhuë', Cacoposo taantarin:

—Ama iya napoquësohuë'. Noya quiyaora pa'sarai, itërin. ¹⁶Napotohuachina, Isaoso piyapinëpitarë chachin Sëir parti paantarin.

¹⁷Cacoposo nipirinhuë', Socoto parti pa'nin. Inaquë pëitacaiso marë'

piyapinëpita camairin. Naporahuaton, pë'tahuanënpita na'icaiso marë' tanpora'huaro'sa anitërin. Napoaton, ina no'pa' "Socoto"¹⁸ itërin. Inaquë hua'quimichin ya'huërin. Ina quëran Cacoposo', ya'ipi huëntonënë chachin Siquimo ninano notënanquë pa'nin. Inaquë nëmëtë pëiro'sa otëantarin. Inapoaton Patan-aran quëran huë'ninso', Canaan no'paquë noya canquirin. ¹⁹Nëmëtë pëiro'sa otënpiso' no'pa', Cacoposo' pasa coriqui marë' pa'anin. Ina no'paso', a'na quëmapi Amoro itopiso' hui'ninpitari hua'anëntopirinhuë', pa'antërin. Inaso', a'nara hui'nin ya'huëtërin, Siquimo itopi. ²⁰Ina piquëran Cacoposo', Yosë chinotacaso marë' a'nara artaro ninin. Ina nisahuaton aninahuanin: Ir Iroi Israiro', itërin.

Siquimori Tina tapiton po'orinso marë' i'huëretopiso'

34 ¹Cacopo hui'nin Niaquëya ya'huëtërinso', Tina itopi. Ina nanontohuachina, a'na tahuëri Siquimo ninanoquë nanon capini nini'cai marë' pa'nin. ²Inaquë ni'so', Siquimori ni'sahuaton noyarin. Inaso', sha'huitëranquëmaso chachin Amoro hui'nin. Amoroso', hua'an ya'conin. Ipo piyapi ni'ton, ya'ipi iporo'sa hua'anëntërin. Siquimori Tina co nohuanchachinpirinhuë' ichihuë'ërahuaton, po'orin. ³Napoaponahuë', pa'pi nohuantërin. Napoaton Tinari nohuantacaso marë' ma'pitaso ninin. ⁴Naporo chachin Siquimoso' pa'pin itapon:

—Paaton tata, Tina maca'huaso marë' pa'pin nontoonquë'. Quëmpinënpitanta nontoonquë'. Ina pa'pi nohuantërahuë, itërin.

¹⁸33.17 *Socotoso'*: Tanpora'huaro'sa', tapon naporin. ¹⁹33.20 *Ir Iroi Israiroso'*: Yosëso', Israirori chinotërinso', tapon naporin.

⁵Cacoposo' hui'nin po'opiso' nitotapohanahué', co manta téninhué'. Hui'ninpita pè'tahuario'sa a'pairapi ni'ton, co manta téninhué'. Inapita canquiai huaré' sha'huitacaso' yonquirin. ⁶Siquimo pa'pinso' Cacopo nontacaso maré' pa'nin. ⁷Cacopo hui'ninpita huénantahuachinara, napopiso' natantopi. Natantahuatona', pa'pi no'huitopi. Siquimori oshina co mashátëraponahué', ichihué'ërin ni'ton, napopi: "Inapoaton inaso', isirairo'sanpoa panca tēhuëtërinpoa'. ¡Co onporonta inapocaso ya'huërinhué'!" topi. ⁸Amoroso nipirinhue', inapita nontaton napotërin:

—Hui'nahué Siquimo itërahuëso', oshiparima pa'pi nohuantërin macacaso maré'. Onpopionta quëtoco'. ⁹Inapoa-tēhua', ya'huëa'ahua topirahué. Napohuatēhua', quiyanta canpita hui'nama macapoi. Canpitanta', quiya hui'nahuëi masarama'. ¹⁰Isëquë quëparitatoma', quiyapitaré' ya'huëco'. Iso no'paquë ya'huatoma sacatoco'. Nohuantëramaso' pa'anco'. No'panta yapa'anpatama', pa'anco', itërin.

¹¹Siquimonta huanirahuaton, nonsarin huachi:

—Tata napotërinquëmaso', nohuantoco ta'a. Onposo' natanpatamacoco quëtaranquëma'. ¹²Sanapi maré' pahuëretëre quëran na'con na'con apahuëretohuatamacoco noya, co ma'shahué'. Naporahuaton ma'sona nicana'huanquëmaso' natanpatamaconta', quëtaranquëma'. Onpopionta cari mai, topirahué, ténin.

¹³Napopirinhue', inapitariso oshina na'linin ni'ton, i'huëretacaiso maré' yamonapi. Napoaton Siquimoso' pa'pinë chachin noyasha nontatona itapona':

¹⁴—Noya nipirinhue'. Co quiyaso' nanitëraihue' co marchuan quëmapi oshihuëi quëta'huaiso'. Quëtërai naporini, quiya marëso' pa'pi taparo niitonhué'. ¹⁵Ya'ipinquëma quiya

pochachin marchuanama huaré' canpita naporamaso nisarai. Nohuantohuatama', ya'ipi quëmapinquëma marca niacotoco nipachin. ¹⁶Naporo huaré' tēhuëchinsos', canpitanta hui'nahuëi masarama', quiyanta canpita hui'nama masarai. Inapohuatēhua a'na huëntoínchin pochin nisarēhua huachi. ¹⁷Nipirinhue', co'so' nohuantohuatama-hue', isëquëran pipiarai. Oshihuëinta macatoi, quëpaarai, itopi.

¹⁸Napotohuachina Siquimoso' nohuantërin. Pa'pionta nohuantërin. ¹⁹⁻²⁰Cacopo hui'nin pa'pi nohuantaton Siquimoso', a'naroáchin natëtërin. Inaso', ya'ipi Amoro hui'ninpita quëran chini chiniquënanantërin. Napoaton, pa'pinë chachin ninano ya'coanaquë pa'pi. Inaquë ya'huëhuano'sa niyontonpi, ma'sha yonquiatona anoyatacaiso maré'. Ya'huëhuano'sa niyontonpachinara, itapona':

²¹—Pasopitaso' noyaro'sa'. Pancana no'pa' ya'huëtërinpoa ni'ton, inapitanta yacapatënënpoa' pa'anapona'. Canpoanta nanitarihua inahua hui'ninpita macacaso'. Ya'huëre' inapitanta canpoa hui'nanpoa nanitapi macacaiso'. ²²Napoaponahué' inapoa-tēhua ya'huëcaso maré', ya'ipi quëmapinpoa marchuanacaso' nohuantopi. Inahua napopiso chachin canpoanta nicacaso' nohuantopi.

²³Inapohuatēhua', ya'ipi ya'huëtopiso canpoanquë nisarín. Pè'tahuanëna', ma'shanëna', ya'ipi inapita canpoanquë nisarín. Huëco nohuantoco inapoa'ahua'. Napohuatēhua', inapitaso canpoarë' ya'huëcaiso maré' quëparitapi, itopi. ²⁴Siquimo pa'pinë chachin napopiso natanatona', nohuantopi. Napoaton ya'ipi quëmapi'sa chiniquëno'sa nipiso', marca niacotopi huachi.

²⁵Niacotopi quëran cara tahuëritapaso', Cacopo hui'ninpita Siquimo ninanoquë

pa'pi. Simion, Nihui, inapita itopiso' pa'pi. Inapitaso', Tina yo'inamiáchin nipi. Ya'huéhuano'sa marca niacotopiso', pa'pi iquitopi. Inapoasoi chachin pa'sahuatona', sahuéninénaqué ya'ipi quémapi'sa tēpaconpi. Co noyachátē-rasoihué' ahuétopi ni'ton, co chinitopihué'. ²⁶Amoronta', Siquimoré chachin tēpapi. Inapotahuatona', Siquimo pēinén quéran Tina masahuatona', pa'pi huachi. ²⁷A'napita iinpitanta canquirahuatona', ya'ipi quémapi'sa nani tēpapi ni'ton, ninanoqué ma'sha ya'huérinso mamiatopi. Oshina Siquimori tapirinsó maré', i'huérētata inapotopi. ²⁸Ya'ipi ohuicānēna', ohuacanēna', moranēna', inapita matopi. Ya'ipi ninanoqué ya'huérinso', aipiraonta ya'huérinso', mapi. ²⁹Pēiro'saqué ma'sha ya'huérinsopitanta', ya'ipi ihuatopi. Naporahuaton ya'ipi hua'hua-ro'sa', sanapi'sa', inapitanta masahuatona quēpapi. ³⁰Simion, Nihui, inapita huénantahuachinara, pa'pinari itapon:

—Canpitaso napoatoma', sacai anoyata'huaso nitēramaco. Canano'sa', huiriséro'sa inapitaso', ya'huéhuano'sa'. Naporamaso natantohuachina', no'hui-ponaco caso huachi. Nihuēntonahuatona ahuēaponaco. Caso co na'ashahué' piyapinéhuépita ya'huétērincó ni'ton, ya'ipinpoa tiquiaponēnpoa', itērin.

³¹Napotopirinhué', inapitariso itaantapi:

—¿Monshihuanté paya pochin oshihué nitacaso' nohuantopiranhué' ti? itopi.

**Yoséri Pitiriqué Cacopo
noya ya'huécaso maré'
sha'huítērinsó'**

35 ¹Naporo' Yoséri Cacopo hué'énqué ya'notaton, camairin: “Caso Yoséco. Iráca iya masho Isao ta'ananpisén ya'notéranquén. Pitiriqué

paantaton, inaqué ya'huéconqué'. Inaqué canconpatan, chinotaancoso maré' a'nara artaro niqué',” itērin. ²Napotohuachina Cacoposo', ya'ipi hui'ninpita, sa'inpita, piyapinénpita, inapita camairin:

—Ya'ipi nisha nisha mamanshiro'sa chinotēramaso', a'poco'. A'poatoma quëshico pa'pitahua'. Naporahuaton amarahuatoma', noya nininsó i'nan-piraco'. ³Manóton Pitiriqué pa'ahua'. Inaqué Yosé chinota'huaso maré' artaro nica'huaso ya'huérin. Iráca nanan ya'huétaponco, Yoséso na'con catahuarinco. Naporahuaton, itohua itohua pa'nahuéqué, ca'tanatonco catahuarinco, itērin.

⁴Napotohuachina, nisha nisha mamanshinēna moshapiso quëshipi. Pētē-huératéro'santa moshapiso quëshipi. Ya'ipi inapita Cacopori Siquimo ninano ya'cari', pa'pitērin. A'nara insina nara pirayan, pa'pitērin. ⁵Pa'pachinara, Yosé nohuanton, nisha nisha ninanoro'saqué ya'huépisopita pa'pi tē'huapi. Napoatona co nanitopihué' Cacopo hui'ninpita, imatona i'huérētacaiso'.

⁶Cacoposo' huéntonēné chachin, pa'sápatona', Noso ninanoqué canconpi. (Ina ninanoso', Pitiri itopi anta', Canaan parti ya'huérin.) ⁷Inaqué canconahuaton, artaro ninin huachi. Inaqué Yosé chinotērin ni'ton, ina ro'té aninuhanin: “Iri Pitiri's” itērin. Iráca iin tē'huataton ta'ananpihuachina, inaqué chachin Yoséri hué'énqué ya'notērin ni'ton, napo nohuítērin.

⁸Nipica piyapiné Tipora itopisonta chiminpachina, inaqué chachin pa'pitopi. Insina nara pirayan pa'pitopi. Pitiri ninano ya'cariya, inapotopi. Cacopori inanta aninuhanin: “Na'néi' insina,” itērin.

⁵ 35.7 Iri Pitiriso': Pitiriqué ya'huérinso Yosé, tapon naporin.

⁹Cacopo Patan-aran quëran huë-nantahuachina, Yosëri naquëranchin inaquë ya'notaantarín. Ya'notaton noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin. ¹⁰⁻¹²Iso pochín sha'huitërin:

“Quëmaso' Cacopo itërinën.
Co huachi ina pochín nohuitari-
nënquënhuë'.

Ipora quëran huarë' Israiro
itarinën,” itërin.

Ina quëran nininën canpiatahuaton itaantapon:

“Caso Yosëco, ya'ipi nanitapa-
rahuë.

Notohuaro' hui'nánpita ya'huë-
chinquën.

Shiparinpitanta', hua'huayátë-
rahuë ya'huë'ina'.

Quëmá quëran, a'na nacion
pipipon.

Naporahuaton, shiparinpitanta
na'a huëntono'sa nicapona'.

A'naquën shiparinpita, copirno
ya'conapona'.

Tata masho Apraan, tataparín Isaco,
inapita iso no'pa' ahua'anëntërahuë.

Ina chachín quëmanta quëchin-
quën.

Shiparinpitanta iso no'pa chachín
hua'anëntapona',” itërin Yosëri.

¹³⁻¹⁴Napotahuaton pa'pachina, Caco-
poso' a'nara na'pi masahuaton onë
pochín ahuanirín. Yosëri nontërintaquë
chachín ahuanirín. Ina quëran toma',
huino, inapitaquë opotahuaton, Yosë
marë' acorín. ¹⁵Iráca nohuitërinso
chachín ina ninanoso', Pitiri itërin.

Naquira chiminínso'

¹⁶⁻¹⁷Hua'quimiachín inaquë ya'huë-
rapi quëran paantapi. Pa'sápatona',

Iporata ninanoquë ya'caritopi huachi.
Inaquë Naquiraso', pa'pi parisë quëran
huaiton, co'chachín ninín. Napoaso
ahuaitona'piri itapon: “Ama pa'yan-
quësohuë', quëmapi chachín huai-
yantaran,” itërin. ¹⁸Napotopirínhuë',
Naquiraso' yachiminín huachi. Nani
yachiminahuaso', hua'huin nininën
acotërin: Pin-oni' itërin. Itopirínhuë',
Cacoporiso', Mincamin' itërin. ¹⁹Inapo
chimintërin Naquira. Napoaton Iporata
ira pirayan pa'pitopi. (Iporataso ipora
marë', Pirín itopi.) ²⁰Naquira pa'pita-
huaton, po'oronën aipi Cacoposo' Panca
ra'pi ahuanirín. Ina na'pi ahuanirín
quëran, Naquira po'oronën nohuitopi.

²¹Inaporahuaton, Israiroso paantarín.
Itiri tori aquëcha, ya'huaantacaiso marë'
në'mëtë pëinëna ótëenpi. ²²Inaquë hua'-
quimiachín ya'huëpi. Inaquë chachín
Nopinoso', pa'pin cosonanën Pira itopiso
monshitaton, ichihuë'ërin. Ina natan-
tahuaton, Israiroso pa'pi no'huitërin.

Cacopo hui'ninpita ninínso'

Cacoposo' shonca cato hui'ninpita
quëmapi'sa ya'huëtërin. ²³Niaquëya
nipisopitaso' isopita: Paninanso' Nopino,
ina quëran, Simion, Nihui, Cota, Isacaro,
Saporono, inapita. ²⁴Naquiraquëya nipiso-
pitanta isopita: Cosi, Mincamin, inapita.
²⁵Naquira piyapínën Pira itopisoquënta
isopita: Tano, Nipitari, inapita. ²⁶Nia
piyapínën Siripa itopiquënta', isopita:
Caro, Asiri, inapita. Ina nápo Cacopo
hui'ninpita ya'ipiya quëran ya'huëpi.
Ya'ipi pochín Patan-aranquë nasitopi.

Isaco chiminínso'

²⁷A'na tahuëri Cacoposo' pa'pin
ya'huërinquë pa'nin. Inaso', Mamiriquë

⁹ **35.18** *Pin-oniso'*: Na'con na'con aparisitërincoeso hua'hua, tapon naporín. ¹⁵ **35.18** *Mincaminso'*: Pa'ya pa'yatërahuëso hua'hua, tapon naporín.

ya'huërin. Ina ninanoso' Arapa itopi anta'. Naporahuaton ina chachin Ipron itomantapi. Inaquë Apraan, Isaco, inapita ya'huëpi. ²⁸Pasa posa shonca pi'ipitaso', Isaco chiminin. ²⁹Noyá mashoya nicaquë huarë' chiminin. Chiminpachina, hui'ninpita Isao, Cacopo, inapitari nipa'pichantopiso' naninquë po'mopi.

Isao quëran pipipisopita

36 ¹Isao quëran pipipisopita sha'huichinquëma'. Inaso', Itomo itopi anta'. ²⁻⁵Isaoso' Canaan sanapi'sa manin: A'naso', Ata itopi. Inaso', Iron hui'nin. Ironta', Iti huënton piyapi. Inaquëya Isao hui'nahuanpachina, Iripasi itërin. A'na sa'ionta Aoripama itopi. Inaso', Ano hui'nin, Sipion shiin. Inaquëyanta hui'nahuanpachina, isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Isaoso', Ismaïro hui'nionta manin, Pasima itopiso'. Inaso', Nipayo oshia'huain. Inaquënta hui'nahuanpachina, Niohuïro, itërin. Ina nápo hui'ninpita Canaan parti ya'huëapon nasitopi.

⁶Isaoso' Cacopo patahuaton, a'na parti ya'huapon pa'nin. Sa'inpita, hui'ninpita, yaipi inarë ya'huëpisopita quëparin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, inapita Canaan parti ya'huapon pochin canarinsonta', ya'ipi quiquirin. ⁷Cacoponta', napopin chachin ma'huanin ni'ton, co huachi nanitopihuë inaquësáchin ya'huëcaiso'. Pastonta pë'tahuanëna capacaiso co huachi nanipihuë ni'ton, nia'popi. ⁸Inapoaton, Isaoso Sëir motopiro'sa parti pa'nin ya'huapon. Sha'huitëranquëmaso chachin Inaso', Itomo itopi anta'.

⁹Ina nápo Isao hui'ninpita ya'huëtërin. Inaso', ya'ipi itomoro'sa shima-shonën. Inapitaso', Sëir motopiro'sa parti ya'huëpi. ¹⁰Sha'huitëranquëmaso

chachin, Isaoso Ataquëya hui'nahuan-ninso', Iripasi itërin. Ya'huëre' Pasi-maquëya nininso', Niohuïro itërin. ¹¹Iripasi hui'ninpitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, inapita. ¹²Inapitaso' Ata aminpita. Iripasiso', a'na cosonanën ya'huëtërin Timona itopi. Inaquëya hui'nahuanpachina, Amarico itërin. ¹³Niohuïro hui'nipitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Pasima aminpita. Pasimaso' sha'huitëranquëmaso chachin, Isao sa'in ninin anta'. ¹⁴Aoripamaquënta', Isao hui'nahuaninsopitaso': Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Aoripamaso', Ano hui'nin, naporahuaton Sipion shiin.

¹⁵⁻¹⁹Isao shinpita huëntono'sa hua'a-nëntopisopitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, Cori, Amarico, inapita. Sha'huitëranquëmaso chachin Isao paninanënso', Iripasi itopi. Ina hui'ninpitaso', Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa, hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapita Ata aminpita. Niohuïronta Isao hui'nin chachin ninin. Ina hui'ninpitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa, hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapitaso', Pasima aminpita. Sha'huitëranquëmaso chachin Ano hui'nin Aoripama itopiso hua'huinpitanta', isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Inapitanta Isao shinpita huëntono'sa hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi ina hua'ano'sa', Isao shinpita. Isaoso', Itomo itopi anta'.

²⁰⁻²¹Co'huara Isao inaquë pa'shátë-raponhuë', a'nara Or huënton piyapi Sëir itopiso'ton inaquë ya'huërin. Quëmopinënpitarë chachin ya'huërin. Ina hui'ninpitaso', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Inapita'ton Itomo no'paquë Or huënton hua'ano'sa ya'conpi. Inapitaso'

Sëir quëran pipipisopita ya'huëpi.
²²Notan hui'ninpitaso', isopita: Orin, Iman, inapita. Notan oshinso', Timona itopi.
²³Soparo hui'ninpitanta', isopita: Arapan, Manaato, Iparo, Sipo, Onan, inapita.
²⁴Sipion hui'ninpitanta isopita: Aiya, Ano, inapita. Ina Ano chachin, inotëro parti pa'pin moranënpita a'pairin. Inapita a'paiaso', no'pa quëran i'sha pipirinsopita quënanin.
²⁵Anoso', a'na hui'nin ya'huëtërin, Tison itërinso'. Naporahuaton, a'na hui'nin sanapi, ya'huëtërin. Sha'huitëranquëmaso chachin inaso', Aoripama itërin.
²⁶Tisonta hui'ninpita isopita: Intan, Ispan, Itëran, Quiran, inapita.
²⁷Isëri hui'ninpitanta isopita: Piran, Saapan, Acano, inapita.
²⁸Tisan hui'ninpitanta isopita: Osi, Aran, inapita.
²⁹⁻³⁰Or huënton hua'ano'saso', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Ina nápo Or huënton hua'ano'sa ya'huëpi. A'naya a'naya huëntonënaquë, hua'an ya'conpi. Sëir parti napopi.

Itomo no'paquë copirnoros'a ya'conpiso'

³¹⁻³²Co'huara israiro'sa copirno ya'huëchatërasoihuë', isopita'ton Itomo no'paquë copirno ya'conpi. Pira'ton ya'conin. Inaso', Pioro hui'nin. Tinapa ninanoquë ya'huërin.
³³Ina chiminpachina, Sira hui'nin Copapo itopisori ya'huërëterin. Inaso', Posora ninanoquë ya'huërin.
³⁴Inanta chiminpachina, Osamori ya'huërëterin. Inaso', Timan parti ya'huërin.
³⁵Osamonta chiminpachina, Atatori ya'huërëterin. Inaso', Pitato hui'nin. Apito ninanoquë ya'huërinso'. Inari matiano'sa', Moapo no'paquë ahuëaton canarin.
³⁶Atato ya'huërë' chiminpachina, Samarari ya'huërëterin. Inaso', Masarica

ninanoquë ya'huërin.
³⁷Samaranta chiminpachina, Saonori ya'huërëterin. Niopo ninanoquë ya'huërinso'. Inaso ninano', Iopiratisii' yonsanquë ya'huërin.
³⁸Ina ya'huërë' chiminpachina, Paaro-ananori ya'huërëterin. Inaso', Acaporo hui'nin.
³⁹Paaro-ananonta chiminpachina, Atatori ya'huërëterin. Inaso', Pao ninanoquë ya'huërin. Atato sa'inso', Miitapiri itopi. Inaso', Matiriti hui'nin, Misaapo shiin.

⁴⁰⁻⁴³Isonápo Isao quëran pipipisopita huëntonos'a ya'huërin: Ya'huëpiso no'panënanta', inachachin aninihuanpi: Timon, Arapa, Quitito, Aoripama, Iran, Pinon, Quinasi, Timan, Mipasar, Maquitiri, Iramo, inapita. Ina nápo Itomo huëntonos'a shimashonënpita ya'huërin. Inapitaso' Itomo no'paquë yanquëatona itohua itohua ya'huëpi. Isaoso', Itomo itopi anta'.

37 ¹Cacoposo nipirihuë', Canaan parti quëparitërin ya'huëcaso marë'. Pa'pinconta' inaquë chachin ya'huëaponahuë', co hua'quiyahuë' ya'huërin.

Cosi, iinpitare chachin napopiso'

²Cacopo hui'ninpita naporinso sha'huichinquëma nitotoco'. Cosi shonca canchisë pi'ipitapon pochin, iinpitare chachin pa'pin ohuicanënpita a'pairin. Pa'pin cosonanënpita: Pira, Siripa, inapita hua'huinpitare' a'pairin. Inpitaso co noyahuë' nipi ni'ton, Cosiso pa'pinquë yásha'huirapirin.

³Cacoposo' a'napita hui'ninpita quëran, Cosi na'con na'con nosororin. Nani másho nicaquë huarë', Cosiso hua'huatërin ni'ton, nosoromatërin. Napoaton a'mocaso marë' noyápiachin nininso' nitërin.
⁴Iinpitarisó nipirihuë', pa'pini ina na'con na'con nosororinso'

nicatona', co què'yapihuè'. Co què'yatonaraihuè', co nanitopihuè' noya nontacaiso'.

⁵⁻⁷A'na tashi Cosi hua'narin. Tahuè-ririnquè, iinpita sha'huitèrin:

—Natanco iyaro'sa hua'narahuèso sha'huichinquèma': Huè'èhuèquè, iminquè ya'ipinpoa trico masarèhua'. Manèhuasonta tonporarèhua ni'nahuè. A'nanaya ca tonporahuèso', huanirin. Canpita tonporamasoso nipirinhue', ca tonporahuèso' mosharapi. Ya'ipi tahuitatona', monshopi quèran mosharapi, itèrin. Ina natanahuatona', iinpitariso aquè aquètè no'huipi. ⁸Napohuachina, inapitari itapon:

—Hua'an ya'conpato iyahuèpita camaiyápo ¿tocomaranquèn ti? ¿Catoro' quèma camaiyáponcoi! itopi. Hua'narinso marèpita na'con na'con no'huipi. Sha'huihuachina, co yainhuè' natanpi.

⁹Ina piquèran Cosiso', hua'naantarin. Naporonta iinpita sha'huitaantarin:

—Natanco iyaro'sa a'na hua'naantarahuèso sha'huitaanta'inquèma'. Hua'nato ni'pirahuè', pi'i, yoqui, shonca a'na tayloraro'sa', inapita monshorahuatona moshararinaco ni'nahuè, itèrin. ¹⁰Cosi ina hua'narinso', pa'pin iinpita inapita sha'huitohuachina, pa'pini pènènaton itapon:

—¿Ma'ta tapon inapochinpita hua'na hua'namantaranso'? Napoahuarè' mamaparin, iyaparinpita, ca chachionta' ¿a'na tahuèri moshaponquèn ti? itèrin. ¹¹Iinpitariso noyapatona', aquè aquètè no'huirápi. Pa'pinso nipirinhue', hui'nin naporinso na'con yonquirárin.

Cosi pa'anpiso'

¹²A'na tahuèri Cosi iinpitaso', Siquimo ninano ya'cari pa'pi. Pa'pina ohuicannènpita, chiponènpita inapita quèpapi

pasto yonitona a'cacaiso marè'. ¹³Naporo' pa'pini Cosi itapon:

—Ni'què conpa. Iya mashoro'sa Siquimo ya'cari ya'huèapi. Inaquè ohuicaros'a', chiporos'a', inapita a'pairapi. Paaton ni'contaquè topirahuè, itèrin.

—Noya tatapa'. Pa'i nipachin, itèrin.

¹⁴—Inta conpa. Pa'sahuaton iyamashoro'sa ni'contaquè'. Ohuicaros'a', chiporos'a', inapitanta onpoinsona nisapiso', nahuicontaquè'. Ina quèran huè'sahuaton, onpoapisona sha'huitiico canta nitochi, itèrin.

Cacoposo Ipron motopianaro'sa quèran, Cosi a'parin. Inaso pa'sápaton Siquimoquè canconin. ¹⁵Ina parti chihuèaton pa'sápirinhue', a'na quèmapiri quènanahuaton itapon:

—¿Ma'ta yonisanan?

¹⁶—Iyahuèpita yonisárahue' ta'a. ¿Co pora nitotèranhuè' insèquèsona pè'tahuanèna a'paiyapiso to? itèrin.

¹⁷—Nani isèquèran pa'pi: “Totanquè pa'ahua',” niitapi pora, itèrin.

Cosiso pa'sápaton, Totan ninano ya'cariya iinpita quènanconin. ¹⁸Inapitarinta', áquè quèran Cosi quènanpi. Quènanahuatona', co'huara ya'carichátèrasohue', tèpacaiso marè' a'naroáchin yonquipi. ¹⁹Inahua capini ninontopi:

—¿Ni'co'. Hua'natona'pi huè'sarin!

²⁰Huèco tèpa'ahua'. Inapotatèhua poso yaninantèquè po'moa'ahua'. Ina quèran “pa'piniri ca'nin,” itahua'. Inapotohuatèhua', ¿naniinta'ma hua'narinsopita pa'? niitopi. ²¹Nopinoso natanahuaton, Cosi pa'poyacaso marè' itapon:

—Ama tèpa'ahuasohue'. ²²Co tèpacacaso ya'huèrinhuè'. Iso inotèroquè yaninantè poso nininquè tè'yatoco'. Ama canpitariso' ma'sha onpotocohue', itèrin. Iya'huain nanin quèran ocoirahuaton, pa'pinquè'pa' a'paantacaso yonquiaton, naporin.

²³Cosiso iinpitataquë canconpachina, no'huítona noyápiachin a'morinso matopi. ²⁴Matahuatona yaninantë posoquë, têt'yatopi.

²⁵Inapotahuatona', coshatapi huachi. Coshatasoi ni'pirinahuë', a'na huëntona' Ismairo nicatoro'sa', nioshirin huë'sapi. Carata parti quëran huë'sapi. Camiyonënaquë, pimo hua'sairo'sa', parsamo nimirio, pimo yaqui', inapita quësapi. Iquipitoquë pa'anapona', quëparapi. ²⁶Naporo' Cotaso iinpita itapon:

—¡Iya'hua tēpahuatēhua', co manta canarihuahuë'! Naporahuaton inapotohuatēhua', nonpi nonpínantacaso' ya'huapon. ²⁷Ama tēpa'ahuasohuë'. Ismairo nicatoro'sa tēhuēnchinso' pa'antahua'. No'huípiro mini nipirinhuë', co nishahuë'. Iyanpoa', tēnin. Napohuachina, iinpitari: “¡Tēhuēnchachinchi paya!” topi. ²⁸Nicatoro'sa inataquēchin na'huērahua-chinara, iinpitari Cosi ocoipi. Yaninantë poso quëran ocoirahuatona', nicatoro'sa pa'antopi. Cato shoncatë coriqui pahuērētohuachinara, Iquipitoquë quëpapi huachi.

²⁹Nopinoso Cosi tē'yatopiquë huēnantahuachina, co huachi iin quēnanquintarinhuë'. Pa'pi pa'yanaton a'morinso osharin^v. ³⁰Ina quëran iinpitataquë huēnantarahuatón, itiintarin:

—¡Iya'hua capa huachi! ¡Ma'huan-tacha caso nisarahuë paya! tēnin.

³¹Naporo' iinpitaso', Cosi a'morinso masahuatona chipo tēpapiso' huēnainēnquë, asë'cotētopi. ³²Inapotahuatona pa'pinaquë a'papi. Quëpana'piso' iso pochin pēnēnpi: “Iso a'mopiso quēnanai. Noya ni'quë'. ¿Hui'nauquēn a'na nimara ti?” itēquë', itahuatona a'papi huachi.

³³Cacoposo' nohuitahuaton, tapon: “¡Iso mini hui'nahuë a'morinso!” tanan ni'niri napotērin ipora, tēnin.

³⁴Napoapon pochin co napion cancantaton a'morinso nioshatērin. Naporahuaton, sa'catēn nininso' sētohuachinara a'mopiso', a'morin. Ina a'morin quëran hui'nin chimininsó marë' hua'qui na'nērārin, ayanārin, naporārin. ³⁵Ya'ipi hui'ninpitari achinicancanpirinahuë', inaso co nohuanchátērarinhuë', sētērinso inuicaso'. Aquë aquëtē hui'nin marë' na'nēton, naporin: “Chimipiro'sa ya'huērinquë hui'nahuë quēnanconta' huarë' sētērahuëso' copi tapo,” tēnin.

³⁶Ismairo nicatoro'saso', Iquipitoquë camapi. Camahuachinara, Cosiso a'nara quēmapi Potihuario itopiso', pa'antopi. Inaso', Iquipito copirnorí catahuacaso marë' acorin^w. Capitan ya'conaton, copirno a'paipisopita sonto' sa camairin.

Cota, Tamararë' naporinso'

38 ¹Naporo tahuëri'sa Cotaso iinpita patahuaton, Atoran ninanoa'huaquë pa'nin. Inaquë a'na quēmapi Iro itopiso ya'huërin. Ina

^v 37.29 A'morinso osharin: Ina parti ya'huëpisopitaso', co napion ancantohuachinara, inapopi.

^w 37.36 Copirno catahuapisopitaso': Naporo tahuëri'sa macayora'piapi.

ya'huërinquë yacapatonin. ²⁻³Inaquë yacapatapon pochin, a'nara nanon nohuitërin. Inaso', Soa itopiso' hui'nin. Soaso' Canaan piyapi. Cotari natanpachina, acoantopi. Inaquë hui'nahuanpachina, paninanën nasitërin. Ina nohuitaton, Iri itërin. ⁴Naquëranchin sa'in cayoantarin. Nasitohuachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Onan itërin. ⁵Naquëranchin hua'huaantahuachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Sira itërin. Quisipo ninanoquë Cota ya'huëaso', inaso nasitërin.

⁶Iri hui'napitohuachina, pa'pini Tamara acoantërin. ⁷Acoantopirinhüë', Iri co noyahuë' nininso' co Siniro costarinhüë' ni'ton, ina nohuanton chiminin. ⁸Napohuachina, Cotari Onan ya'huë'rë' itapon:

—Iya masho ayananpirinso sa'in, quëmari maquë'. Canpoaso inachintë-rëhua ni'ton, imoya macaton, inaquë hui'nahuanquë'. Hui'nahuanpatan, Iri quëran pipicaiso nipisopita quëmá quëran ya'huë'tarin huachi, itërin. ⁹Onanso' Tamara macaponahuë': "Hui'nahuanpato, hua'huaro'sa co caquën nisarinhüë'. Irico hui'ninpitaráchin pochin nisarin," ténin yonquinënguë. Napoaton, Tamara tëcarihuachina, aipi a'paconin. Ama iinco ya'huë'renamënpita, ina quëran ya'huë'caso marëhuë' naporin. ¹⁰Onan naporinso Siniroso nitotaton, chiniquën no'huitërin. Napoaton inanta', ina nohuanton chimiantarin. ¹¹Naporo' Cotasó', Tamara itapon:

—Quëyoroantaran ni'quëhuarë', iporasó' tataparin ya'huërinquë paantaquë'. Hui'nahuë' Sira itërahuëso hui'napitaquë huarë', inaquë ya'huëtaquë', itërin. Itaponahuë', co tëhuë'nchachin napotërinhuë'. Nonpintaton naporin: "Sira ya'huë'rë', iinpita pochachin chimiantahuachin," ta'ton naporin.

Napoaton Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë pa'nin ya'huapon.

¹²Cara pi'iquëran pochin Cota sa'in ya'huë'rë' chimiantarin. Inaso' sha'huitëranquëmaso chachin, Soa hui'nin. Chiminpachina, Cotasó sëtaton na'nërárin. Sëtërinso' inquihuachina, Tinato nina-noa'huaquë pa'nin. Ohuicanënpita ya'napiro'sa inaquë ya'huëapi ni'ton, pa'nin nicapon. Amiconën Iro itopisorë' pa'nin. Iroso', Atoran piyapi. ¹³⁻¹⁴Tamaraso ina nitotaton, quëyoron a'morinso ocoirin. Inaporahuaton, nitaparin. Niimomotërinso' në'mëtëquë nipa'shinayatërin. Ama nohuitacaiso marëhuë' naporin. Inaporahuaton, Inain ninanoa'hua ya'cari', huënsëconin. Inaso' ninano', Tinato iraquë ya'huërin. Sira nani hui'napitopirinhüë', co acoantopihuë' ni'ton, shiin yanonpintërin. ¹⁵⁻¹⁶Cotari quënanahuaton, nipa'shinayatërinso marë': "Isoso sanapi, monshihuantë'," ténin. Napoaton pëshonin ya'caricaso marë'. Co shiin nohuitatonhuë', itapon:

—¿Canta quëmaro'co nii topirahuë? itërin.

—¿Ma'ta nipachin pahuë'reaponco? ténin sanapinta'.

¹⁷—Pë'tahuarahuësopita quëran, a'nara chipoa'hua a'patiaranquën, itaantarin Cotari.

—Inta nipachin. Napoaponahuë', ma'sha tëranta quëmaquën nininso' patëquë'. Chipoa'hua a'patianco huarë', cari tapaarahüë, itërin sanapiri.

¹⁸—¿Ma'ta nipachin pachi? ténin Cota.

—Sicho po'moitëranën pë'natëransoarë chachin, huaranën, inapita patëquë', itërin. Napotohuachina Cotasó', natanin-sopita quëtërin. Inapoaton tëcarihuachina, naporo chachin hua'huantërin. ¹⁹Ina quëran Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë panantarin. Nipa'shinayatërinso' ocoirin. A'morinsonta ocoirahuaton, naquëranchin quëyoron a'morinso a'moantarin.

²⁰Ina quëran Cotariso!, chipoa'hua a'patërin. Amiconën Irori quëpatërin. Sanapi acoantërinsoyita ayantacaso marë! a'patopirinhuë!, inariso co huachi quënanconinhuë!. ²¹Napohuachina, ya'huëhuano'sa natanin:

—Monshihuantë sanapi Inain ira pirayan huënsëyantërinso!: ¿Intohuata pa'nin? itërin.

—Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë!, itopi. ²²Napotohuachina, Cota ya'huërinquë huëantarahuaton, itiintarin:

—Co'chi sanapi quënanconahuë paya. Ya'huëhuano'santa!: “Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë!” itërinaco, itërin. ²³Napotohuachina, Cotari itapon:

—Ma'ta pini. Noyatapon. Quëtërahuësopita yamapachin, main nipachin. Ina marë! nanan ocoihuatëhuaso!, piyapi'sa tëhuaponënpoa!. Nanichi chipoa'huaya a'patochinpirahuë!, co quëmari quënanconanhuë!, itërin.

²⁴Cara yoqui quëran pochin, Cota sha'huitapona huëcapapi:

—Shiparin Tamara itërëhuaso!, monshihuanin. Napoaton iporaso! cayorin huachi, itopi. Natanahuaton Cotaso!, no'huitaton yai tënin:

—¿Ocoirahuatoma!, a'pëco chimiin! tënin. ²⁵Ya'huëhuano'sari Tamara a'pëcaso marë! ocoirapirinahuë!, inaso shiin nanan a'patërin: “Iso sicho po'moitëra pë'natërinsoorë chachin nininso! hua'anën, napotërinco. Iso huaranta!, inanquën chachin ni'ton, noya nicaton nohuitëquë!” itëquë!, itërin. ²⁶Cotaso!, shiini a'patërinsoyita nohuitahuaton, naporin: “Tëhuënchachin caso co noyahuë! ninahuë!. Co Sira acoantatohuë!, tëhuërahuë. Inaso nipirinhuë!, noya noya ninin,” tënin.

Naporo quëran huarë! Cotaso!, co huachi onporo tëranta shiin tëcariantarinhue!.

²⁷Tamara huaicaso nanihuachina, catopia'huaya hua'huatopi. ²⁸⁻²⁹Nasitapona napopi: A'na'ton imiria'huain ocoirin. Napohuachina ahuaitiona'piri, quëhuan pi'shiquë, tonpotanpatërin. “Iso'ton hua'huacharin,” ta'ton, napotërin. Napopirinhuë!, hua'huashaso tanpara'huain po'moantarin. Shiarahuaton a'naso!, nasitochanin. Napoaton ahuaitiona'piri nininën acotërin: Parisi^x itërin. “Ya'copirinquënso inquirahuaton, pipiran,” itahuaton, inapochin nohuitërin. ³⁰Quëhuan pi'shiquë tonpotanpatërinso!, ina piquëran hua'huatërin. Inaso! nohuitaton: Saro itërin.

Hua'an sa'ini, Cosi apirinsol

39 ¹Sha'huitëranquëmaso chachin Cosiso!, Ismairo nicatono'sari Iquipito no'paquë quëpapi. Inaquë a'nara Iquipito quëmapi Potihuario itopiso! pa'antopi. Inaso!, Iquipito copirnorí catahuacaso marë! acorin. Capitan ya'conaton, copirno a'paipisopita sontaro'sa camairin. ²Cosiso napotopirinahuë!, Siniorori co naniantërinhuë!. Inari catahuarin ni'ton, hua'anën pëinënquë noya yonquiaton yacapatërin. Noya nicaton, noya ya'huërin. ³Cosiso!, Yosëri catahuarin. Hua'anëni ina nicaton: “Nani ma'sha Cosi nipachina, Yosëri catahuarin ni'ton, noya pipitërin,” tënin. ⁴Napoaton pa'yatërin. Pa'yataton, acorin catahuacaso marë!. “Ma'pitasona ninahuëquë, quëma catahuaponco,” itërin. Naporahuaton, ya'ipi piyapinënpita camaiaton asacatacaso marë! acorin. Ya'ipi ma'shanënpitanta a'paicaso marë! acorin. ⁵Ina acorin quëran huarë!, Siniorori Potihuario catahuamiatërin. Cosi

^x38.28-29 *Parisiso!*: Pasoarinso! tapon naporin.

noya nicaton, napotërin. Pëinënquënta ma'sha nipachina catahuarin. Iminënquënta sacatohuachina', sha'topiso' noya noyatërin. ⁶Cosiri ya'ipi ma'shanënpita noya a'paitërin ni'ton, co huachi ma'marë tëranta yonquiárinhuë'. Topinan noya coshatárin huachi.

Cosiso', noyapin noyapin ni'tomantarin ni'ton, ya'ipi quëran pa'yatopi. ⁷Napoaton co hua'quiya quëranhuë', hua'anën sa'ini ni'sárin quëran noyarin huachi. A'na tahuëri itapon:

—Huëquë pa'a quëmaso' inapoquë', itërin. ⁸Napotopirinhüë', Cosiso co pi'pisha tëranta nohuantërinhuë'. Napoaton itapon:

—Ni'quë siyora, pi'pian sha'huichinquën topirahuë: Hua'anëhuë ya'ipi ya'huëtërinso' a'paia'huaso marë' acorinco. Cari ya'ipi a'paiarahüë ni'ton, co ma'marë tëranta yonquiárinhuë'. Natërinco ni'ton, sano cancantërin. ⁹Chini chiniquën nanan quëtërinco iso pëiquë camaita'huaso marë'. Naporahuaton, hua'anëhuë co ma'sha tëranta apiratërincohuë'. Quëmasáchin tëhuëchinsó' sa'inquën ni'ton, apiratërinco. Napoaton, co caso pi'pian tëranta nohuantërahüë' pa'pi co noyahuë' nininsó' nicaca'huaso'. ¡Naporahuaton quëmarë'co ninahuë naporini, co Yosë natëtohuë', pa'pi oshahuaintohüë'! itërin. ¹⁰Napotopirinhüë', sanapiriso Cosi ichiquëhuënacaso marë' nani tahuëri apisárin. Inaso napoapona-hüë', co pi'pisha tëranta nohuantërinhuë'.

¹¹⁻¹²A'na tahuëriso nipirinhüë', Cosi pëiquë sacatapon ya'conin. Naporo' co a'napita ya'huëasoihuë' ni'ton, sanapiso Cosi so'huianarinso matërin. Inapotaton:

—Huëquë pa'a quëmaso inapoquë', itërin. Napotopirinhüë', Cosiso niso'-huianatërinso pa'coirahuaton, ta'arin.

¹³⁻¹⁵Ina patërinso ni'sahuaton, sanapiso yanonpinin. Yanonpinaton chiniquën

huiyo ténin. A'napita piyapinënpita përacaso marë' naporin. Huë'pachinara, itapon:

—¡Ni'cochi iso! So'yahuë a'nara iprio piyapi quëshiantërinpoa tapiinpoaso marë'. Ya'conahuaton masapirincóhuë', canpita huëcacamaso marë' caso chiniquën huiyo ténahuë. Ina natanaton, ta'arë'nachin pipirin. ¡Niso'huianatërinso'ta', patërin! itërin.

¹⁶Piyapinënpita napotahuaton, Cosi niso'huianatërinso' taparin. So'in huëcaquë huarë' taparin. ¹⁷⁻¹⁸Ina huë'pachina, piyapinënpita sha'huëtërinso chachin inanta sha'huitërin:

—Iprio piyapi quëanso', patoanëhuëquë ya'conahuaton masapirincóhuë'. Chiniquën huiyo topatora, a'porahuatonco ta'arin. Niso'huianatërinso'ta', patërin. ¹⁹¡Napotërinco piyapinën! itërin.

Sa'ini sha'huitërinso' natanahuaton, Cosi hua'anënso pa'pi no'huitërin.

²⁰Cosi macacaiso marë' piyapinënpita camairin. Nani mapachinara, tashinan pëiquë po'mopi. Copirno tëhuëtópisopita ya'huëapiquë po'mopi.

²¹Tashinan pëiquë po'mopirinhüë', Siniororiso' co Cosi naniantërinhuë'.

Nosoroaton catahuaantarin ni'ton, tashinan pëi hua'ani, noya nicaton pa'yatërin: “Cosiso', nóya hui'napi,” ta'ton, noya ni'nin. ²²Napoaton catahuacaso marë' acorin: “Quëmari a'napita prisoro'sa', a'paiaran,” itërin. Napoaton Cosi camaitërinso'áchin tashinan pëiquëso', prisoro'sa nipi.

²³Cosi camaitohuachina tashinan pëiquë, noyasáchin sacatopi. Napoaton tashinan pëi hua'anso', co huachi Cosi sacatërinso' ni'sárinhuë': “Siniorori chachin Cosiso catahuarin ni'ton, ma'sona nipachina, noya pipitërin” ta'ton, naporin.

**Hua'ano'sa hua'napiso', Cosiri
no'tëquën sha'huitërinso'**

40 ¹Ina piquëran cato hua'ano'-sari Iquipito copirno tëhuëtöpi: A'naso', copirno huino o'shitona'piro'sa hua'an. A'nanta', ina marë chachin pan nina'piro'sa hua'an. Cato chachin copirno tëhuëtöpi. ²⁻³Napoaton copirnorin inapita no'huirin. No'huiton tashinan pëiquëta-caiso' camaitërin. Napohuachina cato chachin inaquë po'mopi. Ina tashinan pëiso', copirno a'pairinsopita capitan pëinënquë ya'huërin. Cosi ya'huëarinquë chachin po'mopi. ⁴Copirno a'pairinsopita capitaniso', Cosi itapon: "Isopita cato hua'ano'sa quëmari noya a'paiton, cata-huaquë," itërin. Inapotohuachina inapita hua'ano'saso', hua'qui inaquë ya'huëpi.

⁵A'na tashiso nipirinhüë', cato hua'ano'sa chachin, hua'napi. A'naya a'naya hua'napiso', co inachachin tapon hua'napihüë', nisha nisha tapon hua'napi. ⁶Tashíramiachin Cosiriso nicapon huë'pachina, sëtápi quënanquirin. ⁷Napoaton, cato chachin natanin:

—¿Onpoatomata iporaso' pa'pi sëtëramaso pochin ya'norama'? itërin.

⁸—Catocoi chachin hua'napiraihüë', co insonta ya'huërinhüë' ma'sona tapon hua'naraiso anitotiincoiso', itopi.

—¡Yosë mini nanitërin ma'sona tapon hua'narësopita anitotiinpoaso'! Sha'huitoco hua'naramaso', itërin.

⁹⁻¹⁰Napotohuachina o'shina'piro'sa hua'anso', hua'narinso Cosi sha'huitërin:

—Huë'ëhuëquë a'nara opa ya'huë ni'nahuë, cara së'pahuaninso'. Nicasoco chachin, papo së'patarin. Papo së'patahuaton, yancotarin. Yancotërinquëranchin nitërinso'pita cayarin. ¹¹Ina pirayan canta', huaaron o'orinso' minënën së'quëato, huaniárahüë. Opa cayarinso masahuato, huaaron

o'orinquë shi'shirahuë. Inapotahuato huaaron ihuëtërahüë. Ihuëtöhuatora ma'parinco huachi, itërin. ¹²⁻¹³Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Naporinchi paya. Ma'sona tapon hua'naranso sha'huichinquën: Cara së'pahuaninso', cara tahuëri tapon naporin. Cara tahuëriya quëran, huaaronso' quëma tëhuëranso' yonquiantarin. Nanan anoyatahuatëinquën naquëranchin acoantarinquën ina marë' saca-taantacaso'. Iráca naporanso chachin naquëranchin o'shitaantaran huachi. Ina tapon, ina pochin hua'naran. ¹⁴⁻¹⁵Inapotohuachinquën, canta nosoroatonco yonquico. Ocoincoso marë' huaaron sha'huitëquë'. Iprioro'sa ya'huëpiquë caso ya'huëpirahuë', topinan quëran no'huitonaco pa'andinaco. Co manta onporahuë ni'ton, co tashinan pëiquë ya'huápahuaso ya'huërinhüë'. Napoaton nosoroco canta', itërin.

¹⁶⁻¹⁷Napotohuachina, copirno marë' pan nina'piro'sa hua'anta': "Noyachi sha'huitërin paya," ta'ton, hua'narinso Cosi sha'huitërin:

—Canta nipirinhüë', iso pochin hua'narahuë: Cara ya'huiri pan acoinanquë pitëmotorahuato, huiríton pano'sa quëpárahüë. Ya'natontarinso acoinanquë, nisha nisha cashi cashin pano'sa copirno marë' ya'huërin. Napoaponahuë', inairaro'sa huë'sahuatona pitëmotorahuë quëran capitarinaco, itërin. ¹⁸Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Cara pan acoinanso', cara tahuëri tapon naporin. ¹⁹Cara tahuëriya quëran, huaaronso' quëmanta tëhuëranso' yonquiantarin. Naporo chachin piyapinënpita camaiapon: "Noninquë huënnquëconorahuatoma', naraquë pë'tëncö chimí'in," itapon. Inapotohuachinën, chanaro ca'tëro'sari noshanën capona', itërin.

²⁰Cara tahuëriya quëran, huaaron hua'huatërinso tahuëri nanirin. Naporo' ya'ipi catahuarinsopita hua'ano'sa ichicapacancanacaso marë', panca pita ninin. Ya'ipi përarinsopita ni'to-nënquë huaraonso' camaitërin: "Cato hua'ano'sa chachin tashinan pëi quëran ocoico'," tënin. ²¹O'shina'piro'sa hua'anso', naquëranchin asacataantarin. Napoaton naquëranchin iráca pochachin huaraon o'shitaantarin. ²²Pan nina'piro'sa hua'anso nipirinhüèl, huaraoni piyapinënpita camairin naraqüè pë'tënacaiso marë': "Noninquë huënuquëconorahuatoma', tëpaco'," itërin. Cosiri sha'huitërinso chachin nitopi. ²³O'shina'piro'sa hua'aniso', Cosiri catahuacaso marë' sha'huitërinso', naniantërin. Inapoaton co catahuarinhüèl.

**Huaraon hua'nahuachina,
Cosiri no'tëquën sha'huitërinso'**

41 ¹O'shina'piro'sa hua'an, tashinan pëi quëran pipirinsol nani cato pi'lipitërin. Naporo' huaraon chachionta hua'narin. Niroi' yonsanquë huaniarin nihua'narin. ²A'nayaya ni'pirinhüèl, canchisë ohuaca' Niroi' quëran pipirapi. Pa'pi amoshináchin pipirapi ni'nin. I' quëran pipirahuatona', shi'shinamatëro' huáncana coshatapi. ³Ina quëran niantapirinhüèl, canchisë chachin Niroi' quëran pipirapi ni'nin. Inapitaso' capa nishinahuën nansë-yaráchin niconpi. Pipirahuatona i' yonsanquë a'napita ohuacaro'sa pirayan huanirapi. ⁴Nicaso chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapotatona', canchisë chachin pë'yaquë huarë' ca'miatopi. Naporo' huaraonso' capayatërin. ⁵Naquëranchin huë'ëantapirinhüèl, hua'naantarin. Canchisë trico moto' noya noyatërinso' a'na

nanquëáchin nitërin ni'nin. ⁶Inapita pirayan, canchisë chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopi. ⁷Inapitanta noya noyatërinso nipisopita pashica ta'papi. Inapotatona pë'yaquë huarë' ca'miatopi. Naporo chachin huaraonso' capayataantarin. Capayatahuaton: "Co ipora topinan ina pochin hua'narahuë," tënin.

⁸Tashiramiachin huaraonso' hua'narinso yonquiaton, co napion cancantërin. Napoaton piyapinënpita camairin ya'ipi Iquipito no'paquë nintonona'piro'sa huëcacaiso marë'. Quirica nitotoro'santa amatërin. Inapita huë'pachinara, hua'narinso' sha'huitërin. Sha'huitopirinhüèl, co incari tëranta nanitërinhuë' ma'sona tapon hua'narinso sha'huitacaiso'. ⁹Naporo huarë' o'shintonona'piro'sa hua'an Cosi yonquirin. Ina yonquiaton huaraon itapon: "Ipora huarë' yonquirahuë ma'sona i'hua chachin nica'huaso' nininsol. ¹⁰Quëmaso' chiniquéen nanantëran. Caso piyapinënco nipirahuë' sha'huitaranquën. Pan nina'piro'sa hua'anoco chachin, iráca no'huitoncoi tashinan pëiquë apo'motërancoi. Inaso' tashinan pëi', a'pairinënuquënsopita capitán pëinënuquë ya'huërin. ¹¹A'na tashiso' catocoi chachin hua'narai. A'naya a'nayacoi nisha nisha tapon hua'narai. ¹²⁻¹³Inaquë chachin quiyaro'coi a'nara iprio hui'napi ya'huëarin anta'. Inaso' ina capitani chachin, asacatacaso marë' pa'anin. Hua'naraiso sha'huitohuatëira, ma'sona tapon naporinsol no'tëquën sha'huitërincoi. Sha'huitërincoiso chachin caso naquëranchin asacataantaranco. A'naso nipirinhüèl, noninquë ahuënuquëconotahuaton atëpatëran," itërin. ¹⁴Inapo sha'huitohuachina, copirnosol Cosi macontacaso marë' piyapinën a'parin. A'naroáchin tashinan pëi

quëran ocoipi. Cosiso niya'itahuaton, nitaparin. Noya nininso' a'mosahuaton, huaraon nicapon pa'nin. ¹⁵Canconpachina, huaraoni itapon:

—Caso hua'napirahuë', co insonta nani-tërinhuë' ma'sona tapon hua'narahuëso sha'huitiincoso'. Quëma tëhuëncinso' nitotëran, topi natantërahuë', itërin.

¹⁶—Co caora nohuanton nitotërahuë'. Quëma piyapinëncó ni'to, Yosë chachin anitotohuachinco, sha'huitaranquën. Ma'sona noya nicacaso marë', sha'huitaranquën, itërin.

¹⁷Napotohuachina huaraoni itapon: —Huë'ëhuëquë Niroi' yonsanquë huaniárahue' hua'narahuë. ¹⁸Naporo chachin, canchisë ohuaca' pa'pi amoshináchin nipisopita, i' quëran pipirapi. Pipirahuatona shi'shinamatëroquë coshatapi ni'nahuë. ¹⁹Ina quëran canchisë chachin pipiantapi niantarahue'. Capa nishinahuën nansëyaráchin pipirapi. ¡Co onporo tëranta ya'ipi Iquipitoquë ina pochin nipisopita ni'chinahuë! ²⁰Nicasoco chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapotatona canchisë chachin, pë'yaquë huarë' ca'miatopi. ²¹Pë'yaquë huarë' caponarahuë', co manta ca'pisohuë pochin ya'nopi. Naporo capayatërahuë'.

²²Huë'ëantapirahuë', naquëranchin hua'naantarahuë: Huë'ëhuëquë Canchisë trico moto' noya noyatërinso' a'na nanquëáchin nitërin ni'nahuë. ²³Inapita pirayan, canchisë chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopi. ²⁴Inapitarinta noya noyatërinso nipisopita pashica ta'papi. Inapotatona pë'yaquë huarë' ca'miatopi ni'nahuë. Ninotona'piro'sa sha'huitopirahuë', co insonta nanitërinhuë' ma'sona tapon naporinso', sha'huitiincoso', itërin.

²⁵Napotohuachina, Cosiri huaraon itapon:

—Caso quëma piyapinëncó nipirahuë', sha'huitaranquën: Catoro hua'naranso', a'naíchin tapon hua'naran. Ina quëran Yosë chachin anitotërinquën ma'sona ina nicacaso' yonquirinso'. ²⁶Canchisë ohuaca' noyápiachin nipisopita, canchisë pi'ipi tapon hua'naran. Canchisë trico moto' noyápiachin nipisopitanta', ina chachin tapon naporin. ²⁷Canchisë ohuaca' capa nishinahuën nansëyaráchin nipisonta', hua'naran. Inapitaso', amoshino'sa piquëran pipipi. Inapitanta canchisë pi'ipi chachin tapon naporin. Ina pochachin noya noyatërinso' trico moto' pirayan, canchisë chachin papoantarin hua'naran. Pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopisopitanta', ina chachin anitotërinpoa'. ²⁸Napotëranquënso chachin mini nisarin. Piyapinëncó nipirahuë', Yosë ma'sona yaninso nani sha'huitëranquën. ²⁹Yosë nohuanton canchisë pi'ipi iso Iquipito no'paquë nani ma'sha noya noyatapon. Co manta pahuanaponhuë'. ³⁰⁻³¹Ina piquëranso nipirinhue', canchisë pi'ipi chachin panca tanarotapi. Napoaton co huachi inso tëranta', Iquipito no'paquë noya ya'huërinso yonquiarinhue'. Pa'pi pahuantomiatapi ni'ton, co huachi iso no'paquë noya ya'huaponahuë'. ³²Caso piyapinëncó nipirahuë' sha'huitaranquën. Nani Yosë yonquirin inapocaso'. Naporahuaton co hua'quiya quëranhuë' naniarin. Napoaton ina nohuanton, catoro inachachin hua'naran.

³³⁻³⁴Inapocaso ni'ton, a'nara quëmapi yonquínahuan ni'ton, noyá nitotërinso' yoníquë'. Ya'ipi iso no'panëncuë ya'huëpisopita camaicaso marë' acoquë'. Naporahuaton, chirinchi-ro'sa acoquë' ya'ipi hua'anëntëranquë pa'ina'. Cosharo yontonacaiso marë' pa'ina'. Noya noyatacaiso' pi'ipiro'-saquë yontoina'. A'natërápo costaro

quëran, a'na costarora ma'pachina'.
Ya'ipi Iquipito no'paquë inapo'ina'.
³⁵Naporo' pi'ipiro'saquë trico yonton-
piso', niquë tapaina'. Quëma chachin
anitotahuatënën, ninanoro'saquë
tapaina'. Tanaro tahuëri'sa canqui-
huachina, capacaiso marë' inapo'ina'.
³⁶Inapohuachina', Iquipito no'paquë
trico tapapinan ya'huapon. Canchisë
pi'i tanarotacaiso canquihuachina, ina
ca'sapi huachi. Ina capatona', ya'ipi iso
no'paquë ya'huëpisopita co chimina-
ponahuë', itërin.

**Copirno ya'huërenamën
camaitacaso marë' Cosi acopiso'**

³⁷Cosi yonquirinso natanahuatona',
huaraonso hua'ano'sapitarë chachin:
“¡Ma nóyacha yonquirin paya!” topi.
³⁸Napoaton huaraonso' piyapinënpita
itapon:

—Iso quëmapiso', Yosë ispiritonëni
chachin ya'coancantërin. Co onporonta
a'na quëmapi iso pochin nininso' ina
sacato nicacaso marë' quënanarihua-
huë', tënin. ³⁹⁻⁴⁰Piyapinënpita napota-
huaton, Cosi itapon:

—Co a'na quëmapi quëmá quëran
yonqui yonquínahuan ni'ton, noya
noya nitotërinso ya'huërinhuë'. Yosë
chachin ya'ipi inapita anitotërinquën.
Napoaton carinquën acoaranquën
pëinëhuëquë, ya'huërenamëhuë camai-
tacaso marë'. Ya'ipi piyapinëhuëpitanta
natëinënquënso ya'huërin. Copirnoco
ni'to, casáchin quëmá quëran chini
chiníquën nanantarahuë. ⁴¹Ni'quë'.
Ipora tahuëri carinquën acoaranquën
ya'huërenamëhuë ya'ipi Iquipito no'pa'
hua'anëntacaso marë', itërin.

⁴²Napotahuaton huaraonso', imisi-
rinquë sicho po'moitëranën po'mo-
rinso' ocoirin. Ina ocoirahuaton Cosi
imisirinquë po'motërin. Inapotahuaton,

piyapinënpita camairin: “Noya noya
rino pi'shi quëran në'mëtë nipiso'
a'motoco'. Naporahuaton, osëtë oro
quëran nipiso', apë'pëconotoco'. ⁴³Ina
quëran, toronanëhuëquë pa'patora,
imaquirinso toronanquë ananpëco'.
Inapotahuatoma', quëpaco'. Ina quë-
pasëma', piyapinëhuëpitari chiníquën
sha'huiina': ‘¡Isonco!’ tëra'ina,” itërin.
Ina pochin copirnorin Cosi acorin ya'ipi
Iquipito no'paquë, camaitacaso marë'.
⁴⁴Ina piquëran huaraoni Cosi itaantapon:
—Ca mini copirnocoso nipirahuë',
co inso tëranta iso no'paquë inaora
nohuantërinso' nisarinhuë'. Naniyarin
quëran huarë' ma'sona nicacaiso',
quëma camaitaran, itërin. ⁴⁵Copir-
norin, Cosi Iquipito nananquë nisha
nininën acotërin: Sahuinato-paniya,
itërin. Naporahuaton Potihuiru hui'nin
Asina itopiso' acoantërin. Potihuiraso',
On ninanoquë corto hua'an ya'conin.
Ina pochin Cosi, ya'ipi Iquipito no'pa'
hua'anëntacaso marë' acopi.

⁴⁶Cosi cara shonca pi'ipitohuachina,
Iquipito copirno marë' caniaritërin
sacatacaso'. Nani acohuachina, huaraon
nontahuaton caniaritërin ya'ipi Iquipito
no'pa' pa'tacaso'. ⁴⁷Canchisë pi'ipi noya
noyatacaso' pi'ipiro'saquë, hua'huayátë-
rahuë cosharo noyatërin. ⁴⁸Cosiri ya'ipi
trico tapacaiso nininso', ma'patërin.
Ma'pataton, ninanoro'saquë taparin.
Canchisë pi'ipi naporin. Nani nina-
noro'saquë trico taparin. Ina pirayan
imino'saquë sha'pisopita mapiso',
taparin. ⁴⁹Pa'pi notohuaro' trico Cosiri
ayontonin. Marë yonsanquë inotëra'hua
ya'huërinso pochin ayontonin. Pa'pi
notohuaro' ni'ton, pichirápirinahuë',
co onpo pichichináchinhuë' nipachina,
tanantipoti huachi.

⁵⁰Co'huara tanarotacaiso caniar-
chátërasohuë', Cosiso cato hui'ninpita

ya'huëtërin. ⁵¹Paninanso' Manasisi itërin: “Yosë chachin parisitërahüeso', quëmopinëhuëpita, inapita ananian-tërinco,” ta'ton, ina pochin hui'nin nohuitërin. ⁵²Ina quëran niantarinoso', Iprain itërin. “Yosë nohuanton parisitërahüeso no'paquë chachin noya noya acorinco,” ta'ton ina pochin hui'nin nohuitërin.

⁵³Canchisë pi'ipi Iquipitoquë ma'sha noya noyatacaiso' pi'ipiro'sa', na'huërin huachi. ⁵⁴Naporo' Cosi naporinso chachin, tanarotacaiso caniaritërin. Canchisë pi'ipi chachin naporin. Ya'ipi a'napita no'paro'saquënta', tanarotopi. Iquipitoquërächin cosharo tapapinan ya'huërin. ⁵⁵Iquipito ya'huëhuano'santa cosharori pahuantohuachinara, huaraon paapapi. Trico natanacaiso marë' paapapi. Natanpachinara, huaraoni ya'ipi iquipitoro'sa itapon: “Paatoma', Cosi nontoonco'. Ma'sona itohuachinquëma', ina nico',” itërin. ⁵⁶Ya'ipi Iquipito no'paquë piyapi'sa tanarotacaiso caniaritohuachina, Cosiso chirinchi-ro'sa camairin: “Cosharo taparëhuaso pëiro'sa i'soatatoma', ya'huëhuano'sa pa'antoco',” itërin. Aquë aquëtë tanarotapi ni'ton, pa'antapi huachi. ⁵⁷Naporahuaton ya'ipi parti quëran huë'sapi. Cosi trico taparinso' pa'antacaiso marë' Iquipitoquë huë'sapi. Co inso no'paquë tëranta', cosharo noyatërinhuë' ni'ton, naporapi huachi.

**Cosi iinpitanta
Iquipitoquë pa'piso'**

42 ¹Iquipitoquë trico pa'anacaso ya'huërinso', Cacoponta' nataantërin. Ina natantahuaton, hui'nin-pita itapon: “¡Co topinan nini'sápamaso ya'huërinhuë! ²Nani sha'huitërinaco Iquipito no'paquë trico pa'anacaso marë' ya'huërinso'. Napoaton inaquë

pa'matoma', pa'amaco'. Ama tana tiquiinpoaso marëhuë' inapoco',” itërin

³Pa'pini napotohuachina, Cosi iinpitaso', shonca ya'pi trico pa'anapona Iquipitoquë pa'pi. ⁴Mincaminso nipi-rinhuë', pa'pini co nohuantërinhuë' a'pacaso'. Inaso', Cosi iin miachin. Ina yo'nanquëranchin pipipiso'. “Pa'ninquë tapona ma'sha yaonpoápirinhuë',” ta'ton, co yaa'parinhuë'. ⁵Cacopo hui'ninpitaso', a'napita piyapi'sarë' pa'pi. Ya'ipi Canaan parti tanarotopi ni'ton, notohuaro' pa'mapi.

⁶Nani sha'huitëranquëmaso chachin Cosiso', huaraon ya'huërenamën ya'ipi Iquipitoquë camaitarin. Naporahuaton ina camaitohuachina, ya'ipi parti quëran huë'pisopita, trico pa'antapi. Iinpitanta camahuachinara, nontacaiso marë' isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. ⁷Ipora quënanapon chachin Cosiso', iinpita nohuitërin. Nohuitapona-huë', co nohuitërinhuë' pochin ninin. Napoaton no'huitatë pochin co yashinhuë' nontërin:

—¿Canpita po'? ¿Intoparanta huë'nama'? itërin.

—Canaan parti quëran, trico pa'anapoi o'marai, itopi. ⁸Cosiriso iinpita nohuitërin. Inapitariso napoaponahuë', co ina nohuitopihuë'.

⁹Naporo' Cosiso', iráca hua'naton iinpita sha'huitërinso' yonquirin. Ina yonquiaton itapon:

—Canpitaso', nëhuëtona'pirosanquëma tënahuë. No'panëhuëi insëquësona co noya a'paipinanhuë' ni'camaso marë' huë'nama', itërin.

¹⁰⁻¹¹—¡Co sinioro inacoihuë! Quiyaso' quëma piyapinënpita pochin ninai. Trico'chín pa'anapoi o'marai. Ina tata-quëranchin ya'ipicoi ninai. Co onporo tëranta nëhuëtochinahuë', itopi.

¹²—Nonpiánama! No'panëhuëi insëquësona co noya a'paipinanhuë' ni'camaso marë' huë'nama ipora, taantarin Cosiso!

¹³Napotopirinhuë', inapitariso itapona! —Quiyaso' quëma piyapinënpita

pochin ninai. Ya'ipiya quëran ina tataquëranchin, shonca catocoi ninai. Canaan parti ya'huërai. Hua'hua nininsoso', tatarë' quëparitërin. A'naso nipirinhuë', ayarin, itaantapi.

¹⁴⁻¹⁵—¡Nani napotëranquëma! Canpitaso' nëhuëtona'piro'sanquëma ténahuë. Iyaparima hua'hua nininso quëcama huarë', no'tëquën nonamaso' nitotarahuë. Huaraon ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'. Co ina quëpatamahüë', co onporonta isëquëran pipiaramahuë'.

¹⁶A'naquëma paaton maconta'in. A'napitanquëmaso nipirinhuë', tashinan pëi ya'contarama'. Ina huë'pachin, naporu huarë' naporamaso natëaranquëma'. Co'so' huë'pachinhuë', tëhuëenchachin nëhuëtona'piro'sanquëma'. ¡Huaraon ya'huërin ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'! itërin.

¹⁷⁻¹⁸Cara tahuëri Cosiri iinpita tashinan pëiquëtërin. Inapotopirinhuë', nontaantarin:

—Canta Yosë t'ëhuatërahuë. Iso pochin nipatama', co tëpaaranquëmahüë'.

¹⁹Tëhuëenchachin noya nina'piro'sanquëma nipatama', a'naquëma tashinan pëiquë quëparichin. A'napitanquëmaso nipirinhuë', quëmopinëma capacaiso marë' trico quëpatoma', panantaco'.

²⁰Ina quëran, no'tëquën nonamaso' nitota'huaso marë', iyaparima hua'hua nininso quëshimaco. Co'so' quëmahuatamahüë' tëhuëenchachin chiminarama', itërin. Napotohuachina: “Noyapa'” topi. ²¹Napoaponahuë', inahua capini ninontopi:

—Tëhuëenchachin canpoaso' iráca pa'pi co noyahuë' ninëhua'. Iya'hua ma'sha

onpotohuatëhuara, nosorochináchin nontopirinpoahuë', co nosororëhuahuë'. Co napion ancantërinso nicarihuarahüë', co tahuëretërehuahuë'. Napoaton iporaso' canpoanta', po'sarëhua huachi, nitopi. ²²Napohuachinara, Nopinori itapon:

—Co'ta carima! ¡Ama napotocoso-huë'! itopiranquëmahüë', co natëramacohüë'. Napoaton iporaso' canpoanta', tëpatona'pi i'huëretëpiso pochin nitarinënpoa', itërin. ²³Inapitaso', Cosiri ya'ipi nataninso' co nitotopihuë'. Iquipito nanan quëráchin nontërin ni'ton, napopi. Nontohuachina, a'nari inahua nonpique' ohuërerin ni'ton, co nitotopihuë'.

²⁴Iinpita ninapotapiso natanahuaton, Cosiso amashamiachin pa'sahuaton, na'nërin. Na'nëi' cacotohuachina, huëantarin. Huë'sahuaton iinpita ni'ton-nëquë piyapinënpita camairin Simion macatona tonpocaiso'. ²⁵Ina quëran camaitaantarin: “Costaronënaquë trico po'motoco'. Coriqui pahuëretëpisona', inaquë chachin po'moantaco'. Naporahuaton, cosharo caracaiso marënta quëtoco',” itërin. Camairinso chachin piyapinënpita nipi.

²⁶Inapotohuachinara, moranënaquë triconëna a'mitahuatona', ya'huëpi'pa' panantapi huachi. ²⁷Huë'ëcaiso niningüë canconpachinara, a'naso', moranën a'cacaso marë' costaronën i'shiritërin. Inapotopirinhuë', trico marë' coriqui pahuëretërinso' quënanin. Ina quënanaton, pa'yanin. ²⁸Pa'yanaton, iinpita itapon:

—Ni'cochi. ¡Trico marë' pahuëretërahuëso', ayantaantarinaco! ¡Costaronëhuëquë chachin quënanahuë' itërin. Iinpitaso natanahuatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'yanahuatona', inahua capini ninontapi: ¡Yosë ana'intarinpoa

ni'ton, co pahuëretaponahuë' trico quësarín! Nitopi.

²⁹Ya'huëpiqué cancontahuachinara, ya'ipi napopiso pa'pina sha'huitopi:

³⁰—Iquipito no'pa' hua'anquë camahuatoira, co yashinyántèrahuë' nontèrincoi. “Canpitaso', nèhuëtona'piro'sanquëma ipora,” itèrincoi.

³¹⁻³²Napotopirincoihuë': “Co quiyaso' inacoihuë'. Co onporonta nèhuëtochinaihuë'. Ina tataquëranchin shonca catocoi ninai. Hua'hua nininso', Canaan parti tatarë' quëparitèrin. A'naso nipirínhuë', ayarin,” itèrai. ³³⁻³⁴Napotohuatoira, itaantaríncoi: “A'naquëma isëquë quëparichin. A'napitanquëmaso nipirínhuë', quëmopinëma capacaiso marë' trico quëpatoma', panantaco'. Napoaponahuë', iyaparima hua'hua nininso quëshimaco. Naporo huarë' co nèhuëtonapiro'sanquëmahuë ninamaso' nitotarahuë. Ina nitotohuato, iyaparima quëparitèrinso' ocoitaranquëma'. Nisahuaton, noya huachi nanitarama iso no'paquë pa'anamaso',” itèrincoi, itopi.

³⁵Nani pa'pina sha'huitahuatona', trico ohuatopi. Ohuatohuachinara, Cosi iinpitaso', a'naya a'naya costaronënaquë, coriquinëna quënaantapi. Tanpanantëa'huayaquë ya'huëarin quënaantapi. Ina quënanatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'pinanta pa'yanin. ³⁶Naporo' Cacopori itapon:

—Canpitaso hui'nahuëpita tiquitaramacó. Cosi ayarin. Simionta capa. ¡Iporaso Mincanta yaquëpataantaramaco! ¡Ya'ipi inapita casa', ahuinta'huaso ya'huërin! itèrin ³⁷Naporo' Nopinori, pa'pin itapon:

—Iya'hua a'pahuatan, cari tata a'paiarahuë. Co'so' quëshintahuatënquënhuë', cato hui'nahuëpita nininso', nanitèran tëpamaso', itèrin. ³⁸Cacoposo nipirínhuë', tapon:

—Hui'nahuëso', co onporo pa'sarínhuë'. Iin mashonën nani chiminín. Inaíchín ina yo'nanquëranchin nipiso' ya'huëarin. Pa'namaquë ina ya'huëre' ma'sha onpoantahuachin, caso mashoco, sèto tëpaponco huachi, ténin.

Mincamin Iquipitoquë quëpapiso'

43 ¹⁻²Canaan parti co manta capacaso ya'huërinhuë' ni'ton, aquë aquëtë tanarotapi. Napoaton i'hua Iquipitoquë trico pa'anpiso' pë'yapi. Pë'yahuachinara, Cacoposo' naquëranchin hui'ninpita camaiantarin:

—Pa'mantatoma trico pa'amantaco', itèrin. ³⁻⁵Napopirínhuë' Cotari itapon:

—Co'ta tata hua'an napotèrincoiso', nani sha'huitèrainquën: “Co'so' iyaparima hua'hua nininso quëmahuatama-huë', ama o'macosohuë'. Ina quëmama huarë' tahuëretaranquëma',” itèrincoi. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporo huarë' trico pa'antomarainquën. Co'so' a'paantohuatancoihuë', co pa'maaraihuë', itèrin.

⁶—¡Canpitaso pa'pi co noyahuë' acoramaco! ¿Ma'marë chachinta ina quëmapi sha'huitèrama a'na iya'hua ya'huëtèrinquëmaso'? itèrin pa'pini.

⁷—Na'con natanincoi onpo ya'huëtèrëhuasona nininso': “¿Nanpiárin tataparima'?” itahuatoncoi: “¿A'na iyaparimanta ya'huërin?” itomantaríncoi. Napo natanpachincoira, topinan a'panitèrai. ¡Co quiyaso' nitotèraihuë': “Iyaparima hua'hua nininso quëshimaco,” itiincoiso! itopi.

⁸Naporo' Cotari pa'pin itaantarín:

—Tëhuëenchachin tata nanpicaso' nohuantohuatëhua', iya'hua a'paquë pa'í. Cari a'paiarahuë. A'paantohuatancoi a'naroáchin pa'sarai. Inapohuatëhua', co chiminarihuahuë'. Hui'napoapitanta',

noya nanpiapi. ⁹Iya'hua pa'pachin, cari ni'sarahuë. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'intoco huachi. Co'so' quëshintahuatênquênhuë', chiminaquë huarë' na'inarahuë. ¹⁰I'hua chachin napotásênquên a'pantêrancoi naporini, jnani catoro pa'sahuato, huênanta'itohuë' itêrin.

¹¹Napotohuachina, pa'pini itapon:

—Co onpotacasohuë' ni'quëhuarë', isopoco nipachin: Hua'an nicanacamaso marë' iso no'paquë ma'sha noya noyatêrinsopita costaronëmaquë quëpaco': Parsamo nimirio, ninoi', pimo hua'sai', pimo yaqui', tanpapi nitêrinso', ni'to nitêrinso', inapita pi'pian pi'pian po'motahuatoma', quëpaco'. ¹²Coriquinta', catoro' pa'anacaso nanirinso', quëpaco'. I'hua ayantêrinquëmaso', inaora chachin quëtaantaco'. Tapona têhuëatona', ayantêrinënuëma'. ¹³¡Paco nipachin! Iya'hua quëparahuatoma', hua'an nimaantarico'. ¹⁴Yosë ya'ipi nanitaparinsó' nontarahuë catahuainquëma'. Ina nohuanton hua'an nosoro'inquëma'. Simionta nosoroaton ocoi'in. Naporahuaton, Mincanta a'painta'in. ¡Canta co hui'nahuan mashoco pochin quëparita'huaso Yosë nohuantohuachin, inapo'i nipachin! itêrin.

¹⁵⁻¹⁶Cacopo hui'ninpitaso', hua'an nicanacaiso nininsopita mapi. Ina masahuatona', coriquinta catoro pa'anacaso' nanirinso' mapi. Naporahuaton, Mincamin quëparahuatona', Iquipitoquë pa'pi huachi. Cosi ya'huërinquë camahuachinara, nontopi. Cosiso', Mincamin quëpiso quënanahuaton, piyapinën camairin:

—Isopita pëinëhuëquë quëpaquë'. Naporahuaton a'nara ohuaca' tëparahuaton, anpiquë'. Ipora camotëchin nisahuaso', inapitaro'co coshatarahuë, itêrin. ¹⁷Napotohuachina, piyapinënso'

ina inachachin ninin. Cosi iinpita ina pëinënquë quëparin. ¹⁸Napoaponahuë', inapitaso quëpasoi pa'yanpi. Pa'yana-tona inahua capini ninontapi:

—Nonpintahuatênënpoa', pëinënquë quësarinpoo'. I'hua coriqui ayantêrinpoaso marë' quësarinpoo'. Masahuatênënpoa piyapinënpita pochin asacatarinënpoa'. Moranënpoapitarë chachin asacatarinënpoa', nitopi.

¹⁹⁻²¹Napoaton Cosi pëinënquë yaya'compachinara, piyapinën itapona':

—Pi'pian sinioro nonchinquën topiraihuë'. I'hua chachionta o'mapoi, têhuëchachin trico pa'anapoi o'marai. Pa'anahuato panantápiraihuë', huancoi huë'ëconaiquë, costaronëhuëi i'shiritërai. I'shiritopiraihuë', coriqui pahuëretëraisó' ya'ipi chachin costaronëhuëiquë quënanai. Napoaton quëtaanta'huanquëmaso marë' quëmantarai. ²²Incariso acomara, co quiyaso nitotërai huë'. A'na coriquinta ipora trico pa'antohuatëinquëma', pahuëretëra'huaiso marë' quëmarai, itopi. ²³Napopirinahuë Cosi piyapinëniso':

—Sano cancantoco'. Ama pa'yan-cosohuë'. Naporo' pahuëretëramaso', nani manahuë. Yosë chinotëramaso nimara costaronëmaquë acotërinquëma'. Inachachin tataparimanta chinotêrin, itêrin.

Napotohuaton, Simion tashinan pëi quëran ocoirahuaton quëshirin. ²⁴Ina quëran, ya'ipi chachin Cosi pëinënquë po'morin. Inaquë i'sha nipa'morantëcaiso marë' quëtêrin. Moranënapitanta', a'carin. ²⁵Camotëchin Cosirë' coshatacaiso', nani nitotopi. Napoaton ninapona pochin, nicanacaiso marë' quëshipiso', taparapi huachi.

²⁶Cosí canquihuachina, nicanacaiso marë' quëshipiso' quëtópi. Naporahuatona', isonpi quëran no'paquë huarë'

monshorahuatona!, moshapi. ²⁷Cosiri iinpita nontahuaton itapon:

—I'hua o'mapoma!: ¿Tatahuëi ya'huëarin itëramaco pora? ¿Noya ya'huëarin? ¿Nanpiarin ipora huanta ti? itërin. ²⁸Inapitaso! mónsho tahuatona!:

—Tatahuëiso!, quëma piyapinën pochin ninin. Noya ya'huëarin. Ipora huanta nanpiárin, itopi. ²⁹⁻³⁰Cosiso yonquito-pirinhüë!, Mincamin quënanin. Inaso iya'huain. Ina yo'nanquëranchin nipiso!. Ina tasatahuaton, natanin:

—¿Isona: “Iya'hua a'na huëshirai” tënamaso ti? itahuaton, iin itapon: “¿Yosë chachin hua'hua catahuainquën!” itërin. Napotaso chachin iin ni'sahuaton, na'nëchináchin cancantërin. Napoaton a'naroáchin patoananënuquë ya'conahuaton, na'nërin.

³¹Na'nërinso! pa'cotohuachina, nipa'morayaton, pipiantarin. Pipirahuaton piyapinënpita camairin: “¿O'huinco huachi!” itërin. ³²Cosiso!, a'na misaquë nisha o'huintopi. Cacopo hui'ninpitanta a'na misaquë nisha o'huintopi. Iquipitoro'santa Cosirë! coshatopiso!, a'na misaquë nisha o'huintopi anta!. Iquipitoro'saso!, iprioro'sarë! coshatacaiso!, na'in pochin ni'pi. Napoaton nisha coshatopi. ³³Cosi iinpitaso!, misaquë yahuënsëhuachinara, Cosiri a'naya a'naya sha'huitërin huënsëcaiso marë!. Paninan'ton, ahuënsërahuaton, ina quëran niantarinso! ahuënsërin. Inapotaton, huinshoin ninqüë huarë! ahuënsërin. Napoaton: “Pi'ipinënpoa no'tëquën tantiarinpoa!” topi. Napoatona itohuara capini nini'pi. Nini'sahuatona!, pa'yanpi. ³⁴Cosiso inaora ca'ninso chachin, iinpitanta a'carin. Mincaminso nipirinhüë! o'huintohuachinara, a'napita iinpita quëran na'con na'con acotopi. Nani coshatohuachinara, napopináchin o'opi. Inapoaona capa cancantopi.

Cosi, iinpita tëninrinso'

44 ¹Nani ca'pachinara, o'opachinara, Cosiso piyapinën camairin:

—Isopita quëmapi'sa costaronënaquë, trico amëntatëquë!. Naporahuaton coriquinëna pahuëretopisonta!, a'naya a'naya costaronënuquë chachin acotaantaquë!. ²Minënhüë prata quëran nininsonta!, hua'hua nininso costaronënuquë acotëquë!. Coriquinën, trico marë! pahuëretërinso! pirayan acotëquë!, itërin. Napotohuachina, piyapinënso! ina inachachin ninin.

³Tahuëririnquë pi'i pipirahuaso Cosiso!, iinpita nontahuaton a'parin. Napohuachina moranënapitarë chachin pa'pi huachi. ⁴⁻⁵Ninano quëran pipitona iinpitaso co aquëyátërasoihuë!, Cosiso piyapinën itapon:

—Apira quëmapi'sa pa'piso!, imaquë!. Cantonahuaton napotëquë!: “¿Onpoatonta canpitaso nosoropirinënuquëmahüë!, co noyahuë! ninama!? Prata quëran minë nininso!, hua'anëhuë o'oton ninorinso chachin ihuatërama!. ¡Pa'pi co noyahuëchi ninama paya!” itëquë!, itërin.

⁶Cantonahuaton piyapinënso! Cosiri sha'huitërinso chachin itërin. ⁷Napotohuachina, inapitariso itaantapi:

—¿Ihuatërama!, itërancoi ti? ¿Co'chi quiyaso onporo tëranta!, inapo'itohüë! ⁸¿Co'ta Canan parti quëran huarë! coriqui costaronëhuëiquë quënanpatoira, quëshiantaranquën pora? ¿Onporahuatota iporaso!, pratahuë napon, orohüë napon, hua'anën pëinën quëran ihuachitohüë!? ⁹Quiyaso! piyapinënpita pochincoi ninai. Incoi tëranta minë quënapahuatancoi, chimiin. Quiyanta!, piyapinënpita pochin asacatocoi tënai, itopi. ¹⁰Napotohuachina, Cosi piyapinënso! taantarin:

—Noyapa'. Naporama ni'quëhuarë', inapochinquëma nipachin. Nipirinhüë', insosona minë quënaparahuësoíchin, piyapinëhuë' nisarin. A'napitanquëmaso', co manta onpoaramahuë', itërin. ¹¹Napotohuachina, a'naya a'naya costaronëna chinohuaratona', i'shiritapi huachi. ¹²I'shiritohuachina yonissarin. Paninan nininso costaronën quëran caniaritahuaton, hua'hua nininso costaronënquë huarë', yonirin. Yoní'pachina, Mincamin costaronënquë quënanin huachi. ¹³Ina nicatona iinpitaso', pa'pi sëtahuatona a'moanpiso oshapi. Napohuachina, a'naya a'naya pë'pëtonëna moranënaquë a'mitahuatona', naquëranchin ninanoquë ayaimantapi.

¹⁴Cotaso', iinpitarë chachin Cosi pëinënquë canconpachina, inaso ya'huëarin quënamantapi. Quënanahuatona', isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. ¹⁵Moshaso', Cosiso iinpita itapon:

—¡Co'chi canpitaso yonquinahuano'sa pochinhüë ninama paya! ¡Caso chiníquën nanantërahuë ni'ton, nito ninorahuë' itërin. ¹⁶Napotohuachina, Cotari itapon:

—¡Tëhuëenchachin co onpo a'pania'huainso nanitëraihuë'! ¡Co naporaihuë', co ta'cahuaiso ya'huërinhuë'! Oshahuainso', nani Yosë nitotërin. Ma'tana ya'huarai. Minënën maninsorë chachin asacatocoi, itopi. ¹⁷Napotopirinhüë', Cosiriso itapon:

—Co napoarinhüë'. Insosona minë-nëhuë quënapapisoíchin piyapinëhuë' nisarin. A'napitanquëmaso', tatama ya'huërinquë noya panantaco'. Co insonta ma'sha onpotarinquëmahuë', itërin.

Cota, Mincamin ya'huërenamën yaquëparitërinso'

¹⁸Cosi napohuachina, Cotari amasha ya'carirahuaton, itapon:

—Pi'piyan siniro nonchinquën topirahuë. Yonquirahuëso no'tëquën sha'huichinquën. Quëmaso' huaaron pochachin chiníquën nanantëran. Napoaton ama no'huitonco ana'intaancoso marëhuë' napotaranquën. ¹⁹I'hua huë'naiquë, quëmaso natanancoi tatahuëi ya'huëtërincoiso'. A'na iyahuëinta ya'huëtërincoiso', natanancoi. ²⁰Quiyarinta naporo sha'huitëranquën: “Tatahuëi ya'huëtërincoi, nani máshoya,” itërainquën. A'na iya'huanta hui'napi ya'huëtërincoiso', sha'huitërainquën. Inaso', tatahuëi nani máshoya niso' huahuatërin. Naporo chachin sha'huitëranquën tatahuëri na'con nosororinso'. Ina yo'nanquëranchin hua'huatopisopita cato ya'huëpirinhüë', a'naso ayarin ni'ton, inaíchin quëparitërin. Napoaton nosoromiatërin. ²¹Naporo' sha'huitërancoi nohuitamaso marë' quëca'huaiso'. ²²Napotohuatancoira, sha'huitërainquën: “Iya'huaso', co nanitërinhuë' pa'pin huëshicaso'. Huëshirin naporini, pa'pinso' sëtori tēpa'itonhuë',” itërainquën. ²³Napotopiranhüë': “Co'so' iya'hua quëpatamahuë', co onporonta tahuëretaranquëmahuë',” itërancoi.

²⁴Tatahuëitaquë canconpatoira, ya'ipi quëma napotërancoiso' sha'huitërai.

²⁵⁻²⁶Hua'quimiachin quëran, tataso' camairincoi: “Pa'sahuatoma' trico pa'amantaco',” itopirinhüë', quiyarisoi: “Co nanitëraihuë'. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporo huarë' pa'sarai. Co'so' ina quëpahuatohüë', co hua'an tahuëretarincoihuë',” itërai. ²⁷Napotohuatoira, tatahuëi sha'huitërincoi: “Canpita nitotërama sa'ahuëco' catóíchin hua'huaninso'. ²⁸A'naso', ayarin. Napoaton naporo quëran huarë' co quënanchinahuë'. Pa'piniri ca'mara tēnahuë. ²⁹Iin ya'huë'rë' quëparamaquëya ma'sha

onpohuachin, canpita tëhuëarama'. Canpita tëhuënëmaquë caso mashoco sêto tëpaponco huachi," itërincoi.

³⁰⁻³¹Tatahuëso', iya'huarë' a'naíchín pochín nipi. Co'so' quiyarë' pantahua-chínhuë', tatahuëso chiminapon. Quiya tëhuënëhuëiquë tata mashoyaso' sëtori tëpapon. ³²Co'huara huë'shamátërapoi-huë' sha'huitërahuë: "Iya'hua a'paan-tohuatancoi, cari ni'sarahuë. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'intoco huachi," itërahuë. Naporahuaton napotomantarahuë: "Co'so' quëshintahuatënquën-huë', chiminaquë huarë' na'inarahuë," itërahuë. ³³Napoaton nontaranquën natanco topirahuë. Ca iya'hua ya'huë-rënamën quëma piyapinën quëparichi ténahuë. Inaso iinpitarë', pananta'in. ³⁴Co'so' iya'hua pantahuachinso', co caso nanitërahuë tatahuëtaquë, pananta'huaso'. Tatahuë ma'sha onporinso', co yani'nahuë', itërin.

Iinpitari Cosi nohuitopiso'

45 ¹Ya'ipi piyapinënpita ni'to-nënquë Cotari nontërinso tonitohuachina, Cosiso co huachi ahuantërinhuë'. Co huachi ahuantonhuë', Iquipito nananquë chiníquën nonin: "¡Ya'ipinquëma pipico!" itërin. Napotohuachina, ya'ipi piyapinënpita pipipi. Iinpitarëáchin nicaso', nohuitacaiso marë' sha'huirín. ²Sha'huiton Cosiso', na'nëmiatarín huachi. Chiníquën na'nërin ni'ton, ya'ipi iquipitosa nitotopi. Huaraoon pëinënquë huarë' a'naquënso pa'sahuatona', sha'huitonpi. ³Naporo huarë' Cosiso', inahuara nana-mënaquë iinpita nontërin:

—¡Ca mini Cosico! ¿Nanpiárin iporahuanta tata? itërin. Napotopirinhuë', iinpitariso pa'pi të'huatatona', co nanitopihuë' nonacaiso'. ⁴Të'huatopirinhuë', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa të'huatocosohuë', ya'caritoco', itërin. Naporo huarë' iinpitari ya'carirín. Ya'carihuachinara, itaantarín:

—Ca mini iyaparimaco. ¿Co'ta iráca nicatono'sa Iquipitoquë huëcasoi pa'anamaco?

⁵Napotëramacoso marë' ama canpitaora nino'huicosohuë'. Co canpitaso yonquipiramahuë', Yosë chachin aquëchitiirínco. Notohuaro' piyapi'sa ananpicaso marë' aquëchitërinco. ⁶Ipóra huarë' iso no'paquë, cato pi'ipi nisarín tanarotopiso'. A'natërápo pi'i chachin, pahuanarín. Ina nápo pi'i sha'topirinahuënta', co manta nitërinso' macaponahuë'. ⁷Napotëranquëmaso chachin nisarín. Yosëso nipirinhuë', aquëchitiirínco. Canpitanta shiparima ya'huëtiinquëmaso marë' naporín. Canpita chachinta', huëhuëpiro ninín quëran nicha'ëinquëmaso marë' aquëchitiirínco. ⁸Inapocaso ni'ton, co canpita nohuanton isoporínquë huë'nahuë'. Yosë chachin a'parínco ni'ton, huë'nahuë. Ina nohuanton, huaraon ayonquina'pí nica'huaso marë' ya'conahuë. Ya'ipi ma'shanënpita a'paiato, piyapinënpitanta', camaica'huaso marë' ya'conahuë. Naporahuaton, ya'ipi Iquipitoquë huaraon ya'huërenamën hua'anënta'huaso marë' acorínco.

⁹Manóton paantatoma', tata sha'huitonco': "Cosi ya'huëarin, iso pochín nanan a'patiarínquën: 'Ya'ipi Iquipito no'paquë hua'anënta'huaso marë' Yosë acorínco. Manóton o'maton, ni'quimaco. ¹⁰Ya'ipi hui'nanpita, shia'huaro'sa', inapitarë chachin, o'maco'. Pé'tahuanëmapita, ma'shanëmapita, ya'ipi ya'huëtërinquëmaso', quiquimaco'. O'mahuatama', Cosin parti acoaranquëma'. Inapohuatama', co aquëya quëranhuë' nini'sáparihua'. ¹¹Naro'pa

huachi carima cosharao quëtáponquëma'. Ya'ipi huë'namaso nápo chachin co manta ichipahuantaranquëmahuë'. A'natérápo pi'ipi pahuanarin tanaro tahuëri'sa na'huëcaso ni'ton, napotápëinquëma', itoco'. ¹²Iya'huanta', canpitanta', ya'ipi naporahuëso', nani natanamaco. ¹³Chiniquën nanantato Iquipitoquë hua'anëntërahuëson'ta', nani ni'nama'. Ya'ipi ni'namaso' tata sha'huitonco'. ¡Manóton paantatoma tata macontaco!" itërin.

¹⁴Napotahuaton, iya'huain iporin. Ina iporin quëran na'nërin. Minca-minta', Cosi iporin quëran na'nërin. ¹⁵Ina quëran Cosiso', ya'ipi iinpita noya nontaton sël'quërin. Inapitanta iporahuaton na'nërin. Ina piquëran inapitarinta co huachi tël'huatatona-huë', noya nontopi huachi.

¹⁶Huaraon pëinëinquënta', a'naroáchin nanan nincanin: "Cosi iinpita canquipi," itopi. Ina natanahuaton, huaraonso catahuarinsopita hua'ano'sarë chachin noya cancantopi. ¹⁷Noya cancantaton huaraoniso', Cosi itapon:

—Iyaro'sa sha'huitëquë', pël'thua-nënaquë trico a'mitahuatona', Canaan parti pananta'ina'. ¹⁸Paantatona', pa'pina quëma'ina'. Ya'ipi quëmopinënpitarë chachin, o'ma'ina'. O'mahua-china', Iquipitoquë noya noya no'pa' nininso', cari quëtarahuë. Napoaton inapitaso', iso no'paquë ma'sha noya noyatërin'sopita, capona'. ¹⁹Sa'ina', hui'nina', pa'pina', inapita quëmacaiso marë', camaiquë toronano'sa isëran quëpa'ina'. Sha'huitëquë a'naroáchin huë'ina'. ²⁰Naporahuaton, ama aquëtë ma'shanënapita yonqui'inasohuë'. Iquipitoquë ma'sha noya noya ninin-sopita, inapitari hua'anëntapona', itëquë', itërin. ²¹Napotohuachina, Cacopo hui'ninpitaso' ina inachachin

nipi. Huaraon camaitërinso chachin, Cosiri toronano'sa quëtërin. Naporahuaton cosharao iraquë caracaisonta', quëtërin. ²²O'nanpiracaisonta', ya'ipi iinpita ananitëra'piarin. Mincaminso nipurinhuë', cara pasa coriqui prata quëran nininso' quëtahuaton, a'naté-rápo a'mocaso quëtërin. ²³Pa'pionta', shonca moraquë, noya noya ma'sha Iquipitoquë ya'huërinso', a'patontarin. Naporahuaton shonca moraquë chachin, trico, pan, cosharao', inapita a'patontarin. O'mahuachina carimacaiso marë' a'patontarin. ²⁴Pacacaiso marë' nontohuachinara, Cosiso iinpita itapon:

—Osharan paco'. Amana iraquë nino'huíracosohuë', itërin. Napotohuachina pa'pi huachi.

²⁵Inapitaso', Iquipito quëran pipirahuatona', Canaan parti canconpi. Pa'pina ya'huërinquë chachin canconpi huachi. ²⁶Pa'pina nontatona sha'huitopi: "¡Cosi nanpiárin tata! ¡Nari ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntërin!" itopi. Ina natanahuaton, Cacoposo pa'yanënuë tachianantërin. Sha'huitopirinahuë', co natëtërinhuë'. ²⁷Napoaponahuë', Cosiri nanan a'patërinso natanin. Ina natanahuaton, toronano'sa quëpamacaiso marë' a'patontarinsonta', ni'nin. Naporo huarë' capa cancantomiatërin huachi. ²⁸Capa cancantaton tapon: "¡Tëhuëchachin Cosi nanpiárin! Co'huara chimiantërasocohuë' pa'mato nimai," tënin.

Iquipitoquë pa'mapiso'

46 ¹Cacoposo' ya'ipi huëntonë chachin pa'sarin. Ya'ipi ma'shanënpitarë' pa'sarin. Piirsipaquë canconpachinara, ma'sha tëparin. Tëparahuaton, pa'pinco' Yosë chinotërinso chachin chinotërin. ²Naporo tashi

Yosëri hua'narëso pochin ya'notërin. Ya'notahuaton, nininën quëran përarin: “Cacopo” itërin. Napotohuachina, inariso itapon:

—Ma'ta Siniro ya'huarahuë, itërin.

³—Caso Yosëco. Tataparionta chinotërinco. Iquipitoquë pa'macaso marë' ama të'huaquësohuë'. Inaquë shiparinpita na'atona', panca nacion ocoiaponá'. ⁴Canta quëmaro'co Iquipitoquë, pa'marahuë. Naporahuaton ca chachin, ina no'pa quëran shiparinpita ocoiarahuë. Inaquë chiminpatan, Cosi nocoarinquën, itërin.

⁵Ina quëran Cacoposo', Piirsipa quëran paantarín. Hui'ninpitari toronanquë a'mitopi. Huaraoni quëpamacaiso marë' toronano'sa a'patontarinquë, inapotopi. Sa'ina', hui'nina', inapitanta a'mitopi. ⁶⁻⁷Cacoposo', hui'ninpitare chachin pa'sarin. Hui'ninpitanta sa'ina hui'ninpitare chachin pa'sapi. Ya'ipi inapitarë chachin pa'sápatona', Iquipito no'paquë huarë' camapi. Ya'ipi ma'shanënapitanta Canaan parti ya'huëtopiso', quiquipi. Pë'tahuanënapitanta', Ohuicarosa', ohuacaro'sa', chiporosa', inapitanta quiquipi.

⁸Isopita, Cacopo quëran pipipisopita Iquipitoquë pa'mapi. Inapita chachin isairo'sa itopi anta': Paninantërinso', Nopino. ⁹Ina hui'ninpitaso': Anoco, Huaron, Ison, Caromi, inapita. ¹⁰Simion hui'ninpitanta', Quimoino, Camín, Ohuato, Caquin, Sohuaro, Saono, inapita. Saonoso', Canaan sanapiquë hui'nahuaninso'. ¹¹Nihui hui'ninpitanta', Coirison, Quiato, Mirari, inapita. ¹²Cota hui'ninpitanta', Iri, Onan, Sira, Parisi, Saro, inapita. Iri, Onan, inapitaso', Canaan parti chachin chiminpiso', nani nitotërëhua'. Parisi hui'ninpitanta', Ison, Amoro, inapita. ¹³Isacaro hui'ninpitanta', Toran, Popan,

Copo, Simiron, inapita. ¹⁴Saporono hui'ninpitanta', Siriti, Iron, Cariri, inapita. ¹⁵Ina nápo Cacopo hui'nin-pita quëmapi'sa Niaquëya ya'huëpi. Sanapinta a'nara ya'huëtërin: Tina itërinso'. Inapitaso', Patan-aranquë ya'huapon hui'nahuaninsopita. Nia quëran pipipisopitaso', cara shonca cara ya'pi', sanapirë chachin icanpi.

¹⁶Caro hui'ninpitanta', Sipion, Aqi, Ison, Soni, Iri, Aroti, Ariri, inapita. ¹⁷Asiri hui'ninpitanta', Imina, Isopa, Isopi, Piria, inapita. Oshinanta ya'huërin: Sira itopi. Piria hui'ninpitanta', Ipiri, Mariquiri, inapita. ¹⁸Caro, Asiri, inapitanta Cacopo hui'ninpita Siripaquëya nipiso'. Ina quëran nipisopitaso', ya'ipiya quëran shonca saota ya'pi', icanpi. Siripaso' Napanori Nia catahuacaso marë' nicanarinso', nani nitotërëhua'.

¹⁹Naquiranta Cacopo sa'in chachin ninin. Ina hua'huinpitanta', Cosi, Mincamin, inapita. ²⁰Cosiso', Asinaquë hui'nahuaninsopita: Manasisi, Iprain, inapita. Inapitaso', Iquipitoquë nasitopi. Asinanta', ayonquianta'inquëma'. Inaso', Potihuir hui'nin. Potihuiranta', On ninanoquë corto hua'an ya'conin. ²¹Mincamin hui'ninpitanta', Pira, Piquiri, Asipiri, Quëra, Namano, Iqui, Nosi, Mopimo, Opimo, Arato, inapita. ²²Ina nápo Naquirá quëran nipisopita ya'huëpi. Shonca catapini ya'pi ya'ipiya quëran icanpi.

²³Tanoso', a'naíchin hui'nahuanin: Osimo itërin. ²⁴Nipitari hui'ninpitanta': Casiiri, Coni, Quisiri, Sirimo, inapita. ²⁵Tano, Nipitari inapitanta Cacopo hui'ninpita nipi. Inapitaso', Piraquëya nipiso'. Ina quëran nipisopitaso', ya'ipiya quëran canchisë ya'pi', icanpi. Piranta', Napanori Naquirá catahuacaso marë' nicanarinso', nani nitotërëhua'. ²⁶⁻²⁷Iquipitoquë pa'mapisopita, saota shonca saota

ya'pi icanpi. Ya'ipi inapitaso', Cacopo quëran pipipisopita. Hui'ninpita sa'inaso' co pichipihuë'. Cosi hui'ninpitaso' cato. Inapitaso' inaquë chachin nasitopi. Cacopo, Cosi, inapitarë' canchisë shonca ya'pi ya'ipiya quëran icanpi.

²⁸Co'huara Cosin parti camayátë-rasoihuë', Cacososo' Cota camairin: “Cosi sha'huitëquë huë'in, Cosin parti nacapi'inco,” itërin. Inaquë Cota paaso', Cacososo ya'ipi huëntonënë chachin Cosinquë camapi huachi. ²⁹Iin cantomarahuaton Cotaso', pa'pini nanan a'patërinso sha'huitërin. Sha'huito-huachina Cosiso', a'naroáchin piyapinënpita camairin toronanën tapacaiso marë'. Inaquë huënsërahuaton, Cotarë chachin pa'nin. Pa'sahuaton pa'pin quënancompachina, iporin. Iporinquë-ranchin hua'qui na'nërárin. ³⁰Naporo' Cacopori, itapon:

—Ayapiranhuë', quënaantaranquën ni'ton: ¡Iporaso' chiminpatonta noyapaton huachi ténahuë! ténin.

³¹Pa'pin nani nontahuaton Cosiso', ya'ipi iinpita, quëmopinënpita inapita itapon:

—Huaaron nicapo pa'sarahué. Pa'sahuato itapo: Ya'ipi quëmopinë-huëpita Canaan parti ya'huëpirinahué', yacapainacoso marë' o'mapi. ³²Ohuacanënapita, ohuicanënapita, ya'ipi ma'shanënapita quiquimapi. Inapitaso pë'tahuatona'piro'sa', itarahué. ³³⁻³⁴Napotohuato, huaaron përsarinquëma'. Përatëinquëma' maquësona sacatëramaso' natanpachinquëma': “Quiyaso', shimashonëhuëpita pochachin, ohuica pë'tahuana'piro'sacoi,” itoco'. Napohuatama', Cosin partiquë ya'huapoma'. Iquipitoro'saso', ohuica pë'tahuana'piro'sarë', napopináchin ya'huëcaiso', na'in. Napohuatama', canpitaráchin inaquë ya'huapoma', itërin.

47 ¹Cosiso', pa'pin, iinpita, inapita nontahuaton huaaron sha'huitapaton pa'nin: “Tatahuë, iyahuëpita, inapita Canaan parti quëran o'mapi. Ya'ipi ohuicanënapita, ohuacanënapita, ma'shanënapita, inapitarë chachin o'mapi. Nani Cosin parti niquipi,” itërin. ²Ina piquëran a'natërápo iinpita huayonin. Huayonahuaton, huaaroni nohuitacaso marë' quëparin. ³Naporo' inari natanin:

—¿Maquëta canpitaso sacatërama'? itërin.

—Quiyaso' quëma piyapinënpita pochincoi ninai. Shimashonëhuëpita pochachin ohuica pë'tahuatona'piro'sacoi. ⁴Canaan parti ya'huëpirinahué', na'con tanarotërai. Pastonta', ohuicarosa' capacaiso', yanirin. Napoaton no'panënuë o'marai ya'huapoi. Yosë marë' nohuantëquë', Cosin parti ya'huë'i topiraihuë', itopi. ⁵Napotohuachinara, huaaroniso' Cosi itapon:

—Yacapainënuënsó marë' tataparin, iyaparinpita, inapita o'mapi. Nani o'mapi ni'quëhuarë', ⁶ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntërahuëquë, noya inapita ya'huëcaiso'. Cosin parti noya noya no'pa' ninin. Inaquë ya'huëcaiso marë' quëtëquë'. A'naquën quëmopinënpita pë'tahuatacaso' noyá nitotohuachina', caquën pë'tahuanëhuëpita, a'paicaiso marë' acoquë', itërin.

⁷Ina piquëran Cosiso', huaaron anohuitacaso marë' pa'pionta quëparin. Cantontahuaton Cacososo', monsho ténin, nontacaso marë'. ⁸Huaaroni ni'sahuaton natanin:

—¿Onpo pi'ita ya'huëtërinquën? itërin.

⁹—Nani pasa cara shonca pi'ipi ya'huëtërinco. Co ya'huëmia ya'huëatohué', patë patërantarahué. Inapoato na'con parisitërahuë. Shimashonëhuëpitaso', na'con na'con tahuëri ni'pi. Co caso

inapita icantapohuë' nimara ténahuë, itèrin. ¹⁰Cacoposo nani huaraon nontahuaton, Cosirë chachin pa'nin huachi.

¹¹Ina quëran Cosiso', Iquipitoquë noya noya no'pa' nininso' quëmopinënpita quëtèrin. Huaraoni camairinso chachin ninin. Inapoatona Cacoposo' hui'ninpitare chachin Namisi parti no'pahuanpi. Namisiso', Cosin itopi anta'. ¹²Naporahuaton Cosiso', ya'ipi quëmopinënpita coshoro quëtárin. Panca huënton nininso' na'con na'con, quëtèrin. Caraya nininso', pi'piyan quëtèrin. Inapotèrin.

**Iquipitoquë onpo sacatacaiso',
Cosi camaitèrinso'**

¹³Co insëquë tëranta trico ya'huërinhuë'. Napoaton na'con na'con tanarotopi huachi. Canaan partiquënta', Iquipitoquënta', piyapiro'sa tanari tiquirarin. ¹⁴Inaquëpita ya'huëpisopita, Cositaquë trico pa'anápirinahué', nii'quianapi huachi. Ya'ipi coriqui trico marë' pahuërëtopiso', Cosiso yontonin. Yontonahuaton huaraon pëinënquë taparin.

¹⁵Canano'sa', iquipitoro'sa', inapita coriquinëna i'quihuachinara, iquipitoro'saso', Cosi nontapona pa'pi:

—Yosë marë' coshoro quëtocoi! Capa nii'quianarai huachi. Capa coriqui ni'ton, co huachi coshoro quëtohuatancoihuë', tana tëpaponcoi quiyaso'. Ina marë' quëmanta co huachi noya nisaranhuë', itopi.

¹⁶—¡Naporinchi paya! Capa coriquinëna ni'quëhuarë', pë'tahuanëmapita nipachin quëco'. Ina quëpatama', trico quëtërainquëma', itèrin Cosiri. ¹⁷Napotohuachina iquipitoro'saso', pë'tahuanëna quëshipi: Cahuarionëna', ohuicanëna', ohuacanëna', moranëna', inapita quëshipi. Inapita marë' naporo pi'iquë trico canpiatèrin.

¹⁸Ina pi'i na'huëanatopi. A'na pi'i maantarinquë naquëranchin iquipitoro'saso', Cosi paapantapi nontaan-tacaiso marë':

—Nani quëma nitotëran capa coriqui ya'huëtërincoisohuë'. Ya'ipi pë'tahuanëhuëpitanta canpitanquën ninin. Co huachi ma'sha tëranta ya'huëtërincoihuë' pahuërëta'huaiso'. No'panëhuëíchin ya'huërin. Naporahuaton quiyanta ya'huërai. ¹⁹Quiyaora chachin nipa-chin, no'panëhuëirë'coi pa'ancoi. Ina ya'huërenamën trico quëtocoi. Inapohuatoi huaraon piyapinënpitacoi nisarai. Ina marë' no'panëhuëiquë chachin sacachi. Coshoro quëtohuatancoi, no'panëhuëiquë sacatarai ni'ton, co nitapiarinhuë'. ¡Taquihuatoiso', no'panëhuëinta' pantatarin. Inapohuatoi, quëmanta co manta canaponhuë' itopi.

²⁰Napotohuachinara, Cosiso ya'ipi iquipitoro'sa no'panëna huaraon marë', pa'antëra'piarin. Co manta capacaisohuë ni'ton, no'panëna pa'ana'piapi. Inapopi ni'ton, ya'ipi Iquipito no'pa', huaraoni hua'anëntèrin huachi. ²¹Naporahuaton ya'ipi Iquipito no'paquë iquipitoro'sa ya'huërinso', Cosiri pa'anaton piyapitèrin. ²²Corto hua'ano'sa no'panënáchin co Cosiri pa'antërinhuë'. Inapitaso' huaraoni topinan trico quëtárin ni'ton, co no'panëna pa'anacaiso ya'huërinhuë'.

²³Ina quëran Cosiri piyapi'sa itapon: —Iporaso', huaraon hua'anëntèrinquëma huachi. No'panëmanta hua'anëntèrin. Ma'tana ya'pirin ya'huëarin quëpatoma', sha'co'. ²⁴Napoaponahuë', sha'namaso' nanitohuachin, a'natëräpo costaro quëran a'na costarora huaraon quëtamaso ya'huërin. Catapini costaroso nipirinhuë', canpitaora marë' nisarín. Hui'namapita, yacaparinquëmasopita, inapitanta capacaiso marë' nisarín. Naporahuaton ina quëran chachin

shacacamaso ya'huërin, itërin. ²⁵Napo-tohuachina, inapitaso taantapi:

—Noyapa'. Inapochin nisarai. Quëmaso noya piyapinquën ni'ton, tana tãpaincoiso nipirinhüë', nicha'ërancoi. ¡Huaaron nipachin piyapichincoi! itopi. ²⁶Inapoaton Cosi camaitërin ya'ipi Iquipito no'paquë piyapinënpita ma'sona nicacaiso'. Sha'topiso nanitohuachina, a'natërápo costaro quëran, a'nara huaraon quëtacaiso ya'huërin. Iso quirica ninshitasoco huarënta', ina camaitërinso', ipora huanta Iquipitoquëso ina chachin nisapi. Corto hua'ano'saso nipirinhüë', co huaraon marë' quëtacaiso ya'huërinhuë'. Inapita no'panënaso', co huaraoni pa'antërinhuë' ni'ton, co quëtopihuë'.

Cacopo nohuantërinso'

²⁷Israiro'saso', Iquipito no'paquë ya'huëapi huachi. Cosin parti no'pa' mapi. Inaquë ya'huëapona pochin na'amiatopi. ²⁸Cacoposo shonca canchisë pi'ipi, Iquipitoquë ya'huëantarin. Ya'ipiya quëran pasa catapini shonca canchisë pi'i icanin.

²⁹A'na tahuëri Cacoposo', nani chiminacaso ya'caritërin ninatanin. Napoaton Cosi sha'huitacaso marë' a'nara a'parin. Huë'pachina, itapon:

—Tëhuëinchachin nosorohuatanco, nohuantërahüëso' niquë'. Ina yanipatanso', tonaroana së'huatoco. Së'huatatonco: “Yoscoarë' nohuantëranso' nisarahuë,” itoco'. ¡Caso chiminpató, ama Yosë marë' isëquë pa'pitocosohüë'!
³⁰Shimashonëhuëpita quënancona'huaso tahuëri nanitohuachinco, Iquipito no'pa quëran quëpaco. Quëparahuatanco, inapita po'mopiquë, canta po'moon-taco, itërin.

—Noyapa'. Inapochinquën nipachin, itërin Cosiri.

³¹—Yoscoarë' inapochinquën itoco, itaantarin pa'pini. Napotohuachina, Cosiso': “Yoscoarë' inapotaranquën,” itërin. Ina natanaton, Cacoposo, pë'saranënuquë huënsërin. Inaquë huënsërin quëran, “Yosparinquën,” ta'caso marë' mónsho tënin.

Iprain, Manasisi inapita noya ya'huëcaiso marë' sha'huitërinso'

48 ¹Ina piquëran miachin Cacoposo' caniorin. Napohuachina Cosi sha'huitopi. Ina natanahuaton, nicapon pa'nin. Hui'ninpitanta cato chachin quëparin. Manasisi, Iprain, inapita. ²Cosiri nicapon huë'ninso sha'huitohuachinara, chiníquën cancantaton pë'saranënuquë huënsërin. ³⁻⁴Cosiso', hui'ninpitare chachin ya'coontarahuatón pa'pin nontoonin. Ina quëran Cacoposo' Cosi itapon:

—Yosë ya'ipi nanitaparinsó, Noso ninanoquë ya'notërinco. Inaso ninano', Canaan parti ya'huërin. Ya'notahuatonco, iso pochin noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitërinco: “Ni'quë'. Ca nohuanto, notohuaro' hui'nanpita ya'huëtarinquën. Quëmá quëran pipipisopita, na'a naciono'sa ocoyapona'. Naporahuaton, inapita, iso no'pa' quëtarahuë. Inapitari hua'anëntomiatapona’,” itërinco. ⁵Hui'nanpita Iprain, Manasisi, inapitaso co'huara yacapaponquën huë'shamátërasocohüë' ya'huëtërinquën. Inapitaso' caquën nicapona'. Napoatona', Yosë no'pa' hua'anënta'huaso sha'huitërin-coso', hua'anëntapona'. Nopino, Simion, inapita pochin ni'tona', hua'anëntapona'. ⁶Inapita piquëran hui'nahuanpatan, quëmaoranquën nisapi huachi. Inapitaso' Iprain, Manasisi, inapita iya'huainpita nicapona'. Ina ni'tona iin mashonëna no'panëna quëran, inapitanta', no'pa'

macapona'. ⁷Co topinan napotaran-quênhuë'. Mamaparin co aquëtë hua'-huaninso marëhuë', napotaranquën. Quëmanta nani nitotëran: Patan-aran quëran huënantasëhua', Canaan parti quëmaquën mama tëparëhua'. Iporata ninano ya'cariya nicasëhua', chiminin. Chiminpachina, inaquë chachin ira pirayan pa'pitërehua'. (Ina ninanoso', ipora marë' Pirin itopi anta'.)

⁸Ina ta'sochachin a'nanaya Cacosopo' tahuërëtahuaton ni'pirinhuë', Cosi hui'ninpita quënanin. Inapita quënanaton, hui'nin natanin:

—¿Inpitata isopitaso'? itërin.

⁹—Isopita mini hui'nahuëpita. Yosë nohuanton naro'pa' ya'huëtërinco', itërin Cosiri.

—Amashachin aya'carico. Noya ya'huëcaiso marë' sha'huichi, itaantarin Cacopori. ¹⁰Cacosopo' noyá mashoya ni'ton, co huachi ina inahuë quënantërin. Napoaton Cosiri hui'ninpita aya'caririn. Napohuachinara, Cacosopo shinpita iporahuaton apinorin. ¹¹Ina quëran Cosi itapon:

—Co huachi onporo tëranta quënanahuanquënso' yonquipirahuë', Yosë nohuanton hui'nanpitanta quënanahuë. ¹²Pa'pin to'topitënquë hui'ninpita huënsëápirinahuë', Cosiri ahuanirin. Ahuanirahuaton, pa'pin notënanquë isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorin. Noya nicaton napotërin.

¹³Ina quëran cato hui'ninpita chachin manin. Iprainso', inchinanën quëran sël'quërin. Ya'huërë' Manasisiso' ahuënanën quëran sël'quërin. Inapo sël'quërin quëran pa'pin aya'caririn. Napoaton Iprainso', shiin ahuënanën quëran acorin. Ya'huërë' Manansisiso', shiin inchinanën quëran acorin. ¹⁴Cacosopo

nipirinhuë', tanpaquënpita chi'huaratahuaton, inchinanën quëran Iprain sël'huamotorin. Manasisiso paninan nipirinhuë', ahuënanën quëran sël'huamotorin. ¹⁵⁻¹⁶Inaporahuaton Cosi noya ya'huëcaso marë' iso pochin sha'huitërin:

“Shimashonëhuëpita Apraan, Isaco, inapita Yosë natëpi.

Canta hua'huatërahuë quëran huarë' ina chachin noya a'pairinco.

Ina Anquëninën^y chachin ya'ipi ma'sha onporahuë quëran, nicha'ërinco.

Inari chachin isopita hui'napi'sa catahuain.

Notohuaro' hui'ninpita ya'huëchina'.

Hua'huayátërahuë, isoro'paquë na'aina'.

Inapita nicatona piyapi'sa', yonqui'lnaco.

Tata Isaco, tata masho Apraan, inapitanta yonqui'ina'” itërin.

¹⁷Cosiso nipirinhuë', paninantërinso' ahuënan quëran shiini sël'huamotorinso' ni'nin. Ina nicaton co noyahuë' cancantërin. Napoaton pa'pin inchinan imirin masahuaton, Iprain motën quëran chi'huincatërin. Chi'huincatahuaton Manasisi motënquë acotërin. ¹⁸Inapoapon pochin pa'pin itapon:

—Co tata. ¡Ama inapoquësöhuë'!

Isocha paninanso'. Inchinan imira quëran, ina sël'huamotoquë', itërin.

¹⁹Pa'pinso nipirinhuë', co nohuantërinhuë' inapocaso'. Napoaton itapon:

—¡Naporin mini conpa, nani nitotërahuë! Manasisinta shinpita quëran panca nacion nisarín. Iyaa'huainso napoaponahuë', noya noya nicaton shinpita quëran na'con na'con naciono'sa pipiarin. ²⁰Naporo tahuëri chachin,

^y 48.15-16 Yosë Anquëninën topachinaso': Yosë chachin ta'tona napopi.

Cacopori shinpita nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin:

—Israiro nacionquë ya'huëpisopita noya ya'huëcaiso marë' yasha'huito-huachina', canpita nininëma yonquiatona iso pochin sha'huitapona': "Yosë quëmanta catahuainquën. Iprain, Manasisi, inapita catahuarinso pochachin catahuainquën," niitapona', itërin. Inapoaton, Cacoposo Iprain'ton acorin. Manasisiso nipirihuë', piquëran acorin.

²¹Ina quëran Cosi tahuërëtahuaton itapon:

—Ni'quë'. Caso chiminapo huachi. Yosëso nipirihuë', ya'huëmiataton catahuarinquëma'. Inari chachin shimashonëma no'panënuquë quëpanantaponquëma'. ²²Quëmaso' ya'ipi iyaparinpita quëran, panca pancana no'pa' quëtëranquën. Siquimo motopi quëtëranquën. Inaso' no'pa', amoro-ro'sa ahuëato osërëtërahuëso', itërin.

**Cacopo yachiminton,
hui'ninpita nontërinso'**

49 ¹Nani shinpita noya ya'huëcaiso marë' sha'huito-huachina, Cacoposo' ya'ipi hui'ninpita amatërin. Huë'pachinara itapon:

"Amasha ya'carico conparo'sa'. Ma'sona a'na tahuëri onpocamaso', carinquëma sha'hui-chinquëma natanco'.

²Canpitaso hui'nahuëpitanquëma'.

Caso Cacopoco niporahuë', Israiro itërinaco anta'.

Carima sha'huitaranquëma ni'ton, natanco'.

³'Quëmaso' Nopino, paninanquën. Chiniquën nisoco, ya'nan hui'nahuananquënso'.

Chini chiniquën nanantaton, noya noya nicamaso' ninan.

⁴Inapocamaso nipirihuë', co huachi inapoaranhuë'.

I' pa'pi chinii' nipachina, co onpo asanoirëhuë'.

Ina pochachin nicaton cosonanehuë monshitëran,' itërin.

⁵'Simion, Nihui, canpitaso, napopináchin cancantërama'.

A'napita ma'sha onpotamaso marë' nisha nisha ohuararama'.

⁶Niyontonamaquë, ama onporo tëranta ya'noisohuë'.

No'huitatoma piyapi tëparama'. Co natantonquëmahuë' nicatoma', tororo'sa nishitëtëntëntërama'.

⁷Tanan ni'niro'sa pochin no'huitërama'.

Napopiramahuë', co onporonta inachachin nisápomahuë'.

Carima ya'ipi Israiro nacionquë, ayanquëmiataranquëma', itërin.

⁸'Quëmaso' Cota, iyaparinpita pa'yataponën.

Inimiconënpita minsëra'piapon. Iyaparinpita quëran huarë' moshaponën.

⁹Quëmaso' conpa masho, Cota itëranquën.

Pa'pinia'hua pochin chinimiatëran.

Mapintahuaton pa'pini' pë'inihuachina,

mónsho mónsho tërarinquëran quëhuënin huachi.

Panca pa'pini' pochin ninan.

¡Pa'pini' chinotaso', co incari tëranta apisarinhuë'!

Inapochachin quëmanta inimiconënpita nitaponën.

¹⁰Co inso tëranta hua'an quëran, quëmaso' Cota, ocoiarinënhuë'.

Huara së'quëranso co insonta mataponënhuë'.

- Hua'anën chachin o'maquë
huarë' co nanitapaponën-
huë'.
- Ina o'mahuachin, ya'ipi nacio-
no'sari natëpona huachi.
- ¹¹ Cotasó notohuaro' oparohua-
naton, mora'huanënta', co
apiratarinhuë'.
- Inaquë capacaso marë' a'sonpi-
tërapon.
- Huinoquë chachin a'morinso
pë'sapon.
- ¡Opa huayo no'huiquëncuë
chachin, inapotapon!
- ¹² Ya'pirinpitanta', huino quëran
quëhua quëhuashin ninin.
Natëquënpitanta', sho'sho'
quëran huiri huiríchin
ninin,' itërin.
- ¹³ 'Quëmaso' Saporono, marë
yonsan parti ya'huapon.
Panca nancharo'sa nonshinanëna
ya'huërinquë, ya'huëapon.
No'panënso', Sitonquë huarë'
naniarin,' itërin.
- ¹⁴ 'Quëmaso' Isacaro, chiníquën
mora pochin nisaran.
Pë'tahua pëiro'saquë pë'pëtë-
ranquëranchin chinotaran.
- ¹⁵ "¡Noyachi iso no'pa' paya! Yashi
yashin chinochachináchin,"
tëcapon.
Co pahuërepirinënhuë', noya
cancantaton patron marë'
sacataran,' itërin.
- ¹⁶ 'Quëmaso' Tano, quëmaora
huëntonëncuë ya'huëpiso-
pita catahuaran.
Nanan ya'huëtohuachina',
anoyatacaiso catahuaran.
A'napita Israiro huëntono'sa
pochachin nisaran.
- ¹⁷ Ya'huan yaquëtëtërinso pochin
nisaran.
- Inaso', ira pirayan yamorin
quëtëtacaso marë'.
- Cahuario tocanën quëtëhua-
china, piyapi ya'mitërinso',
anotapon.
- Inapochachin quëmanta',
inimicoro'sa nitaran,'"
itërin Cacopori hui'ninpita
nontaton.
- ¹⁸ Ina quëran Cacoposo' Yosë
nontaton tapon:
"¡Sinioro, quëmaso' nicha'ësa-
ranco tënhuë!" itërin.
- ¹⁹ A'napita hui'ninpitanta
yonquiaton taantarín:
" 'Quëmaso' Caro, matararoro'sa
huënton ya'contarinquën.
Quëmariso napoaponahuë',
nita'atahuaton imasaran,'
itërin.
- ²⁰ 'Quëmaso' Asiri, noya noya
cosharo ya'huëtarinquën
capacaso'.
Copirnoros'a ca'ninso pochin
ca'sápon.
Napoaton quëmari quëtohuatan
inapitanta ca'sapi,' itërin.
- ²¹ 'Quëmaso' Nipitari, co camai-
nëncuënso costaponhuë'.
Tanan yo, noyanpia'huaráchin
hua'huinpitarë' pa'ninso
pochin nisaran.
Inapochachin quëmá quëran
pipipisopitanta',
na'a nisahuatona', noyanpia'-
huaráchin nicapona,' itërin.
- ²² 'Quëmaso' Cosí, i'sha yonsancuë
huayo huanirinso pochin
ninan.
- Inaso' huayo pa'pi notohuaro'
nitërin. Së'paquënpitanta',
paira pa'tërin.
- ²³ Pë'chinan camayoro'sa', no'hui-
rinquën.

No'huiténën pè'chinan shinë-rëquë yaohuaninën.
 Napotaténën, co noya quëran ya'huëchináchinhuë nitarinën.
²⁴ Quëmaso nipirinhüë', chini chiníquën tanpatëran.
 Pè'chinanëinquë inimicoro'sa tël'yanantohuatan, co pacoi-taranhuë'.
 Yosë imarahuëso', chini chiníquën nanantërin.
 ¡Ina catahuarinquën inimicoro'sa minsëaran!
 Sinioroso' ohuica hua'anën pochin ni'ton, a'pairinco.
 ¡Ina chachin quëmanta a'paiatëinquën catahuarinquën!
²⁵ Yosënëhuë chachin, catahuapëinquën.
 Inaso', ya'ipi nanitapaton catahuapëinquën.
 Ina nohuanton, o'nanpachina catahuainquën.
 Acoporonta i' ya'huërinso', ina nohuanton pipiton catahuainquën.
 Pè'tahuanëmapita, sanapinëmapita, inapitanta huaihuachina catahuain.
²⁶ Tata mashocoro'sa iráca, noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitërinaco.
 Carinquënso', ipora noya noya sha'huitaranquën.
 Motopiro'sa ya'huërárinso ta'huantaquë huarë', Yosë catahuaráponquën.
 A'napita iyanpita quëran, noya noya nicatëinquën huayonanquën.
 Napoaton sè'huamotorahuatëinquën quëma marë' Yosë nontërahuë', itërin.

²⁷ 'Quëmaso' Mincamin, pa'pi mapinton tanan ni'nira pochin nicapon.
 Tashiramiachin inaso mapinta-huaton, ca'miatërin.
 Naporo' i'huanahuanquë chachin pè'sotërinsonta', a'napitari ca'papi.
 Inapochachin quëmanta', yaata'-huanteransopita nitaran.
 Inapotahuaton ma'shanënanta', nipatomatapoma', ” itërin.
²⁸ Ina pochin Cacopo shonca cato hui'ninpita noya ya'huëcaiso marë' sha'huitërin. Inapita quëran shonca cato Israiro huëntono'sa pipipi.

Cacopo chiminso'

²⁹ A'na tahuëri Cacoposo', hui'nipita camairin: “Co hua'quiya quëranhuë' chiminarahuë huachi. Chiminpató, shimashonëhuëpita pa'pitopiso pirayan po'moontaco. Iti huënton piyapi, Ipron itopisori, ina no'paso' hua'anëntopirinhüë'. ³⁰Maquípiraquë nanin ya'huërinso yonquiato napotarahuë. Inaso', Canaan parti ya'huërin. Mamiri notënanquë ya'huërin. Ina no'pa' mini iráca tata mashoco Apraan nipa'pitacaiso marë' pa'anin. Ina pirayan no'pa' ya'huërin-sorë chachin naporo Ipron pa'antërin.
³¹ Inaquë Sara, Apraan, inapita chimin-pachinara ya'conpi. Tata Isaco, mama Nipica inapitanta inaquë chachin ya'conpi. Inaquë canta', sa'ahuë Nia itërahuëso ya'conin. ³² Ina no'paso' naninë chachin, Iti huënton piyapi'sa pa'antopi,” itërin. ³³ Cacoposo' hui'ninpita camairinso tonitohuachina, pè'saranëinquë quëhuëantarín. Quëhuënasó chachin, chiminin huachi.
50 ¹Pa'pin chiminpachina Cosiso', ina nonën iporin quëran na'nërin, apinorin, napotërin. ²Ina

quëran notoronënpita camairin pa'pinco' nonën tapacaiso'. Camaihuachina, ama chanatacaso marëhuë' taparapi. Pa'pincoso', Cacopo itahuatona', Israiro itopi anta'. ³Catapini shonca tahuëri quëran nonën tapapi huachi. Ina nápo tahuëri nohuantërin tapacaso marë' ni'ton, ina nápo tahuëri sacatopi.

Iquipitoro'saso', canchisë shonca tahuëri Cacopo marë' sëtopiso' imapi. ⁴⁻⁵Ina tahuëri'sa na'huëhuachina, Cosiso' huaraon catahuapisopita hua'ano'sa', nontërin:

—Tëhuënhachin noya ni'patamaco, ca marë' huaraon nontoonco'. Naporin Cosi: “Co'huara tata chiminyátëraponhuë', camairinco Yoscoarë' ta'to natëca'huaso': ‘Nipa'pita'huaiso marë' taparahuëquë chachin, po'moontaco. Inaso', Canaan parti ya'huërin,' itërinco. Quëtoco paato tatahuë pa'pitonta'i, topirahuë. Nani pa'pitontahuato, o'mantarahuë tënin,” itoco', itërin. ⁶Sha'huitohuachinara, huaraoniso hua'ano'sa itapon:

—Cosi sha'huitonco': “Paaton tataco', pa'pitontaquë'. Sha'huitërinquënso chachin nitontaquë',” itoco', itërin.

⁷⁻⁸Huaraoni napotohuachina, Cosiso', pa'pin pa'pitacaso marë' pa'nin. Ya'ipi copirno catahuapisopita hua'ano'sa pa'pi. Iinpitanta', quëmopinënpitarë chachin pa'pi. Cosin partiso', hua'huaro'saráchin pë'tahuaro'sa a'paicaiso marë' patopi. ⁹Sontaro'santa', a'naquën toronano'saquë, a'naquënso cahuarioro'saquë, Cosi ca'tanpi. Napoaton hua'huayátërahüë piyapi'sa pa'pi.

¹⁰Pa'sápatona', Corin-a-atatiquë canconpi. Inaquë niyontonatona panca sëtopi. Inaquë Cosi pa'pin marë' canchisë tahuëri sëtërinso', naniantarin. (Corin-a-atatiso', trico to'norapiquë) Ina no'pa quëranso', Cortanii' pi'i ya'coninso

parti acorin. ¹¹Canano'sa inaquë ya'huëpisopitari, napopiso ni'pi. Ina ni'sahuatona', inahua capini ninontopi: “Iquipitoro'sa pa'piaona huëcatona', panca sëtapi,” topi. Napoaton ina no'paso', anihuanpi: Apiri-misraimo, itopi. Iquipitoro'sa sëtopiquë, tapon naporin. Ina no'pa quëranso', Cortanii' pi'i ya'coninso parti acorin.

¹²⁻¹³Cacopo hui'ninpitaso', pa'pin nanpipon camaitërinso chachin ya'ipi nipi. Canaanquë quëpantarahuatona', Maquipiraquë nanin ya'huërinquë po'moontapi. Iti piyapi, Ipron itopisori, ina no'paso' hua'anëntopirinhüë', Apraani iráca nipa'pitacaiso marë' pa'antërin. Ina naninso no'parë chachin, Mamiri ya'huërin quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. ¹⁴Nani pa'pin po'oroquë po'mohuachinara, Cosiso' iinpitarë chachin Iquipitoquë pa'mantapi. Ya'ipi ca'taninsopitanta', pa'mantapi.

Cosi iinpita napopiso'

¹⁵Cacopo chiminpachina Cosi iinpitaso', ina tëlhuatona inahua capini ninontopi: “Íráca aparisitëréhuaso marë' tapon Cosi no'huitonpoa ya'ihuëretápirinpoahuë',” niitopi. ¹⁶⁻¹⁷Ina yonquiatona', iso pochin nontacaiso marë' a'napita a'papi: “Co'huara tata chimiyantëraponhuë', camairincoi nonta'huainquënso': ‘Iyaparinpita aparisitopirinënuënhüë', co noyahuë' nicatona oshahuanpiso', Yosë marë' naniantëquë', itoco', itërincoi. Napoaton, quiyarionta nontarainquën nanan anoyataancoiso marë'. Quiyanta', tatanpoa chinotërinso Yosë chachin imarai ni'ton, inapotocoi,” itopi. Napo nontaso', Cosiso na'nërarin.

¹⁸Naporo chachin iinpitanta', canquipi. Canquihuachinara, isonpi quëran

no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. Mosharahuatona', itopi:

—Ma'tana iya, ya'huarai. Hua'anën-tatoncoi yacamaihuatancoi, inapotocoi, itopi. ¹⁹Napotopirinahuë', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa pa'yancosohuë'. Caso piyapico ni'to, co nanitërahuë' Yosë ya'huërenamën pochin nica'huaso'. ²⁰Canpitaso mini, ma'sha onpotamacoso yonquipiramahuë', Yosëso nipirihuë', inaporamaso anoyatërin. Ama notohuaro' piyapi'sa taquicaiso marëhuë', inaporin. ²¹Napoaton ama pa'yancosohuë'. Carinquëma coshoro quëtáponquëma'. Hui'namapitanta quëtapo. Naponontaton, Cosiso iinpita asanocancanin. Noyasha nontërin.

Cosi chiminino'

²²Cosiso iinpitarë chachin, Iquipitoquë ya'huëhuantopi huachi. Inaso', pasa shonca pi'i icanin. ²³Hua'qui ya'huaton, Iprain hui'ninpita ni'nin. Inahuanta hui'nahuanpiso shi'ahuainpitaquë

huarë', ni'nin. Naporahuaton Manasisi shiin Maquiri itopiso hui'ninpitanta', macaton aso'sorin. Ina marë' to'topitënquë ahuënsëra'piarin.

²⁴A'na tahuëri Cosiso', iinpita itapon: “Co hua'quiya quëranhuë', chiminapo huachi. Napoaponahuë', Yosëso catahuainquëmaso marë' o'mararin. Iso no'pa quëran ocoiarinquëma'. Apraan, Isaco, Cacopo, inapita quëtacaso marë' sha'huitërinso no'paquë, quëpantarinquëma',” itërin. ²⁵Ina quëran iinpita camairin: “Yoscoarë' ta'toma', nohuantërahuëso nitoco,” itërin. Napotohuachina: “Yoscoarë' nohuantëranso', nisarai,” itopi. Naporo' Cosiri itapon: “Tëhuënychachin Yosë o'mararin catahuainquëmaso marë'. Ina tahuëri nanihuachin, nansënëhuë isëquëran quëpanantamaso ya'huërin,” itërin. ²⁶Pasa shonca pi'ipitaso', Cosi Iquipitoquë chiminin. Chiminpachina, nonën ama chanatacaso marëhuë' taparahuatona', a'na atahuaroquë po'mopi. Ina pochin Cacopo hui'ninpita nipi.